

Diplomová práce

Hudba a hudební prvky spojené s grafomotorikou v 1. ročníku základní školy

Studijní program:

M0113A300008 Učitelství pro 1. stupeň základních škol

Autor práce:

Tereza Vránová

Vedoucí práce:

MgA. Jana Konvalinková, Ph.D.
Katedra primárního vzdělávání

Liberec 2024

Zadání diplomové práce

Hudba a hudební prvky spojené s grafomotorikou v 1. ročníku základní školy

Jméno a příjmení:

Tereza Vránová

Osobní číslo:

P19000570

Studijní program:

M0113A300008 Učitelství pro 1. stupeň základních škol

Zadávací katedra:

Katedra primárního vzdělávání

Akademický rok:

2022/2023

Zásady pro vypracování:

Cíl:

Cílem diplomové práce je vymezení základních pojmů vztahujících se ke grafomotorice spojené s hudebními prvky. Vytvoření metodických listů, které budou rozvíjet grafomotoriku dětí mladšího školního věku a budou spojené s hudbou, písněmi či hudebními prvky. Jejich následná realizace ve vybrané třídě ZŠ.

Požadavky:

- Studium odborné literatury k tématu.
- Vytvoření metodických listů pro žáky 1. ročníku ZŠ.
- Použití metodických listů v praxi a jejich evaluace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

čeština

Seznam odborné literatury:

BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., 2006. *Rozvoj grafomotoriky: jak rozvíjet kreslení a psaní*. 1. vyd. Brno: Computer press. ISBN 80-251-0977-1.

BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., 2015. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. 2. vyd. Brno: EDIKA. ISBN 978-80-266-0793-9.

DOLEŽALOVÁ, J., 2010. *Rozvoj grafomotoriky v projektech*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-693-3.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

Vedoucí práce:

MgA. Jana Konvalinková, Ph.D.

Katedra primárního vzdělávání

Datum zadání práce:

20. dubna 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 15. prosince 2024

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Jana Příhonská, Ph.D.
garant oboru

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce MgA. Janě Konvalinkové Ph.D. za odbornou přípravu a metodologickou pomoc při zpracování mé práce. Dále bych ráda poděkovala rodině za dlouholetou podporu a trpělivost, kterou se mnou měla.

Anotace

Diplomová práce se zaměřuje na propojení grafomotoriky s hudbou a hudebními prvky ve výuce žáků prvního ročníku základní školy. V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy jako hudba, hudební prvky, grafomotorika a její rozvoj, psaní a specifika dětí mladšího školního věku. Praktická část práce pak přináší metodický materiál, který propojuje tyto oblasti v praxi. Tento materiál je vytvořen s ohledem na využití ve výuce prvních ročníků a obsahuje konkrétní aktivity a cvičení, která integrují grafomotoriku s hudbou. Zároveň je provedeno hodnocení a ověření využitelnosti materiálu v praxi. Celá práce je podložena odbornou literaturou.

Klíčová slova

hudba, hudební prvky, grafomotorika, uvolňovací cviky, psaní, píseň, žák první třídy

Annotation

The thesis focuses on linking graphomotorics with music and musical elements in the teaching of primary school pupils. The theoretical part of the work defines basic concepts such as music, musical elements, graphomoting and its development, writing and specifics of children of younger school age. The practical part of the work then brings methodical material that links these areas in practice. This material is created with a view to its use in first-year teaching and includes specific activities and exercises that integrate graphomoting with music. At the same time, evaluation and verification of material usability is carried out in practice. The whole work is supported by expert literature.

Keywords

music, musical elements, grafomotorics, release exercises, writing, song, first class pupil

Obsah

Úvod.....	12
1. Hudba.....	13
1.1 Význam a funkce hudby.....	13
1.2 Hudební prvky.....	14
1.2.1 Melodie.....	15
1.2.2 Rytmus.....	15
1.3 Hudební činnosti.....	16
1.3.1 Pěvecké činnosti.....	16
1.3.2 Hudebně pohybové činnosti.....	17
1.3.2.1 Hra na tělo.....	18
1.3.3 Instrumentální činnosti.....	19
1.3.4 Rytmizace textu.....	19
1.4 Píseň.....	20
1.4.1 Lidová píseň.....	21
1.4.2 Umělá píseň.....	21
2 Grafomotorika.....	22
2.1 Rozvoj grafomotoriky.....	22
2.1.1 Hrubá motorika.....	23
2.1.2 Jemná motorika.....	24
2.1.3 Uvolňovací cviky.....	24
2.2 Skupiny grafických prvků.....	25
2.2.1 První skupina grafických prvků.....	25
2.2.2 Druhá skupina grafických prvků.....	26
2.2.3 Třetí skupina grafických prvků.....	27

2.2.4 Čtvrtá skupina grafických prvků.....	28
2.3 Grafomotorika a rytmus.....	29
2.4 Edu – kinestetika.....	29
3 Hygienické a pracovní návyky při psaní.....	30
3.1 Psaní.....	30
3.2 Lateralita.....	31
3.3 Poloha těla při psaní.....	32
3.5 Správné držení psací potřeby.....	33
3.6 Metodika psaní levou rukou.....	34
4 Dítě mladšího školního věku.....	36
4.1 Školní zralost.....	38
4.2 Školní připravenost.....	38
5 Charakteristika a poslání školy.....	40
5.1 Charakteristika 1. ročníku ZŠ Dubnice.....	41
6 Metodické listy.....	42
Závěr praktické části.....	133
Závěr.....	135
Seznam použitých zdrojů.....	136
Seznam příloh.....	138

Seznam obrázků

Obrázek 1 Prvky první skupiny grafomotorických prvků.....	26
Obrázek 2 Další prvky první skupiny grafomotorických prvků.....	26
Obrázek 3 Prvky druhé skupiny grafomotorických prvků.....	27
Obrázek 4 Prvky třetí skupiny grafomotorických prvků.....	27
Obrázek 5 Základní elementy písmen (čtvrtá skupina grafomotorických prvků).....	28
Obrázek 6 Správné sezení při psaní.....	32
Obrázek 7 Správné držení psacího náčiní u leváků i praváků.....	34
Obrázek 8 Budova Základní školy Dubnice.....	40
Obrázek 9 Průběh vyučování - svislá čára.....	45
Obrázek 10 Pracovní list č. 1.....	46
Obrázek 11 Noty k písni Prší, prší.....	46
Obrázek 12 Pracovní list č. 2.....	49
Obrázek 13 Průběh vyučování – vodorovná čára.....	49
Obrázek 14 Noty k písni Námořníci.....	50
Obrázek 15 Noty k písni Housenka (Tluče bubeníček).....	53
Obrázek 16 Průběh vyučování – kruh.....	53
Obrázek 17 Pracovní list č. 3.....	54
Obrázek 18 Noty k písni Duha.....	57
Obrázek 19 Průběh vyučování – horní oblouk.....	57
Obrázek 20 Pracovní list č. 4.....	58
Obrázek 21 Průběh vyučování – dolní oblouk.....	61
Obrázek 22 Pracovní list č. 5.....	62
Obrázek 23 Noty k písni Běžel tudy zajíček.....	62
Obrázek 24 Průběh vyučování - tečka.....	65
Obrázek 25 Pracovní list č. 6.....	66
Obrázek 26 Noty k písni Kdo to ťuká na okénko.....	66
Obrázek 27 Průběh vyučování – šikmá čára.....	69
Obrázek 28 Pracovní list č. 7.....	70
Obrázek 29 Noty k písni Sluníčko.....	70
Obrázek 30 Pracovní list č. 8.....	73

Obrázek 31 Noty k písni Šneček.....	73
Obrázek 32 Průběh vyučování - spirála.....	73
Obrázek 33 Průběh vyučování - vlnovka.....	75
Obrázek 34 Pracovní list č. 9.....	76
Obrázek 35 Noty k písni Auto.....	76
Obrázek 36 Noty k písni Kuřátko.....	79
Obrázek 37 Průběh vyučování - elipsa.....	79
Obrázek 38 Pracovní list č. 10.....	80
Obrázek 39 Noty k písni Už ty pilky dořezaly.....	83
Obrázek 40 Průběh vyučování - zuby.....	83
Obrázek 41 Pracovní list č. 11.....	84
Obrázek 42 Noty k písni Červený šátečku.....	87
Obrázek 43 Průběh vyučování – ležatá osmička.....	87
Obrázek 44 Pracovní list č. 12.....	88
Obrázek 45 Průběh vyučování – horní spojené oblouky.....	90
Obrázek 46 Pracovní list č. 13.....	91
Obrázek 47 Noty k písni Žabka.....	91
Obrázek 48 Průběh vyučování – dolní spojené oblouky.....	93
Obrázek 49 Pracovní list č. 14.....	94
Obrázek 50 Noty k písni Kachna.....	94
Obrázek 51 Noty k písni Dešťík.....	97
Obrázek 52 Průběh vyučování – šikmá přerušovaná čára.....	97
Obrázek 53 Pracovní list č. 15.....	98
Obrázek 54 Noty k písni Na svatého Martina.....	101
Obrázek 55 Průběh vyučování – horní smyčky.....	101
Obrázek 56 Pracovní list č. 16.....	102
Obrázek 57 Pracovní list č. 17.....	105
Obrázek 58 Průběh vyučování – dolní smyčky.....	105
Obrázek 59 Noty k písni Vláček.....	106
Obrázek 60 Průběh vyučování – horní oblouky s vratným tahem.....	109
Obrázek 61 Pracovní list č. 18.....	110
Obrázek 62 Noty k písni Veverka a veverčák.....	110

Obrázek 63 Průběh vyučování – dolní oblouky s vratným tahem.....	113
Obrázek 64 Noty k písni Tašky.....	113
Obrázek 65 Pracovní list č. 19.....	114
Obrázek 66 Noty k písni travička zelená.....	117
Obrázek 67 Průběh vyučování – šikmá stoupající čára.....	117
Obrázek 68 Pracovní list č. 20.....	118
Obrázek 69 Průběh vyučování – ostrý horní zátrh.....	121
Obrázek 70 Noty k písni Ježek.....	122
Obrázek 71 Pracovní list č. 21.....	122
Obrázek 72 Pracovní list č. 22.....	125
Obrázek 73 Noty k písni Leze šneček.....	125
Obrázek 74 Průběh vyučování – horní zátrh.....	125
Obrázek 75 Průběh vyučování – dolní zátrh.....	128
Obrázek 76 Noty k písni Důlek.....	128
Obrázek 77 Pracovní list č. 23.....	129
Obrázek 78 Pracovní list č. 24.....	132
Obrázek 79 Noty k písni Vlaštovka.....	132
Obrázek 80 Průběh vyučování – horní klička.....	132
Obrázek 81 Pracovní list č. 25.....	135
Obrázek 82 Noty k písni Rybka.....	135
Obrázek 83 Průběh vyučování – dolní klička.....	135
Obrázek 86 Pracovní list č. 26.....	138
Obrázek 85 Noty k písni Srdcovka.....	138
Obrázek 84 Průběh vyučování - srdcovka.....	138

Úvod

Diplomová práce se zabývá grafomotorikou a jejím rozvojem pomocí hudby a hudebních prvků v prvním ročníku základní školy. Toto téma jsem si vybrala, protože psaní žáků v první třídě se každým rokem zhoršuje. Je důležité, aby žáci svou ruku nejprve pořádně uvolnili a osvojili si prvky písmen. Je důležité, aby uvolňovací cvičení byla pro žáky zábavná, a proto jsem je spojila s hudbou, hudebními prvky a písněmi. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou, a jsou k ní přiloženy přílohy – pracovní listy.

První kapitola teoretické části se zabývá hudbou, významem hudby, hudebními prvky, jako jsou rytmus, melodie, a hudebními činnostmi, které se dají použít při nácviku grafomotoriky v první třídě. Druhá kapitola teoretické části je zaměřena na grafomotoriku a její rozvoj, a jsou zde popsány skupiny grafomotorických prvků a elementů písmen. Třetí kapitola teoretické části se zabývá psaním v prvním ročníku základní školy. Jsou zde popsány správné hygienické návyky při psaní. Čtvrtá kapitola teoretické části charakterizuje žáka mladšího školního věku a jeho vývoj, a také školní zralost a připravenost ke školní docházce.

V praktické části najdete 27 metodických listů, které obsahují prvky ze všech skupin grafomotorických prvků a jsou určeny pro nácvik grafomotoriky v prvním ročníku základní školy. K práci je připojena příloha. Ta obsahuje také pracovní listy, na které žáci samostatně procvičují grafomotoriku. Tento soubor metodických listů by nám měl být nápomocem v praxi. Může také posloužit jako inspirace pro další učitele.

Účelem diplomové práce je představit význam grafomotoriky a vytvořit soubor metodických a pracovních listů, které propojují grafomotoriku s hudebními prvky a písněmi. Tato sbírka materiálů může sloužit jako užitečný nástroj pro praktické využití v pedagogické praxi, a to nejen ve školách, ale i v jiných vzdělávacích prostředích. Její flexibilita umožňuje použití dle potřeb konkrétních situací a skupin žáků.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Hudba

Definice hudby se může lišit podle kontextu, ale obecně lze říci, že hudba je umělecký projev, který je tvořen zvuky organizovanými v čase. Tato organizace zvuků může být rytmická, melodická, harmonická nebo textová. Hudba může vyjadřovat emoce, přenášet myšlenky, vyvolávat atmosféru nebo sloužit k zábavě či rituálům.

Hudba existuje ve velmi širokém spektru stylů, žánrů a forem, které se liší podle kulturního prostředí, historického období, osobních preferencí a uměleckého směřování. Každý hudebník a posluchač může mít svůj vlastní pohled na to, co hudbu definuje, což dává hudbě jako umělecké formě široký a rozmanitý charakter.

1.1 Význam a funkce hudby

Hudba má v lidském životě a kultuře mnoho významů a funkcí. Jedním z nejdůležitějších aspektů hudby je její schopnost vyjadřovat a zprostředkovávat emocionální prožitky. Zvuky a melodie hudebních skladeb dokážou přenášet širokou škálu emocí, jako je radost, smutek, naděje nebo vzrušení, a pomáhají lidem sdílet a porozumět svým pocitům.

Hudba je také silným prostředkem uměleckého vyjádření. Skladatelé a hudebníci vytvářejí hudbu, která nejenže reflektuje jejich vlastní myšlenky, pocity a názory, ale také oslovuje a inspiruje posluchače po celém světě. Tím se hudba stává univerzálním jazykem.

Kromě emocionálního a uměleckého významu má hudba také praktické funkce. Je zdrojem zábavy a relaxace pro lidi všech věkových skupin. Poslech oblíbených skladeb může přinést radost, uvolnění a odpočinek po náročném dni. Hudba také hraje klíčovou roli v utváření kulturní identity a tradic různých společenství a národů, což přispívá k bohatství a rozmanitosti světového hudebního dědictví.

Dále má hudba sociální a komunikační hodnotu. Je prostředkem, který pomáhá budovat a posilovat sociální vazby mezi lidmi. Společné poslechy nebo hraní na hudební nástroje přispívají k vytváření společných zážitků a sdílení hodnot a tradic. Hudba také může mít

terapeutické účinky a být součástí léčby různých zdravotních stavů, což ukazuje na široké spektrum možností, jakými může hudba obohacovat lidský život.

Nakonec nelze opomenout vzdělávací a rozvojový aspekt hudby. Studium hudby a hraní na hudební nástroje má prokazatelné benefity pro rozvoj mozku, kognitivních schopností a motorických dovedností u dětí i dospělých. Hudba podporuje kreativitu, inovativní myšlení a celkově přispívá k bohatšímu a plnějšímu životnímu prožitku.

Všechny tyto významy a funkce hudby společně představují její nezastupitelnou roli v lidském životě a kultuře, ať už jako prostředek vyjádření emocí, zábava, kulturní identita, komunikační nástroj, terapeutická podpora nebo prostředek vzdělání a rozvoje.

Rozmanitost hudby je jedinečným projevem lidské kreativity a zároveň přirozenou součástí psychického a fyzického chování malých dětí. Hudba se stává jejich životním výrazem, který prožívají intenzivně a prožívají celým svým tělem. (Jurkovič 2012, s. 10)

1.2 Hudební prvky

Hudební prvky jsou základní stavební kameny hudby, které se skládají dohromady a tvoří hudební kompozici. Patří mezi ně rytmus, melodie, harmonie, dynamika a forma.

Rytmus: Je uspořádání a opakování hudebních tónů v čase. Zahrnuje dobu, tempo, rytmické vzory a rytmické akcenty, které určují celkový rytmus skladby

Melodie: Je řada hudebních tónů, které se hrají nebo zpívají po sobě a tvoří melodický motiv. Melodie je často považována za nejvýznamnější a nejrozpoznatelnější část hudby.

Harmonie: Je kombinace hudebních tónů zvukově sladěných dohromady. Harmonie vytváří akordy a harmonické postupy, které doplňují melodii a tvoří hudební strukturu.

Dynamika: Týká se hlasitosti a intenzity hudebního provedení. Zahrnuje rozdíly mezi tichými a hlasitými pasážemi a umožňuje vyjádření emocí a nálad skladby.

Forma: Je struktura skladby, která určuje pořadí a organizaci jednotlivých částí (např. úvod, sloka, refrén, mezihra, závěr). Forma je důležitá pro celkovou kompoziční strukturu a vývoj skladby.

1.2.1 Melodie

Melodie je základním hudebním prvkem, který spojuje do srozumitelné jednoty tóny s rozdílnou výškou. Charakter melodie je ovlivněn různými faktory:

- Tónina: Jaký je základní tón, kolem kterého se melodie točí a který dává skladbě hudební "barvu".
- Směr melodie: Jestli se melodie pohybuje vzestupně (melodie stoupající), nebo sestupně (melodie klesající).
- Intervalová struktura: Jaké jsou vzdálenosti mezi jednotlivými tóny melodie a jakým způsobem jsou tyto intervaly konstruovány.
- Rozsah a rozpětí tónů: Jak daleko jsou od sebe nejnižší a nejvyšší tóny melodie, což ovlivňuje celkový zvukový rozsah melodie.
- Formální uzavřenost: Zda má melodie jasný začátek a konec nebo je více otevřená a nelineární v průběhu. (Váňová 2020, s. 14)

1.2.2 Rytmus

Rytmus v hudbě představuje základní hudební prvek, který řídí organizaci hudebního materiálu v čase. V rámci výuky se zaměřujeme na základní složky rytmu, které zahrnují:

Pulsace: Jedná se o pravidelný tok základních časových jednotek. Pulsace je ovlivněna tím, jak je označen takt, což určuje, jaká doba se stane jedním pulsem. Například v taktových označeních čtvrtových je to čtvrtová nota, zatímco v označeních osminových se jedná o osminovou notu.

Metrum: Metrum znamená pravidelné střídání přízvučných a nepřízvučných dob, což vytváří sudé nebo liché metrum. Je to zvuková stránka hudby, a v notovém zápise se označuje pomocí taktu. Takty mohou být jednoduché (2/4, 3/4, 3/8) nebo složené (4/4, 6/8).

Rytmické hodnoty not: Tyto hodnoty určují délky tónů v rámci rytmu. Pro různé typy taktů platí stejné délkové poměry not, jako je dělení čtvrtové noty na dvě osminy nebo půlové noty na dvě čtvrtky. Důležité je, jak je označen takt, což určuje, na kolik dob se dané

rytmické hodnoty počítají. Například ve čtvrtkových taktech je čtvrtová nota na jednu dobu, zatímco v osminových taktech je na dvě doby.

Začínáme s jednoduchými takty čtvrtkových not a sudým metrem, postupujeme pak k porozumění rytmickým hodnotám not a jejich délkovým vztahům v různých typech taktů. Tyto prvky rytmu jsou základem pro pochopení a interpretaci hudebních kompozic a hrají klíčovou roli v tvorbě a výkonu hudby. (Váňová 2020, s. 12)

1.3 Hudební činnosti

Hudební aktivity představují základ hudebního vzdělávání. V těchto činnostech se každé dítě může podle svých schopností svobodně rozvinout, využít svůj hudební potenciál, aktivně se projevovat hudebně, zlepšovat se a získávat nové poznatky. Díky nim se děti také lépe poznávají a uvědomují si svůj hudební talent a možnosti pro další rozvoj.

V rámci těchto aktivit se žáci seznamují s novými pojmy, získávají základní znalosti a dovednosti a posilují své hudební schopnosti. Existují čtyři hlavní typy hudebních činností: pěvecké, instrumentální, poslechové a hudebně pohybové aktivity. Tyto činnosti tvoří páteř hudebního vzdělávacího procesu a vzájemně se doplňují a prolínají. (Mazur 1985, s. 25, 26)

1.3.1 Pěvecké činnosti

Pěvecké činnosti zahrnují zpívání písní, refrénů a částí hudebních skladeb ať už s doprovodem hudebních nástrojů nebo bez nich.

Zpěv je vnímán jako základní lidská potřeba. Pro děti je zpěv přirozenou hudební aktivitou. Využití stále přítomného hudebního nástroje (hlasu) umožňuje dítěti vyjádřit se ve všech hravých situacích, reagovat na hudební podněty, vyjadřovat emoce a pocity, napodobovat zvuky a zpívat v různých okamžicích.

První vokální projevy bývají pozorovatelné často dříve než pokusy o řeč. V procesu hudebního rozvoje dítěte hraje zpěv klíčovou úlohu, a proto se stává primární hudební činností ve školní hudební výchově, ke které se váží i další hudební aktivity s nástroji

a pohybem na hudební půdě. Každý jedinec má předpoklady k zpěvu a jeho projevu. (Váňová 2020, s. 25)

1.3.2 Hudebně pohybové činnosti

Už od samého začátku učení písni je možné zapojit různé pohybové prvky, které pomohou dítěti lépe porozumět rytmu, melodii a textu. Mezi tyto prvky patří například hra na tělo, taktování, ukazování výškového pohybu melodie, pantomima pro lepší zapamatování textu a další.

U písni, které jsou určeny pro pohybový projev, se učení písni prolíná s učením pohybu. Největší prostor pro pohybové aktivity však nacházíme, u již zacvičených písni, kde jsou pohyb a hudební aktivita součástí celkového projevu. Celkově je možné konstatovat, že hudebně-pohybová aktivita doprovází dítě od jeho začátků v hudebním rozvoji a stala se důležitou součástí komplexní hudební výchovy, která kombinuje slovo, hudbu a pohyb. Cílem této výchovy je směřovat a rozvíjet tělesné pohyby dětí tak, aby integrace hudby a pohybu posílila jejich hudební zážitek a umožnila jim lépe proniknout do struktury a obsahu hudby.

Práce s lidovou písni a říkadly podněcuje spojení slova, zpěvu a pohybu inspirovaného hudbou. Rytmus je zde klíčovým prvkem, který umožňuje další vyjádření hudebních prvků, formy písni a jejich obsahu.

Při organizaci pohybových projevů je důležité jasně definovat dva aspekty. Prvním je repertoár pohybových prvků, které dítě používá při reakci na hudbu, a druhým je důležitost těchto aktivit pro rozvoj hudebnosti dítěte a jeho porozumění hudbě. (Váňová 2020, s. 63)

Aktivity spojující hudbu a pohyb jsou přirozenou součástí všech dětských hudebních aktivit. Tyto aktivity by neměly být pouhým výplodem, nýbrž by měly aktivně podporovat a prohlubovat hudební, hudební a estetický rozvoj žáků. Také pomáhají vyrovnat rozvoj hudebních dovedností u žáků, kteří se rozvíjejí nerovnoměrně. Žáci s menšími hudebními schopnostmi nejsou vylučováni z hudebního vzdělávacího procesu a mohou se plně uplatnit v jiných aktivitách, jako je rytmický doprovod nebo hudebně-pohybové aktivity.

Tímto způsobem se posiluje jejich sebevědomí a dává se jim možnost úspěšně se začleňovat v jiných hudebních činnostech. (Mazur 1985, s. 27)

1.3.2.1 Hra na tělo

Hra na tělo se skládá z rytmického tleskání, pleskání o kolena, z podupu a luskání prstů. (Mazur 1985, s. 52)

Reakce dítěte na hudbu prostřednictvím pohybu vyžaduje určitou zásobu předchozích pohybových zkušeností, které si dítě osvojuje prostřednictvím nápodoby. Z této "zásobárny" pohybových prvků čerpá dítě nejen při opakování jednotlivých pohybů, ale zejména při situacích, které vyžadují improvizaci podle charakteru hudby. Příklady těchto pohybových reakcí zahrnují tleskání, pleskání a luskání prsty. (Váňová 2020, 63)

Tleskání: Aby se dětem podařilo provést dané pohyby správně, je nutné procvičovat předem paže a ruce, aby jejich souhra byla bez problémů. Při tleskání udržujeme paže mírně ohnuté před tělem, lokty jsou od těla v úrovni břicha. Podle intenzity tleskání nebo uvolnění či napětí rukou dosáhneme různé dynamiky zvuku a různé barvy. (Mazur 1985, s. 52, 53)

Pleskání: Plácání do stehen, známé také jako pleskání, je aktivita, při které se dlaně opakovaně dotýkají stehen. Je důležité udržovat paže lehké a uvolněné, s lokty mírně natočenými ven. Nejlepší je procvičovat pleskání ve vzpřímeném sedu na židli, kde má sedící osoba stehna vodorovně s podlahou a nohy pevně na zemi. Toto cvičení lze provádět i v tureckém sedu, zejména s dětmi. V případě, že se rozhodneme pro pleskání ve stoje, doporučuje se mírný podřep nebo nakročení jednou nohou s oporou na špičce. (Mazur 1985, s. 53)

Dupání: Je cvičení, které vyžaduje přesnost. Při provádění dupání se soustředíme na to, abychom nepřeháněli zdvih nohy, místo toho ohneme nohu v koleni tak, aby byla připravena na následný úder. Cvičení začínáme tím, že opakujeme tento pohyb nejprve jednou nohou, pak druhou nohou, a nakonec střídavě. Při dupnutí je důležité, aby úder zasáhl celou plochu chodidla. (Mazur 1985, s. 53)

Luskání: Luskání je technika, při které třetí nebo druhý prst sklouzne po palci do dlaně, což vytváří charakteristický zvuk, který je často využíván při rytmických činnostech. Je důležité dbát na lehkost pohybů paží, uvolněné lokty a správné držení těla. Procvičování této techniky můžeme provádět před tělem, s pažemi nad hlavou, v úrovni ramen nebo při těle. (Mazur 1985, s. 53)

Kombinací luskání s tleskáním, pleskáním a dupáním dosáhneme široké škály rytmických variací, které nazýváme "hra na tělo". (Mazur 1985, s. 53)

1.3.3 Instrumentální činnosti

Instrumentální činnosti účinně doplňují všechny ostatní hudební činnosti, zejména zpěv. Tyto aktivity podporují rytmus a celkově posilují pozitivní vztahy dětí k hudbě. (Mazur 1985, s. 26)

V hudební praxi ve školách se často využívá hudebního doprovodu k písničkám, který zahrnuje předehru, mezihry a zakončení. Tento doprovod se obvykle provádí na hudebních nástrojích vhodných pro děti, známých jako Orffův instrumentál. Tyto nástroje se dělí podle toho, zda umí hrát pouze rytmus nebo i melodii. Mezi rytmické nástroje patří například různé druhy dřevěných bloků, tamburíny, činely, bubínky, triangly, rolničky, zvonky, rumba koule a další. Melodické nástroje se liší použitým materiálem, jako jsou dřevěné kameny u xylofonu nebo kovové slitiny u zvonkohry a metalofonu. Postupem času byl Orffův instrumentál rozšířen o zobcové flétny a v současnosti je populární také hra na laděné ozvučné roury boomwhackers. (Váňová 2020, s. 65)

Tyto hudební nástroje pomáhají rozvíjet rytmické cítění žáků, zlepšují přesnost a citlivost jejich intonace a přinášejí obohacení zpěvu prostřednictvím hudebního doprovodu. (Mazur 1985, s. 26, 27)

1.3.4 Rytmizace textu

Při rytmickém přednesu delších pasáží (například říkadel) využíváme výše zmíněná pravidla pro deklamaci, avšak někdy můžeme uplatnit rytmickou stylizaci, což znamená, že

klademe důraz spíše na plynulost textu než na striktní dodržování délek slabik a not (protože to není vždy možné) a pravidelnost struktury textu (můžeme vytvořit dva taktové úseky z každého verše říkadla).

Pokud bychom pečlivě dodržovali poměr mezi slabikami a tóny, mohlo by to vést k složitostem, které nejsou vhodné pro mladší žáky.

Každé říkadlo můžeme rytmicky strukturovat do sudého nebo lichého rytmu. Pokud se rozhodneme zapsat rytmus s žáky, volíme čtvrtkové taktové jednotky (2/4 a 4/4). Pro přirozený tok rytmického přednesu je užitečné, když si žáci současně taktují rytmus. (Váňová 2020, s. 39)

1.4 Píseň

Píseň je nejrozšířenější formou hudebního vyjádření a tvoří základní prvek většiny hudebních aktivit dítěte během hudební výchovy. Jako malé umělecké dílo s jednoduchou strukturou propojuje hudební složku s obvykle rýmovaným textem v jedné či více slokách, což usnadňuje porozumění sdělení písně. (Váňová 2020, s. 9)

Píseň obvykle představuje kratší hudební kompozici pro jeden hlas, buď bez doprovodu nebo s doprovodem, typicky skládaná do jedné nebo více slok. Její variace se liší v závislosti na účelu, funkcích a rozsahu. Písně navržené pro koncertní vystoupení mají často rozsáhlejší hudební aranžmá a zpracování textu, připomínající spíše operní árii. Naopak lidové písně jsou obvykle velmi pestré a mají nápěvy rozprostřené přes více slok, přizpůsobené svému účelu. (Jurkovič 2012, s. 43)

Práce s hudbou ve vzdělávání často zahrnuje učení písní, přidání doprovodu a opakování skladeb s žáky, aby je zlepšili. Někteří učitelé však zapomínají, že písně by měly tvořit spojený celek, rozvíjet dovednosti postupně a pomáhat dětem objevovat nové hudební prvky. Každá píseň má potenciál pro různé formy práce, a je důležité, aby učitelé vybírali repertoár s ohledem na schopnosti svých žáků a svůj vlastní plán výuky.

Namísto náhodného výběru písní by měli pedagogové zvážit, co daná píseň může přinést, jak ji mohou využít ve výuce a zda odpovídá schopnostem a možnostem žáků. Opakování stále stejných písní nejenže může vést k nudě, ale také může přehlížet potenciál nových

hudebních výzev a rozvoje u dětí. Je důležité, aby výběr písní a způsob práce s nimi byly založeny na pedagogickém plánu a respektování individuálních potřeb a možností každého žáka. (Koutský 2008, s. 83)

1.4.1 Lidová píseň

Lidové písně patří spolu s lidovými tanci, obyčejí a zvyky k folklóru konkrétní země a představují jedno z nejcennějších kulturních dědictví každého národa. Jejich tvůrci, obyčejní lidé, často upadli v zapomnění, ale písně se předávaly ústně z generace na generaci a často existují v různých regionálních variantách. Tyto písně jsou živým svědectvím historických, společenských a folklórních vazeb konkrétního národa. Rozdílům mezi nimi se můžeme přizpůsobit podle zemí a tradic nejen ve slovním obsahu, ale také v melodii, tónině, rytmu a jiných výrazových prostředcích. Odlišnosti v charakteru písní mohou být pozorovány i uvnitř jednoho národa, a to v závislosti na jednotlivých regionech.

Ve výchově dětí předškolního věku a na prvním stupni základní školy je kladen důraz na výběr osvědčených lidových písní, které byly ověřeny dlouholetou pedagogickou praxí. Tyto písně jsou nedílnou součástí hudebního dědictví národa a díky vlivu rodiny se stávají nedílnou součástí hudebního vzdělání dětí. (Váňová 2020, s. 9)

1.4.2 Umělá píseň

Umělá píseň je hudební skladba, která je vytvořena umělci nebo hudebním skladatelem a má konkrétní autora či tvůrce. Oproti lidové písni, která vzniká spontánně v lidovém prostředí a její autorství není jasně určitelné, umělá píseň je výsledkem záměrné tvorby a kreativity umělců. Umělá píseň se často objevuje v rámci hudby produkované profesionálními hudebníky a je často součástí hudebního průmyslu. Může mít různé žánrové i stylistické charakteristiky a slouží k uměleckému vyjádření emocí, myšlenek či příběhů.

2 Grafomotorika

Grafomotorika je soubor psychomotorických činností, které jsou vykonávány při psaní a kreslení. Je to komplex dovedností, které připraví dítě na budoucí psaní a úspěch ve škole. Grafomotorika je počáteční fází psaní, ve které se dítě seznamuje s psacími potřebami a učí se je používat. Při psaní je nezbytné vykonávat účelné pohyby, které vyžadují koordinaci ruky a oka. Během vývoje grafomotoriky se tato koordinace zlepšuje, což umožňuje dítěti spontánní grafický projev, a nakonec i psaní. Kvalita jeho grafického projevu se postupně zlepšuje a během grafomotorických činností se ruka uvolňuje. (Grafomotorika.eu)

Grafomotorika je termín označující souhrn dovedností spojených s jemnou motorikou a psychickými funkcemi, které jsou klíčové pro kreslení a psaní. Její rozvoj má významný vliv na kvalitu a efektivitu našeho kreslení a psaní. Tyto psychické funkce zahrnují například kognitivní dovednosti, zrakové vnímání, koordinaci mezi sensorickým vnímáním a pohybem, schopnost vnímat prostor, vůli k úsilí a také pozornost. (Bednářová, Šmardová 2011)

2.1 Rozvoj grafomotoriky

O rozvoji grafomotoriky u dítěte rozhoduje celá řada faktorů. Mezi ty vnější patří rodinné prostředí, které může mít velký vliv na to, jak se dítě učí psát a kreslit. Také mateřská škola může mít významný dopad na rozvoj těchto dovedností. Kromě toho je důležitý stav a úroveň všech mozkových funkcí, které se podílejí na grafomotorických činnostech, stejně jako předpoklady pro psychickou a fyzickou aktivitu dítěte a jejich vzájemná interakce. (Doležalová 2010, s. 23)

Začíná se s cíleným tréninkem psaní ve věku šesti let, což odpovídá prvnímu ročníku školní docházky. Tento proces je předcházen přípravou na psaní v předškolním věku a následně dvoutměsíčním přípravným obdobím na základní škole. Během této doby je rozvoj grafomotoriky podporován uvolňovacími cviky a současně se rozvíjejí i další dovednosti, které jsou spojeny s kreslením a psaním. Postupně se přechází od jednoduchých tvarů k složitějším, které vyžadují větší koordinaci svalových pohybů a smyslových orgánů.

Cvičení jsou nejprve krátká a postupně se prodlužují, aby se dítě naučilo psát plynule a s jistotou. (Doležalová 2010, s. 24, 25)

Kresba není jen prostředkem pro rozvoj grafomotoriky, ale také je důležitým nástrojem pro rozvoj jemné motoriky a vizuomotoriky. Tyto dovednosti jsou užitečné nejen při psaní, ale i v dalších oblastech. Jemná motorika zahrnuje nejen grafomotoriku, ale také motoriku úst a oční pohyby. Rozvoj jedné oblasti často ovlivňuje rozvoj ostatních, což má pozitivní vliv na celkový vývoj. Zaměření se na cílený rozvoj kresby a zdokonalení kresby z estetického hlediska je důležitou součástí podpory harmonického rozvoje. Díky tomu se děti naučí nejen lépe kreslit, ale také se lépe naučí psát a posílí své komunikační schopnosti. Je důležité si uvědomit, že kresba a písmo jsou zároveň důležitými prostředky komunikace. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 9)

2.1.1 Hrubá motorika

Hrubá motorika je termín používaný v oblasti vývojové psychologie a pedagogiky, který se týká schopnosti pohybu a koordinace celého těla a velkých svalových skupin. Jedná se o základní dovednosti, které umožňují dítěti provádět hrubé motorické aktivity, jako je chůze, běh, skákání, lezení, házení a chytání míčů.

V raném dětství je kladen důraz na rozvoj hrubé motoriky, protože má vliv na celkový rozvoj dítěte a přípravu na další jemné motorické dovednosti, jako je psaní, kreslení nebo manipulace s předměty. Různé hry, cvičení a aktivity mohou pomoci podporovat a rozvíjet hrubou motoriku u dětí.

Základní pohyby při psaní a kreslení vycházejí z hrubé motoriky, což znamená pohyby prováděné velkými svalovými skupinami a klouby. Pokud dělá dítěti obtíž kreslit nebo psát, je rozvoj hrubé motoriky prvním krokem, na který bychom se měli zaměřit. Je důležité si uvědomit, že rozvoj hrubé motoriky je základem pro rozvoj jemné motoriky, a z té dále pak pro rozvoj grafomotoriky. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 44)

2.1.2 Jemná motorika

Jemná motorika je schopnost ovládat jemné pohyby a manipulaci s malými předměty nebo nástroji pomocí prstů, rukou a zápěstí. Tato dovednost zahrnuje precizní a koordinované pohyby, jako je psaní, kreslení, malování, stříhání, skládání puzzle nebo manipulace s drobnými předměty.

Jemná motorika je důležitá pro mnoho každodenních činností a je klíčová pro rozvoj dovedností potřebných ve škole a životě obecně. Děti se učí jemnou motoriku postupně a v průběhu jejich vývoje.

Rozvoj jemné motoriky je podporován prostřednictvím různých každodenních aktivit, sebeobslužných úkonů, manipulačních her a tvořivých činností. Je důležité využívat přirozené příležitosti k zapojení dítěte do různých činností, které mu pomohou rozvíjet jemnou motoriku a poznávání světa kolem sebe. Tyto činnosti by měly být smysluplné a dítě by mělo vidět užitek v tom, co dělá. Například při navlékání korálků na šňůrku, práce se stavebnicemi, manipulace s kuličkami, šroubování, zavazování tkaniček, nebo motání klubíček. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 44, 45)

2.1.3 Uvolňovací cviky

Uvolňovací cviky grafomotoriky jsou zaměřeny na uvolnění a přípravu ruky před samotným psaním nebo kreslením, jakož i na zlepšení koordinace mezi rukou a okem. Tyto cviky mají specifický charakter, jelikož dítě nemusí aktivně rozmýšlet, kterým směrem čáru vede, nebo analyzovat jednotlivé části obrázku.

Uvolňovací cviky nejenže pomáhají uvolnit a zpřesnit koordinaci od ramenního a loketního kloubu, ale také umožňují automatizaci správných pracovních návyků, jako je správné držení tužky, postavení ruky a papíru při psaní a podobně. Tyto cviky jsou ideální před začátkem kreslení nebo psaní, a tím pomáhají předcházet nedostatkům v pohybu ruky, které by mohly vést k nerovnoměrnému psaní či k jiným problémům se sklony písma.

Uvolňovací cvičení se mění podle rozvoje dovedností a mohou probíhat ve stoje u tabule, na papíře na zdi, na stole v různých polohách a postaveních. Zpočátku můžeme využívat

materiály jako mouku, krupici nebo písek, do kterých se dítě může bez obav zabývat kreslením či psaním. Doprovodné rytmické říkanky, písničky nebo popis cviků mohou také podpořit a zpříjemnit proces učení se a rozvoje grafomotorických dovedností. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 58, 59)

2.2 Skupiny grafických prvků

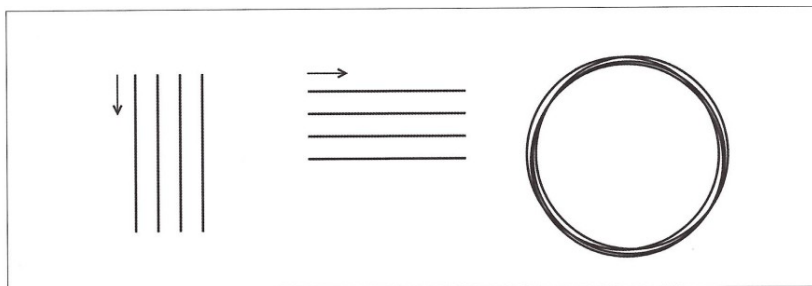
V kresbě dětí se často vyskytují určité základní tvary, jejichž různorodost se s věkem postupně rozšiřuje. Na začátku jsou to jednoduché čáry a kruhy, které se později rozvíjejí do složitějších a náročnějších prvků. Vývoj těchto prvků v kresbě je pro většinu dětí podobný a určité prvky se objevují ve stejném věku. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 62)

Je důležité mít povědomí o tom, jak se tyto grafické prvky vyvíjejí, abychom mohli efektivně podporovat rozvoj grafomotorických dovedností u dětí. Pokud dítě nedosahuje rovnoměrného pokroku v oblasti kresby a grafomotoriky, znalost vývoje grafických prvků je klíčová pro poskytnutí adekvátní pomoci. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 62)

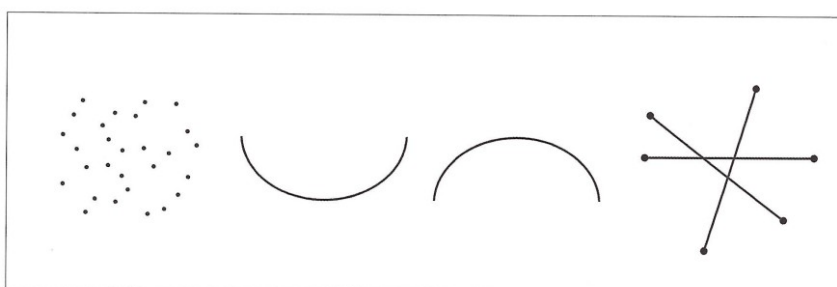
Grafické prvky lze rozdělit do čtyř skupin, a je vhodné začít s těmi prvky, které dítě již zvládá a má osvojené. Poté je důležité tyto prvky upevnit, zautomatizovat a postupně přecházet k nácvičku obtížnějších prvků, aby se dítě dále rozvíjelo a zdokonalovalo v grafických dovednostech. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 62)

2.2.1 První skupina grafických prvků

První skupina grafických prvků je typická pro děti ve věku 3 až 4,5 let. Do této skupiny patří prvky, které koordinovaně vedou čáry předem určeným směrem. Tyto prvky navazují na období čáranic, kdy děti často kreslí a až následně popisují své výtvořky. V této skupině najdeme svislou a vodorovnou čáru, kruh, tečky, horní a dolní oblouk a šikmou čáru. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 63-65)

Obrázek 1 Prvky první skupiny grafomotorických prvků

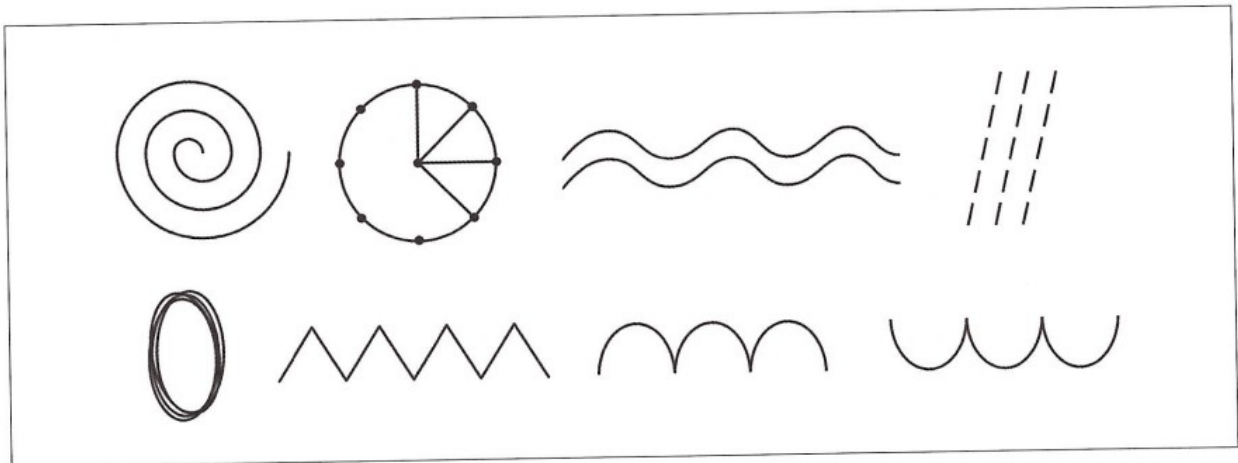

Obrázek 2 Další prvky první skupiny grafomotorických prvků

2.2.2 Druhá skupina grafických prvků

Druhá skupina grafických prvků je typická pro děti ve věku 4 až 5,5 let. Pro tyto prvky je potřeba většího rozsahu pohybů a širší škály koordinovaných pohybů, včetně schopnosti záměrně udržovat určitou vzdálenost. Patří sem spirála, vlnovka, šikmá přerušovaná čára, elipsa, zuby, spojené horní a dolní oblouky. Například pro vytvoření spirály je nezbytné udržet konstantní mezeru mezi jednotlivými čarami. Pro kresbu vlnovky je pak důležité zvládnout nejen horní a dolní oblouk, ale také horizontální vedení čáry zleva doprava, přičemž dochází k současnému pohybu ve vertikální ose.

Tento typ pohybu je klíčovým prvkem při začátku učení psaní. Děti v tomto věku začínají chápat vztahy mezi různými částmi obrazu nebo písmene a učí se pracovat s prostorovými vztahy a rozmístěním prvků. To je důležité pro rozvoj jejich grafomotorických dovedností a přípravu na následné psaní a jiné činnosti, které vyžadují precizní a koordinované pohyby. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 65-69)

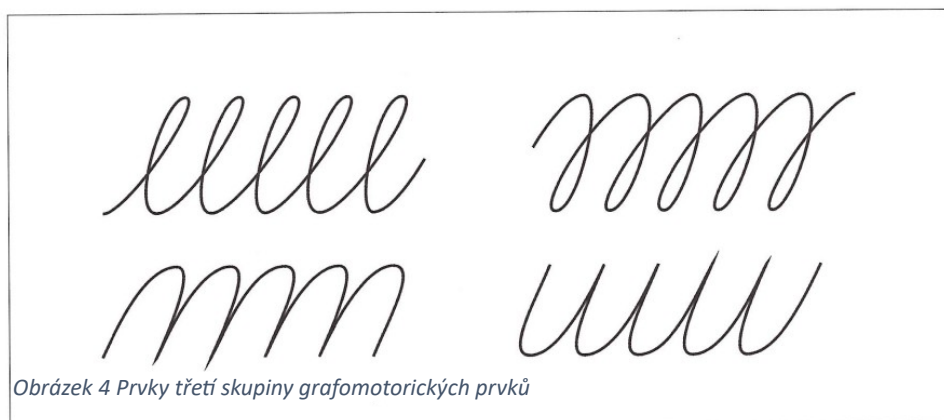

Obrázek 3 Prvky druhé skupiny grafomotorických prvků

2.2.3 Třetí skupina grafických prvků

Třetí skupina grafických prvků je typická pro děti ve věku 5 až 6,5 let. Tyto prvky vyžadují podobnou koordinaci ruky a rozsah pohybů ve vertikálním a horizontálním směru jako je potřebné při psaní. Mezi tyto prvky patří horní a dolní oblouky s vratným tahem, horní a dolní smyčky a ležatá osmička.

U dětí, které mají později potíže s psaním, můžeme pozorovat, že ještě ve školním věku nezvládly správně tyto prvky. Tyto dovednosti jsou důležité pro rozvoj grafomotorických schopností a představují základ pro správný pohyb ruky při psaní. Je tedy důležité věnovat pozornost těmto prvkům v průběhu vývoje dítěte a podporovat je v jejich správném osvojení. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 69-73)

Obrázek 4 Prvky třetí skupiny grafomotorických prvků

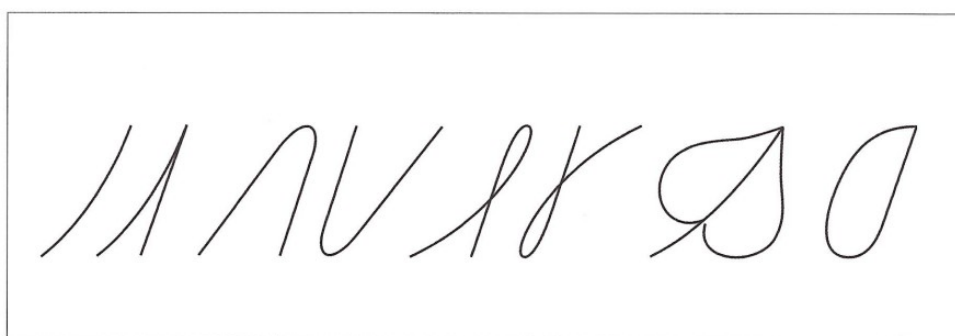
2.2.4 Čtvrtá skupina grafických prvků

Prvky ve čtvrté skupině představují základní elementy písma, ale není nezbytné, aby je dítě zvládlo v předškolním věku. Nicméně je vhodné, aby se s nimi seznámilo hravou formou, což mu usnadní přechod k psaní. Mezi tyto prvky patří stoupající šikmá čára, srdcovka, horní a dolní zátrh, horní a dolní klička, a také prvek písmene "a" a "o".

Pro psaní je důležité také zvládnutí prvků z předchozích skupin. Například osvojení kruhu, což dítě naučí pohybu celé paže vycházejícího z ramenního kloubu, a spirály, což je počáteční forma psacího písmene "C", "E" a "Ch". Důležitý je také pohyb šikmé čáry, kterou děti v druhé skupině kreslily jako déšť, což napomůže zvládnutí sklonu písma.

Dalšími důležitými prvky jsou zuby, které dítě naučí změnu směru a pomůžou mu později zvládnout ostré obraty v písmu. Kličky jsou také důležité, protože upevňují pohyb ruky po papíru, zapojují křížení čar a uvědomování si směru při vedení čáry, což jsou dovednosti, které jsou základem pro tvorbu horních a dolních kliček.

Dále je důležité osvojení vertikálních řad smyček, což pomáhá zvládnout kličkové obraty u psacích tvarů "E", "B" a "R". Oblouky ve třetí skupině byly klíčové pro naučení se vratného tahu, který je součástí některých písmen jako "m", "n" a potřebujeme ho také u dalších písmen jako "p", "d", "a", "h", "k", a částečně u "i", "t", "s", "u". (Bednářová, Šmardová 2011, s. 73, 74)

Obrázek 5 Základní elementy písmen (čtvrtá skupina grafomotorických prvků)

2.3 Grafomotorika a rytmus

Od narození vnímá dítě rytmus, nejprve tlukotu srdce matky, poté slyší řeč. Velmi oblíbeným se stává rytmus říkanek, protože je jednoduchý a výrazný. Toto je užitečné při rozvoji pohybových schopností. Rytmus přispívá k lepší koordinaci pohybů a uvolňuje ruku, což usnadňuje vykonávání potřebných pohybů. Dává odvalu stydlivým dětem a podporuje rychlé a lehké pohyby ruky.

Nejprve s dětmi provádíme rytmická cvičení těla, a potom se přesouváme k cvičením s tužkou. Při přípravě na psaní u dětí na počátku školní docházky se provádějí cvičení, která uvolňují ruku a pomáhají naučit se písmena nejprve ve vzduchu a pak při kreslení. Rytmus hraje v těchto cvičeních opět důležitou roli. (Doležalová 2010, s. 35, 36)

2.4 Edu – kinestetika

Edu-kinestetika je metoda zaměřená na spojení těla a mysli prostřednictvím vybraných rytmických pohybových aktivit. Cílem je propojit obě hemisféry mozku, zlepšit koncentraci, uvolnit se a sjednotit práci pravé a levé části těla. Tato technika podporuje schopnost psaní a čtení a současně posiluje a stimuluje mozkovou činnost. Jedním z dalších benefitů je také posilování sebedůvěry. (Terapie.as4u.cz)

3 Hygienické a pracovní návyky při psaní

Hygienické návyky hrají klíčovou roli v dosahování optimálního výkonu při psaní žáků. Udržování správné polohy těla během psaní pomáhá minimalizovat únavu, která může vznikat z neúčelných a namáhavých pohybů, a také chrání smyslové orgány a zabraňuje ortopedickým problémům. Správný úchop psacího náčiní je dalším klíčem k tomu, aby se ruka při psaní brzy neunavila a aby se předešlo negativním následkům. Tato důležitá témata bude podrobně rozebrána v následujících částech. (Doležalová 1998, s. 13)

3.1 Psaní

Psaní je jedním z druhů řečových činností, které spadají do produktivního řečového spektra, podobně jako je tomu u hovoru. Hlavním rozdílem mezi nimi je, že hovor je verbální a psaní je písemné. Obě tyto formy komunikace, hovor i psaní, slouží k sdílení myšlenek a informací a často mají společný obsah. (Doležalová 1998, s. 4, 5)

Psaní je důležitou součástí výuky na základní škole, která umožňuje komunikaci mezi lidmi prostřednictvím písemné formy. Je to složitý proces, který zapojuje celou osobnost žáka, jako je jeho motorika, vnímání, představivost, paměť, pozornost a myšlení. Psaní vyžaduje fyzickou i psychickou aktivitu a je ovlivněno vnitřními i vnějšími faktory. Mezi vnitřní faktory patří schopnosti a stav každého jedince, zatímco mezi vnějšími faktory jsou prostředí, přístup učitele a jeho metodika. (Křivánek, Wildová a kol. 1998, s. 63)

Výuka psaní začíná předškolním věkem dítěte, kdy se rozvíjí jemná motorika a grafomotorika prostřednictvím různých činností a cvičení. Při vstupu do školy probíhá tzv. přípravné období, které připravuje žáka na psaní písmen, slov a vět. To zahrnuje i uvolňovací cviky, které pomáhají procvičit a uvolnit ruku žáka pro lepší grafomotorické dovednosti při psaní. (Křivánek, Wildová a kol. 1998, s. 63, 64)

3.2 Lateralita

Lateralita je termín používaný k označení preferované strany těla pro provádění různých činností nebo funkcí. Tato preference může zahrnovat volbu pravé nebo levé ruky, nohy, oka nebo ucha pro specifické úkoly. U lidí je lateralita často spojena s preferencí psaní pravou nebo levou rukou.

Určování dominantní ruky a oka, známé jako lateralita, je důležitým prvkem sledování vývoje dětí, zejména v předškolním věku. Když se dítě ještě v tomto období střídá v používání rukou nebo není jasné, která ruka je dominantní, je užitečné věnovat pozornost této oblasti. Pro vyhodnocení laterality je nezbytné mít k dispozici rozsáhlé informace. Tyto informace získáváme prostřednictvím anamnézy, pozorování dítěte při různých spontánních i cílených aktivitách, analýzy jeho kreseb a testů laterality. (Bednářová, Šmardová 2015)

Pozorování dítěte během spontánních i cílených aktivit je klíčové pro určení dominantní ruky. Tento proces zahrnuje sledování dítěte při běžných hrách, každodenních úkonech a sebeobslužných činnostech. Pozorujeme, která ruka je aktivnější, obratnější, a jestli dítě při činnostech střídá ruce. Je důležité sledovat, jaké ruce dítě preferuje při manipulaci s hračkami, společenských hrách, hrách s pískem, rukodělných činnostech a každodenních rutinních činnostech. (Bednářová, Šmardová 2015)

Pokud se dětství věnujeme činnostem, kde musíme používat obě ruce, pak dominantní ruka je ta, která vykonává hlavní pohyby. Dominantní ruku hodnotíme jako tu, která se převážně používá při činnostech. Pro určení dominantního oka můžeme dítě nechat zkoumat různé předměty, jako jsou lahvičky, klíčové dírky, krasohled, nebo papírové trubičky. (Bednářová, Šmardová 2015)

Při hodnocení laterality je možné využít různé testy uvedené v odborných publikacích. V případě nejistoty je vhodné obrátit se na školské poradenské zařízení, kde lze provést validní testy laterality. Je důležité znát laterální preferenci oka i ruky dítěte před jeho vstupem do školy, zejména pro plánování výuky psaní a dalších činností. (Bednářová, Šmardová 2015)

3.3 Poloha těla při psaní

Při výuce psaní je důležité zajistit různé polohy těla, nikoliv pouze tradiční sedění v lavici. Uvolňovací cviky mohou být prováděny i mimo lavici, například ve stoje na desce lavice nebo na svislé ploše, jako je tabule, na balícím papíru připevněném na stěně nebo dveřích skříně apod. Práce na svislé ploše umožňuje nejen uvolňovací cvičení, ale také nácvik psaní písmen. Tato poloha je doporučována pro volný pohyb ruky, tvorbu velkých tvarů a podporuje správné držení psacího náčiní. (Doležalová 1998, s. 13-15)

Při obou typech poloh platí, že levá ruka (u praváků) udržuje odstup od těla a papíru a zároveň přidrží papír, zatímco pravá ruka se pohybuje po ploše nad výškou úst. Ideálními polohami jsou dřep, klečení nebo turecký sed, avšak je třeba dbát na správnou polohu těla, aby nedocházelo ke stlačování hrudníku a omezení dýchání nebo zatěžování předloktí. (Doležalová 1998, s. 13, 14)

Samotné psaní do sešitu by mělo probíhat v tradiční poloze vsedě, kde žák sedí uvolněně na celém sedadle, s nohama vedle sebe, chodidly na podlaze a s mírně nakloněným trupem dopředu, přičemž ruce spočívají lehce na podložce a hlava je mírně nakloněna dopředu nad papírem. (Doležalová 1998, s. 15)

Obrázek 6 Správné sezení při psaní

3.4 Výběr psací potřeby

Při výběru kreslicích a psacích potřeb je důležité zvážit, jaký účel máme s jejich použitím. Pokud potřebujeme pokrýt větší plochu, volíme barvy s širšími tuhami, voskovky, pastelky, křídly a progressa. Pro rozvoj grafomotoriky je vhodné použít kvalitní tužky a pastelky, které nevyžadují nadměrný tlak. Nejlepší je vybrat psací náčiní odpovídající rozměrům dětských prstů, aby podporovalo správné držení. Kuličkové propisovací tužky jsou nevhodné kvůli tlaku, který vyžadují, a vedou k nekontrolovanému skluzu po papíře. Barevnost materiálů může stimulovat fantazii dítěte, a proto je dobré mít k dispozici základní barevnou paletu. Velký formát papíru jako A3 je ideální pro kreslení, ale lze použít i formát A4. Před samotným kreslením na papír lze zkoušet tvary prstem v sypkých materiálech jako krupice nebo písek na větší ták. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 48)

3.5 Správné držení psací potřeby

Správné držení psacího náčiní je zásadní pro efektivní a pohodlné psaní. Správné držení pera zahrnuje opření pravé ruky o lavici pomocí boční plochy dlaně, mírně sevřené prsty a lehký úchop pera. Důležitým faktorem je uvolnění ruky, které lze dosáhnout rozčvičkou před psaním. Pero se drží pomocí palce, ukazováčku a prostředníku, což se nazývá špetkový úchop. Palec je v opozici k prostředníku a ukazováček slouží k přidržení pera shora. Špetkový úchop minimalizuje zatížení nervosvalového systému a je ideální pro pohodlné a plynulé psaní.

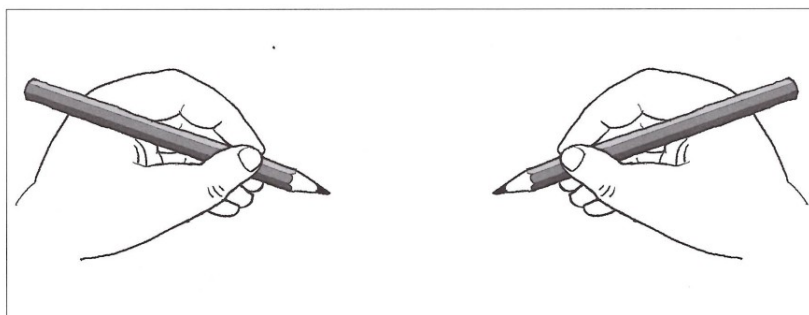
Pedagogové by měli vyučovat správný špetkový úchop již ve školce, protože správný úchop a držení pera ovlivňuje únavu a pohodlí při psaní. Délka psacího náčiní je také důležitá; krátké nebo příliš ořezané pastelky nebo voskovky nedovolují správné opření pera o vnitřní hrot dlaně, což vede k rychlé únavě a nepohodlí při psaní. (Fasnerová 2018, s. 124, 125)

Existuje několik chybných úchopů, kterým se u žáků často setkáváme:

- Hrstičkový úchop - aktivuje čtyři prsty a je nevhodný pro správné psaní.
- Klarinetový úchop - nestabilní držení pera s přetížením předloktí a zápěstí.
- Cigaretový úchop – pero je umístěno mezi ukazováčkem a prostředníčkem, palec podpírá zesponu pero.

- Špetkový úchop s předsazeným palcem - správné nasazení prstů pro úchop, ale s předsunutým palcem.
- Vysoké nebo nízké špetkové držení - pera je obtížně ovladatelné kvůli špatnému umístění špetky.
- Špetkový úchop s prolomeným ukazovákem – prolomení ukazováku ve špetce, způsobuje křečovitě držení pera.

Tyto chyby mohou vést ke křečovitému držení pera a únavě při psaní. Je důležité věnovat pozornost správnému úchopu od samého začátku výuky psaní, aby se dítě naučilo pohodlnému a efektivnímu psaní bez zbytečné únavy. (Fasnerová 2018, s. 124, 125)

Obrázek 7 Správné držení psacího náčiní u leváků i praváků

3.6 Metodika psaní levou rukou

Výuka psaní leváků vyžaduje individuální přístup a respektování jejich přirozené preference psaní levou rukou. Učitel by neměl nutit leváky k psaní pravou rukou a v případě nejistoty ohledně leváctví by měly být provedeny testy laterality poradenským pracovníkem. Učitel může provádět pouze orientační testy laterality, aby získal informace o preferencích žáka. (Křivánek, Wildová a kol. 1998, s. 69)

Je důležité také připravit leváka na psaní pomocí uvolňovacích cviků pro levou ruku již v rané fázi výuky. Levák by měl správně uchopit psací náčiní a vyvarovat se horního držení, které může způsobit zátěž na zápěstí a problémy s psaním. Pokud se levákovi nedaří naučit dolní držení, je vhodné mu poskytnout pomůcky pro správné uchopení psacího náčiní a podporu při psaní. (Křivánek, Wildová a kol. 1998, s. 69, 70)

Pro leváky se doporučují speciální pera, která nezpůsobují rozmazávání inkoustu při psaní. Levák by si neměl při psaní stínit a je důležité, aby se naučil plynulému posunu levé ruky po psací ploše pomocí uvolňovacích cviků. Správné uspořádání psacího prostoru, jako je natočení psací plochy a úhel dopadajícího světla, je také důležité. Stejně tak je důležité správně umístit leváka v lavici vedle praváka, aby se minimalizovaly rušivé faktory při psaní. (Křivánek, Wildová a kol. 1998, s. 70)

Leváci by měli držet tužku stejně jako praváci, ale v levé ruce. To znamená, že tužka by měla ležet na posledním článku prostředníku, bříško palce a ukazováku ji zespondu přidržovat. Při psaní by ruka a prsty měly být uvolněné a ukazovák by neměl být příliš prohnutý. Mezi hrotem tužky a prsty by měla být vzdálenost asi 3-4 cm, aby levák pohodlně psal. Tužka by měla mírně přesahovat kožní řasu mezi palcem a ukazovákem. Malíček a prsteníček by měly být volně pokrčeny v dlani. Ruka by měla směřovat tak, aby horní konec tužky mířil mezi levé rameno a loket, takže se při psaní ruka neohýbá v zápěstí. Pohyb při psaní by měl vycházet z ramene a lokte, paže by měla být uvolněná. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 56, 57)

4 Dítě mladšího školního věku

Mladší školní období je časový úsek obvykle od 6-7 let, kdy děti začínají navštěvovat školu, až do 11-12 let, kdy se začínají objevovat první známky pohlavního dospívání spolu s průvodními psychickými projevy. Někdy se toto období nazývá pouze školním věkem, ale povinná školní docházka trvá i během období pubescence, což je známé jako starší školní věk. Toto období je zásadní pro vývoj dítěte, kde prostředí školy hraje klíčovou roli, zatímco v období puberty začínají být důležité i vnější vlivy mimo školu. (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 117, 118)

Při běžném pohledu na tuto fázi života se může zdát, že je to období relativně nezajímavé, kdy se s osobností dítěte tolik neodehrávají dramatické změny jako v předchozích letech nebo v následující pubertě. Psychoanalýza tento věk označuje jako období "latence", což naznačuje ukončení jedné části psychosexuálního vývoje a dočasný klid v pudových a emočních projevech osobnosti až do období puberty, kdy se tyto složky opět začnou projevovat. Nicméně, mnoho studií vývojové psychologie ukazuje, že v tomto období dochází k důležitým pokrokům ve všech oblastech, které mají vliv na budoucnost dítěte. (Langmeier, Krejčířová 2006, 118)

Když malý prvňáček začne chodit do školy, obvykle má silnou touhu učit se a objevovat nové věci. Sám od sebe se snaží zkoumat nové dovednosti a nové poznatky jsou pro něj výzvou. Nicméně během školního vzdělávání tato motivace obvykle klesá. Vnitřní motivace k učení, která pochází z vnitřního organismu a není podmíněna vnějšími odměnami nebo tresty, je založena na třech hlavních motivech: zvědavosti, vnímání problému jako výzvy a touze získat větší kontrolu nad prostředím nebo zdokonalit své schopnosti. (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 118)

Podle Zdeňka Matějčka (1986) je vhodné rozlišovat mezi třemi fázemi dětského věku v souvislosti se vstupem do školy: mladším školním věkem (přibližně 6-8 let), středním školním věkem (přibližně 9-12 let) a starším školním věkem, který se překrývá s obdobím puberty. Mladší školní věk je podle této koncepce považován za přechodnou fázi mezi hravým předškolním obdobím a zralým chováním dítěte ve škole. Děti v tomto věku jsou ještě hravé, mají krátkou pozornost (asi 10 minut) a mají stále rády pohádky. Jsou také

velmi ovlivnitelné a ve hrách se chlapci a dívky smíchají bez jakýchkoli zábran. (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 119)

Kognitivní vývoj: Během předškolního věku děti začínají aktivně poznávat svět kolem sebe. Snaží se porozumět vztahům mezi událostmi, ale jejich myšlení je zatím primárně založeno na konkrétních a názorných zážitcích, které vycházejí z jejich vlastních prožitků. Podporou dítěte ve své samostatné interakci s okolím můžeme podnítit rozvoj jeho myšlení a postupné odtrhnutí od pouhých bezprostředních dojmů. Předškolní dítě je schopno řešit určité problémy i v mysli, pokud si dokáže představit souvislosti na základě svých předchozích zkušeností. Nicméně až v počátcích školního věku, kolem sedmi let podle Piageta, začíná dítě rozvíjet skutečné logické myšlení a schopnost úsudků podle zákonů logiky, bez nutnosti spoléhat pouze na názorné představy. Toto logické uvažování se však týká pouze konkrétních situací a jevů, které si lze představit vizuálně. (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 124, 125)

Emoční vývoj a socializace: Emoční vývoj a proces socializace dítěte se významně rozvíjí při vstupu do školního prostředí. V tomto období nejsou klíčovými vzory pro děti pouze rodiče, ale stále více se začínají učit od učitelů a spolužáků. Skupiny dětí ve třídě i mimo ni hrají důležitou roli při rozvoji sociálních dovedností. Díky nim má dítě možnost mnohem častěji a důkladněji interagovat sociálně. Jeho reakce na jiné děti jsou odlišné od reakcí na dospělé, protože se cítí blíže k dětskému prostředí, zájmům a postavení mezi svými vrstevníky. Právě v těchto skupinách se děti učí důležitým sociálním dovednostem, jako je například pomoc slabším, spolupráce, soutěživost a soupeřivost. (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 130)

Už v předškolním věku se objevují rozdíly mezi dětmi, kde některé jsou více dominantní a vedoucí, zatímco jiné se raději podřizují a nechávají se vést ostatními. Tyto rozdíly se ve školním věku ještě více zvyrazňují a mohou vést k extrémním chováním, jako je nadměrná dominance nebo naopak trpná podřízenost. Důležitou roli zde hraje pozornost učitele, který může korigovat tyto sociální reakce a poskytnout emoční podporu těm dětem, které se častěji podřizují, a zároveň posilovat jejich snahy o sebeprosazení. Nicméně je důležité, aby učitel nevsadil jen na tresty, ale aby porozuměl souvislostem a pomáhal dětem rozvíjet lepší sociální dovednosti. V prostředí školní třídy se děti učí porozumění různým názorům, přáním a potřebám lidí kolem sebe, což posiluje jejich schopnost sociálního

porozumění. Tím pádem se zvyšuje i jejich schopnost kontroly nad sebou a schopnost plánování činností. Děti si vytvářejí dlouhodobé cíle a projevují větší vytrvalost při jejich dosahování, což je důležité pro školní práci a osobní rozvoj. (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 131)

4.1 Školní zralost

Zahájení školní docházky je výjimečnou událostí pro dítě i jeho rodinu. Je to jakýsi vrchol dosavadního vývoje a začátek nové etapy. Obecně lze školní zralost chápat jako dosažení takového stupně vývoje, který umožňuje dítěti bez obtíží účastnit se vzdělávacího procesu. (Bednářová Šmardová 2015, s. 2)

4.2 Školní připravenost

Školní připravenost, na druhou stranu, zahrnuje kompetence v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické, které dítě získává a rozvíjí učením a sociálními zkušenostmi, zejména v mateřské škole. (Bednářová Šmardová 2015, s. 2)

PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části diplomové práce je vytvoření a odzkoušení metodických listů, které rozvíjí grafomotoriku žáku v 1. ročníku ZŠ a jsou spojeny s hudbou.

V praktické části diplomové práce budu prezentovat vlastní návrhy cvičení pro rozvoj grafomotorických prvků a jejich aplikaci ve výuce v prvním ročníku základní školy. Obsahuje 27 metodických listů. Každý metodický list obsahuje stanovený cíl, způsob provedení, použité hudební prvky, vhodnou motivaci pro děti a konkrétní činnosti s metodickými pokyny. K metodickým listům jsou přiloženy ukázky pracovních listů. Tyto listy jsou dostupné v příloze tohoto souboru a je možné je využít v praxi. Při práci s těmito listy je důležité dbát na dodržování správných hygienických a pracovních návyků a správný úchop psací potřeby, jak bylo vysvětleno v teoretické části práce. Všechny tyto pracovní listy jsou vlastním výtvořem autorky diplomové práce. Při jejich vytváření byl využit grafický program Canva.

Základ pro osvojení grafomotorických prvků je žáky s prvky postupně seznámit a následně pohyb procvičit celou paží tak, aby pohyb vycházel z ramene. Dále grafomotorický prvek procvičit tak, aby vycházel z lokte, a nakonec ze zápěstí. Následně grafomotorické prvky spojíme s hudebními prvky a písněmi.

Tyto metodické listy byly odzkoušeny v prvním ročníku Základní školy Dubnice, kde vyučuji.

5 Charakteristika a poslání školy

Základní škola a Mateřská škola Dubnice

Škola poskytuje výuku pro žáky od prvního do pátého ročníku základní školy ve třech třídách. První ročník má samostatnou třídu, zatímco druhý až pátý ročník jsou rozděleny do dvou spojených tříd. Všechny třídy jsou vybaveny interaktivními tabulemi, které

Obrázek 8 Budova Základní školy Dubnice

intenzivně využíváme během výuky. Při výuce využívá i širokou škálu dalších didaktických materiálů, jako jsou počítače, tablety, modely, školní obrazy a další. Tyto pomůcky pomáhají posilovat a obohacovat výukový proces.

Pro dosažení výchovně-vzdělávacích cílů využíváme nejen vnitřní prostory, jako jsou třídy, učebna s pianem, počítačová učebna, keramická dílna a tělocvična, ale také venkovní prostory, jako je venkovní učebna, školní zahrada a hřiště. Tyto různorodé prostředí umožňují široké možnosti výuky a přispívají k rozmanitosti a efektivitě vzdělávacího procesu.

Tým pedagogů školy se věnuje jak žákům s specifickými vzdělávacími potřebami, tak připravuje nadané žáky pro jejich budoucí studium na gymnáziu. Klade důraz na individuální přístup ke každému žákovi, rozvíjí dovednosti pro samostatnou práci a využívá různé pedagogické metody. V práci s třídami dále asistují školní asistentky. Spojuje ročníky, což podporuje spolupráci mezi žáky, práci ve skupinách a posiluje jejich schopnost pracovat samostatně. Důležitým prvkem školní kultury je vzájemné propojení aktivit napříč všemi ročníky, což minimalizuje rozdíly mezi mladšími a staršími žáky.

Zaměření školy zahrnuje výchovu žáků ke zdravému vztahu k přírodě a životnímu prostředí, k podpoře zdravého životního stylu a péči o celkový zdravý vývoj jedince. Zároveň si klade za cíl propojit školní život s životem v místní komunitě.

Projekty hrají klíčovou roli při formování vzdělávacího procesu naší školy. Téma projektů se volí s ohledem na věkové kategorie žáků, obsah učiva nebo aktuální společenské události. Projekty mohou být třídní, ročníkové nebo školní. Jejich příprava, realizace a vyhodnocení posilují efektivitu výuky, motivují žáky a podporují spolupráci mezi pedagogy i žáky. Žáci

spolu s učiteli rozhodují o zapojení třídy a školy do jednotlivých projektů. Mezi naše projektové aktivity patří například týdenní projekty během ozdravných pobytů, které jsou organizovány jednou ročně. Každý projekt má určité výukové zaměření, ačkoli se týká jednoho tématu a je povinný pro všechny žáky. Tato forma výuky podporuje spolupráci a skupinovou práci. Dalšími projekty jsou jednodenní akce zaměřené na environmentální výchovu a prevenci sociálně patologických jevů na škole. Tyto aktivity jsou často celoškolské a žáci se do nich rádi zapojují, například dny s tematickými akcemi jako "Den se skřítkem Podzimníčkem, Zimníčkem, Jarníčkem, Letníčkem" a podobně.

5.1 Charakteristika 1. ročníku ZŠ Dubnice

První ročník navštěvuje osm žáků. Třída je složena ze čtyř děvčat a ze čtyř chlapců. Jeden ze žáků je autista a má přiděleného asistenta. Tento žák je jediný levák ve třídě. Ostatní žáci píšou pravou rukou. Třída je celkově klidná a dobře se s ní pracuje.

Kmenová třída prvního ročníku se nachází v prvním patře budovy. Je vybavena samostatnými lavicemi, interaktivní tabulí, bílou tabulí na fixy a elektrickým pianem, které bude využito při realizaci metodických listů. Před tabulí je koberec, na kterém budou realizovány společné aktivity.

6 Metodické listy

Využívané prvky

a) Rytmická cvičení – hra na tělo

Dlaňový bubínek – natažené prsty jedné ruky hrají na úplný spodní okraj dlaně, těsně nad místem, kde dlaň přechází v zápěstí

Prstová dřívka – ukazováček a prostředníček jsou natažené a u sebe, ostatní prsty stočené v dlaní, jedna ruka je dlaní vzhůru, druhá ruka dlaní dolů, klepeme na natažené prsty

Drhlo z paže – pravá paže je natažená vpřed, levá paže přejíždí dlaní celou paži (hladí)

b) Rytmizace textu

II = osminky, I = čtvrtky, - = pomlka

Metodický list č. 1

Téma vyučovací hodiny	svislá čára
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek svislá čára.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 1, balicí papír, izolepa, voskovky, pastelky, klavír, obálka s rozstříhanými obrázkem mraku
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	píseň „Prší, prší“, říkanka s pohybem „Ťuká, ťuká deštík“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každý skupina dostane obálku, ve které je rozstříhaný obrázek mraku, ze kterého prší. Úkolem žáků je obrázek složit a poznat, jakou píseň budeme zpívat.</p> <p>Uvolnění ruky, rozcvičení prstů</p> <p>„Deštík“</p> <p>(a) Ťuká, ťuká deštík II II II - na veliký deštník. II II II - Ťuká, ťuká prstíkem, II II II I kdo je pod tím deštníkem? II II II I</p> <p>(b) To jsem já panenka II I II I máčí se mi sukénka. II II II I</p> <p>(c) Běžím, běžím k sluníčku, II II II I osušit si sukničku. II II II I</p>

(a) Prsty ťukají střídavě proti palci do rytmu říkanky.

(b) Točíme rukama v zápěstí.

(c) Točíme rukama v zápěstí na druhou stranu.

Nácvik písně „Prší, prší“

Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji

Uvolnění ramenního kloubu, nácvik svislé čáry

Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balící papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balícím papíru je nakreslený mrak. Úkolem žáků je kreslit padající kapky (svislé čáry) a u toho zpívat píseň „Prší, prší“. Kapky kreslí voskovkou. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.

Prší, prší

Prší, prší,

jen se leje,

kam koníčky pojedeme,

pojedeme na luka

až kukačka zakuká.

Kukačka už zakukala,

má panenka zaplakala,

kukačko už nekukej,

má panenka neplakej.

(na zvýrazněnou část kreslíme svislou čáru)

	<p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Prší, prší“ a při tom piší pastelkou svislé čáry. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Nácvik svislé čáry a práce s pracovním listem poskytly žákům příležitost zlepšit svou grafomotoriku a jemnou motoriku. Žáci byli rozděleni do skupin, což podpořilo kolektivní úsilí a vzájemnou podporu. Uvolnění ramenního kloubu a práce s velkým formátem papíru ve stoje přispělo k uvolnění napětí ruky. Píseň byla zábavným prvkem, který spojil hudbu s motorickými dovednostmi. Uvolnění ruky s říkankou poskytlo žákům potřebný odpočinek a přispělo k celkové relaxaci. Samostatná práce s pracovním listem umožnila učiteli sledovat individuální pokrok každého žáka. Důležitým prvkem bylo také dbání na správné sezení a úchop psací potřeby, což přispívá k rozvoji správných pracovních návyků. Problém může nastat, pokud nejsou skupiny řádně organizovány nebo nejsou vytvořeny vyváženě, to může vést k nedorozuměním v průběhu aktivit.</p>

Obrázek 9 Průběh vyučování - svislá čára

Slovenská **PRŠÍ, PRŠÍ** (Doprovod: 4)
Mírně hybně

1. Pr-ší, pr-ší, len sa le-je, ne-za-tvá-raj, mi-lá, dve-re;
 mi-lá má, du-ša má, ne-za-tvá-raj pred na-ma.

2. Keď som išiel od Zuzičky,
 štrngaly mi ostrožičky,
 štrngaly, brnkaly,
 sivé očka plakaly.

3. Svätý Jane! ja Ťa prosím,
 ja to dievča dostať musím:
 hoc mi bráni otec, mať,
 ja to dievča musím mať.

57

Obrázek 10 Noty k písni Prší, prší

Pracovní list č. 1 SVISLÁ ČÁRA

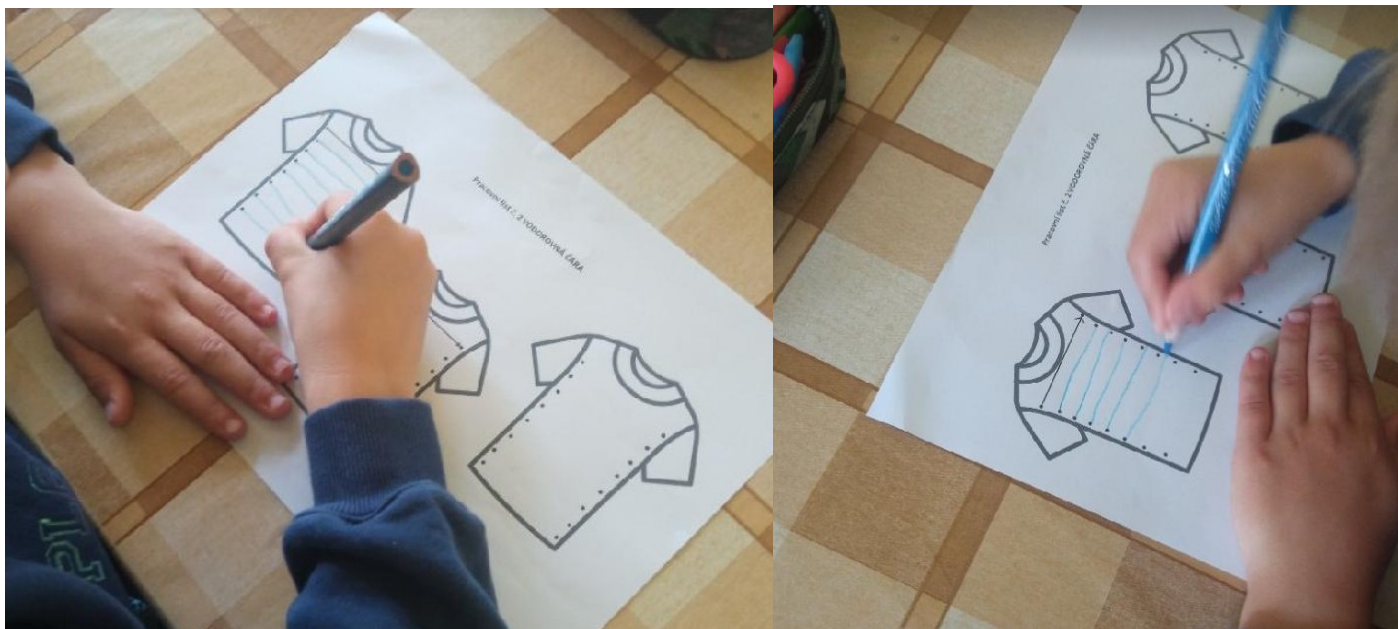
Obrázek 11 Pracovní list č. 1

Metodický list č. 2

Téma vyučovací hodiny	vodorovná čára
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek vodorovná čára.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 2, motivační příběh, tužka, klavír
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	píseň „Námořníci“, rytmická rozcvička, tanec k písni „Námořníci“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p><u>Příběh o námořnících</u></p> <p>Za sedmi horami a sedmi moři žili tři námořníci a každý z nich měl krásné pružované tričko. Námořníci každý den pracovali na své lodi a vždy před prací se pořádně rozcvičili. Jednoho dne je zastihla veliká bouře a foukal silný vítr. Foukal tak silně, že jim všechny pruhy z triček odfoukl. Námořníci byli velmi smutní. Děti, pomůžeme námořníkům vrátit jejich pruhy zpět na tričko?</p> <p>Uvolnění ramenního kloubu, loketního kloubu, zápěstí a prstů</p> <p>Hra na ozvěnu s pohybem – učitel předvede a žáci opakují</p> <p>Plaveme krala II I I I (<i>předkloníme se a pažemi předvádíme kral</i>)</p> <p>Taháme za lano II I II I (<i>stojíme a střídavě rukama předvádíme tahání lana</i>)</p> <p>Cákáme vodu II I I I (<i>rukama předvádíme cákání vody</i>)</p>

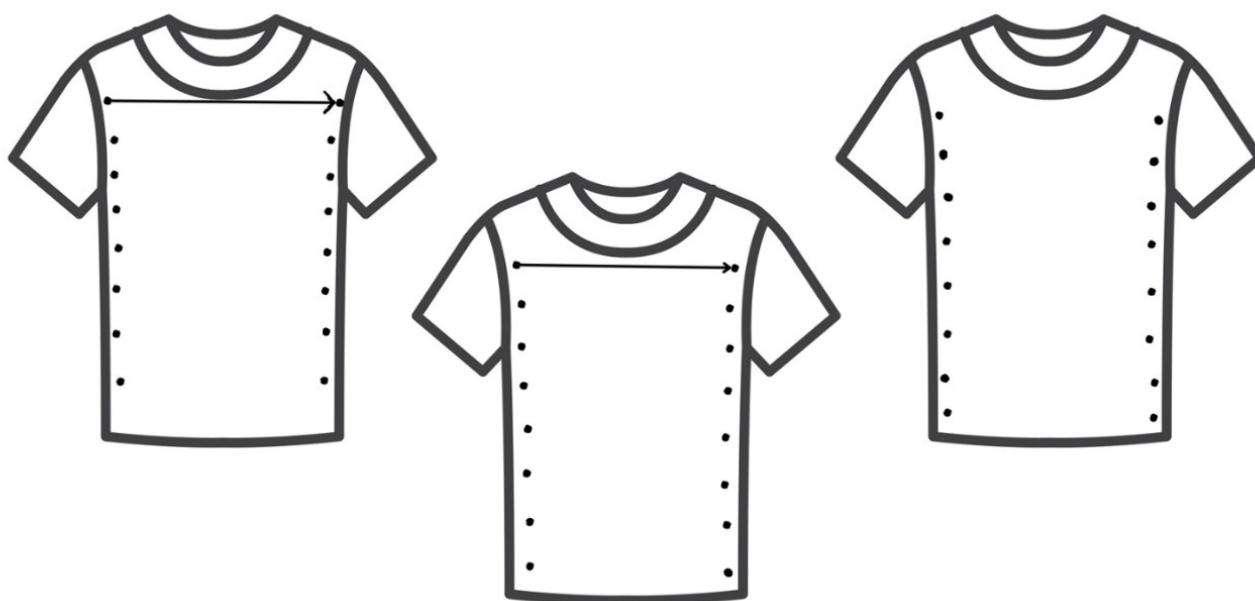
	<p>Nácvik písně „Námořníci“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji</p> <p><u>Námořníci</u></p> <p>Námořníci v pruhovaném tričku, a nastupují ráno na rozcvičku. b</p> <p>Námořníci v pruhovaném tričku, a nastupují ráno na rozcvičku. b</p> <p>Johohoo, johohoo, c nastupují ráno na rozcvičku. b</p> <p>Johohoo, johohoo, c nastupují ráno na rozcvičku. b</p> <p>Tanec</p> <p>a) <i>Stojíme a střídavě pravou a levou rukou předvádíme vodorovně pruhy na tričku.</i></p> <p>b) <i>Střídavě zvedáme pravé a levé koleno – pochodujeme.</i></p> <p>c) <i>Točíme se dokola na místě.</i></p> <p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Námořníci“ a při tom píší tužkou vodorovní čáry. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Aktivity zaměřené na uvolnění ramenního, loketního a zápěstního kloubu a prstů byly důležité pro přípravu těla na fyzickou činnost a současně poskytly relaxaci a uvolnění po příběhu o námořnících. Nácvik písně byl efektivním způsobem, jak zapojit žáky do hudby a zároveň posilovat jejich hlasové schopnosti. Hra na ozvěnu umožnila žákům procvičit si text písně a zároveň se aktivně zapojit do výuky. Taneční aktivity představovaly</p>

zábavný prvek hodiny, který podpořil pohybovou aktivitu a kreativitu žáků. Práce s pracovním listem na závěr hodiny umožnila individuální práci a poskytla žákům příležitost uplatnit naučené dovednosti.

Obrázek 12 Průběh vyučování – vodorovná čára

Pracovní list č. 2 VODOROVNÁ ČÁRA

Obrázek 13 Pracovní list č. 2

NÁMOŘNÍCI ZVEDNOU KOTVY

NÁMOŘNÍCI

hudba: Eva Jenčková
slova: Jiří Žáček (úpr. E. J.)

Mírně rychle

The image shows a musical score for the song 'Námořníci zvednou kotvy'. It consists of ten staves of music in a single system, written in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Mírně rychle'. The lyrics are written below the notes, with some words in parentheses indicating they are optional or part of a variation. Chord symbols (F, C, B) are placed above the notes. The score includes repeat signs and first/second endings. The lyrics are: Ná-mo-řní-ci v pru-ho-va-ném tri-čku na-stu-pu-jí rá-no na ro-zcvi-čku. Jó-hó-hó, jó-hó-hó, na-stu-pu-jí rá-no na ro-zcvi-čku. Ná-mo-řní-ci mu-se-ji mít pá-ru, a-by mo-hli špl-hat po sto-žá-ru. Jó-hó-hó, jó-hó-hó, a-by mo-hli špl-hat po sto-žá-ru. Zve-dnou ko-tvy, na-pnou pla-chty vzhů-ru, vy-da-jí se na zá-mo-řskou tú-ru. Jó-hó-hó, jó-hó-hó, vy-da-jí se na zá-mo-řskou tú-ru. Mo-žná by nás me-zi se-be vza-li, po-dí-ve-jte ja-ké má-me sva-ly! Jó-hó-hó, jó-hó-hó, po-dí-ve-jte ja-ké má-me sva-ly!

Obrázek 14 Noty k písni Námořníci

Metodický list č. 3

Téma vyučovací hodiny	kruh
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek vodorovná kruh.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 3, balicí papír, voskovky, pastelky, klavír
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka
Hudební prvky	zpěv písně „Housenka“, rytmické cvičení
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: „Kam se nudle dosouká, tam lístečky pokousá. Co je to?“ (housenka)</p> <p>Povídání o housence. Housenka je larva, která má hodně nohou a živí se listy rostlin. A když už je hodně najedená, tak se zakuklí. To znamená, že se schová do takového domečku (do kukly) a tam spí. Jednoho dne kukla praskne a vylíhne se z ní motýl.</p> <p>Roztleskaný kruh – nácvik kruhu</p> <p>Na tabuli je nakreslený velký kruh. Paže máme vzpažené. Tleskáme shora směrem vlevo a kopírujeme siluetu kruhu. Oči sledují směr paží. Cvik provedeme i směrem vpravo.</p>

	<p>Nácvik písně „Housenka“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji</p> <p><u>Housenka</u> (melodie písně Tluče bubeníček)</p> <p>Housenečka malá, leze po listě. Časem zakuklí se, to já vím jistě. V kukle ona bude spáti, síly bude nabíratí. A ve správný den, motýl vyjde ven.</p> <p>Uvolnění ramenního kloubu, nácvik kruhu</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balící papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nakreslené tělo a hlava motýla. Úkolem žáků je motýlovi dokreslit křídla (kruhy) a u toho zpívat píseň „Housenka“. Kruhy kreslí žáci voskovkou. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Práce s pracovním listem Housenka</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Housenka“ a při tom kreslí pastelkou kruh. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace</p>	<p>Aktivita s roztleskaným kruhem byla účinným způsobem, jak zapojit žáky do pohybové činnosti a zároveň procvičit směr kreslení kruhů. Nácvik</p>

<p>průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>písňe prostřednictvím hry na ozvěnu poskytl žákům příležitost procvičit si text písňe a zároveň se aktivně zapojit do výuky. Aktivita s kreslením křídel motýla na balicím papíru podpořila kreativitu žáků. Práce s pracovním listem na konci vyučovací hodiny umožnila žákům pracovat samostatně a využít nově nabyté schopnosti v praxi.</p>
---	--

Obrázek 15 Průběh vyučování – kruh

TLUČE BUBENÍČEK

Hudba a text K. A. Vinařický (Doprovod: 1)

Marcia

D G A⁷ D A

Tlu-če bu-be - ní-ček, tlu-če na bu - ben a svo-lá - vá

E A A⁷ D A⁷

ho - chy: Ho - ši pojd'te ven! Zahrajem si na vojáky, máme pušky

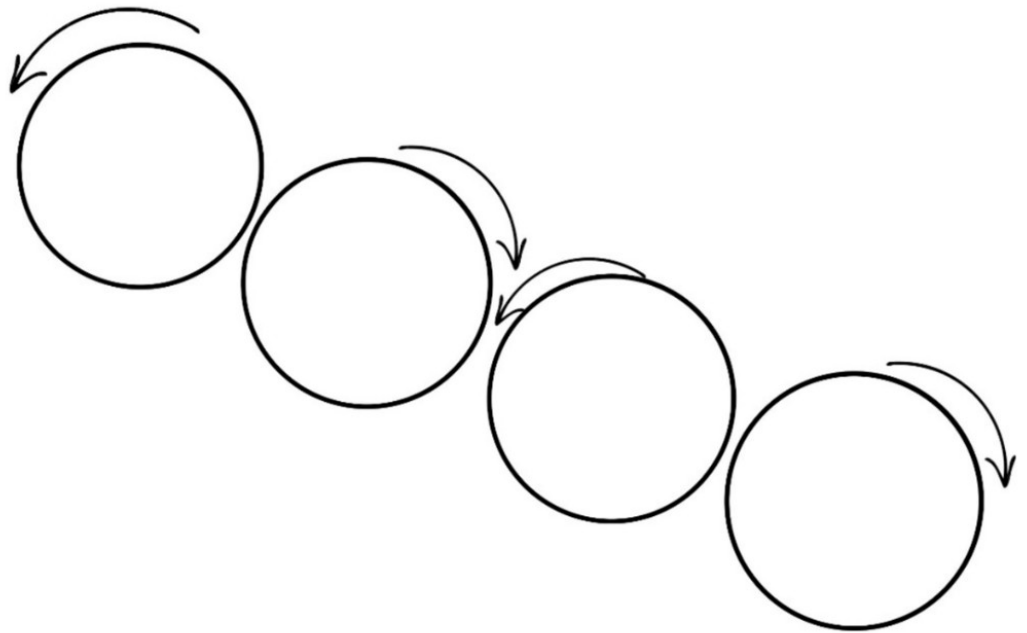
D A⁷ Hm Em A⁷ D

a bo - dá - ky, ho - la, ho - la, hej, ni - kdo ne - meš - kej!

Obrázek 16 Noty k písni Housenka (Tluče bubeníček)

Pracovní list č. 3 KRUH

Obrázek 17 Pracovní list č. 3

Metodický list č. 4

Téma vyučovací hodiny	horní oblouk
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek horní oblouk.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 4, klavír, voskovky, pastelky, modelína
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Duha“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: Déšť a slunce vystavěli nad údolím můstek smělý, chvíli všemi barvami svítil, za chvíli se však zřítíl. Co je to? (duha)</p> <p>Diskuze: S žáky budeme diskutovat o duze, jak vzniká, jaké má barvy.</p> <p>Nácvik grafomotorického prvku horní oblouk, uvolnění ruky</p> <p>Žáci si z modelíny vyválí dlouhou „žížalu“. Z ní podle předlohy vytvoří horní oblouk. Tím to způsobem vytvoří šest oblouků a vytvoří duhu. Prstem jezdí mezi modelínou tam a zpět a nacvičují horní oblouk.</p> <p>Uvolnění ramenního klubu, nácvik grafomotorického prvku horní oblouk</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balící papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balícím papíru je nalepený dům. Úkolem žáků je kreslit jednotlivé pruhy duhy (horní oblouky) a u toho poslouchat melodii písně „Duha“, kterou učitel</p>

	<p>hraje na klavír. Oblouky kreslí voskovkou. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když píseň dohraje, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Nácvik písně „Duha“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Práce s pracovním listem Duha</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Duha“ a při tom kreslí pastelkami horní oblouk. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Nácvik grafomotorického prvku horního oblouku byl důležitý pro rozvoj psacích dovedností a současně poskytl prostor pro uvolnění ruky a zábavnou kreativní činnost s modelínou. Aktivita s kreslením duhy na balicím papíru podpořila spolupráci a posilovala grafomotorické dovednosti žáků, zatímco poslouchali melodii písně. Procvičování písně pomocí opakování po učiteli bylo vhodným způsobem, jak zapojit žáky do hudby a zároveň rozvíjet jejich hlasové schopnosti. Práce s pracovním listem na konci výuky pak umožnila každému žákovi pracovat individuálně a využít nově naučené dovednosti. Každý žák má své individuální potřeby a učení. Někteří mohou potřebovat více času nebo jiný typ podpory než ostatní, což může vést k obtížím při zachování tempa výuky pro celou třídu.</p>

Obrázek 18 Průběh vyučování – horní oblouk

Duha

Zpěvně

Veronika Růžičková

$\text{♩} = 150$ F

B F F B C

Zá-ří nám nad hla-vou kou-zel-ná stu-ha, vznik-la dnes pod mra-ky ba-rev-ná du-ha.
 Má se-dm pra-mín-ků z ne-bes-ké brány, ta-ko-vá nád-he-ra je ta-dy s námi.

9 F B C F B F

Už klí-čí za kop-cem, bar-vy si mí-chá, chce to jen slun-ce, déšť a kap-ku ti-cha.
 Ma-lu-je bez štět-ce, prs-ty si má-čí, kouz-lí jen chvi-lič-ku, tak, a to sta-čí.

*V taktu s dvojhlasem si vybereme jen jednu notu (podle vyspělosti dětí),
 vyšší tón je pro zkušenější zpěváky na ZŠ, nižší tón je pro předškolní děti.*

Obrázek 19 Noty k písni Duha

Pracovní list č. 4 HORNÍ OBLOUK

Obrázek 20 Pracovní list č. 4

Metodický list č. 5

Téma vyučovací hodiny	dolní oblouk
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek dolní oblouk.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 5, pastelky, klavír, tabule, křída,
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Běžel tudy zajíček“, prstové cvičení, rytmizace písně „Běžel tudy zajíček“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: Běhám rychle, běhám bosý, nedbám trní, nedbám rosy. Klička vpravo, klička zpátky, bydlím v lese se zvířátky. Kdo je to? (zajíc)</p> <p>Uvolnění paže</p> <p>Na tabuli je nakreslený zajíc jedním tahem. Žáci postupně chodí k tabuli a zajíce obtahují křídou. Obtahují rukou, kterou píšou.</p> <p>Prstové cvičení, rytmizace písně „Běžel tudy zajíček“</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov - učitel vytleská kousek rytmu, žáci po něm opakují. Poté k tleskání přidají slova písně. Když jsou rytmus a slova písně nacvičené, přichází na řadu prstové cvičení. Ruce jsou před obličejem. Jednotlivé prsty do sebe ťukají (palec-palec, ukazovák-ukazovák, prostředníček-prostředníček, prsteníček-prsteníček, malíček-malíček a zpět) do rytmu písně. Na „houpy, houpy“ se ruce rozpojí a celé paže</p>

směrem od sebe a k sobě dělají houpy.

Běžel tudy zajíček

Běžel tudy zajíček, || || || | (*ťukáme prsty o sebe do rytmu říkanky*)

houpy, houpy. | | | | (*houpeme pažemi*)

nesl pytel žemliček, || || || | (*ťukáme prsty o sebe do rytmu říkanky*)

houpy, houpy. | | | | (*houpeme pažemi*)

Kampak běžíš, zajíčku? || || || | (*ťukáme prsty o sebe do rytmu říkanky*)

Houpy, houpy. | | | | (*houpeme pažemi*)

Dej mi jednu žemličku, || || || | (*ťukáme prsty o sebe do rytmu říkanky*)

houpy, houpy. | | | | (*houpeme pažemi*)

Nácvik písně „Běžel tudy zajíček“

Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji

Práce s pracovním listem Zajíček

Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Běžel tudy zajíček“ a při tom píše pastelkou dolní oblouk. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.

Běžel tudy zajíček

Běžel tudy zajíček, || || || | (*ťukáme tužkou na tečku do rytmu říkanky*)

houpy, houpy. | | | | (*píšeme dolní oblouk*)

nesl pytel žemliček, || || || | (*ťukáme tužkou na tečku do rytmu říkanky*)

houpy, houpy. | | | | (*píšeme dolní oblouk*)

Kampak běžíš, zajíčku? || || || | (*ťukáme tužkou na tečku do rytmu říkanky*)

Houpy, houpy. | | | | (*píšeme dolní oblouk*)

	<p>Dej mi jednu žemličku, (<i>ťukáme tužkou na tečku do rytmu říkanky</i>)</p> <p>houpy, houpy. (<i>píšeme dolní oblouk</i>)</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Věnovali jsme se uvolnění paže prostřednictvím kreslení zajíce na tabuli, což bylo skvělé cvičení pro zlepšení psacích dovedností a současně posílení paží. Prstové cvičení a rytmizace písničky byly zábavnou a interaktivní metodou, jak zapojit žáky do hudby a současně procvičit prstové dovednosti. Žáci se učili rytmizovat slova a provádět pohyby pažemi podle rytmu písničky. Návuk písničky a práce s pracovním listem byly skvělým způsobem, jak integrovat hudbu do učení a současně rozvíjet grafomotorické dovednosti. Žáci měli příležitost zpívat a zároveň procvičovat dolní oblouk při psaní pracovního listu.</p>

Obrázek 21 Průběh vyučování – dolní oblouk

Běžel tudy zajíček

vesele

moravská lidová

G D G C D C

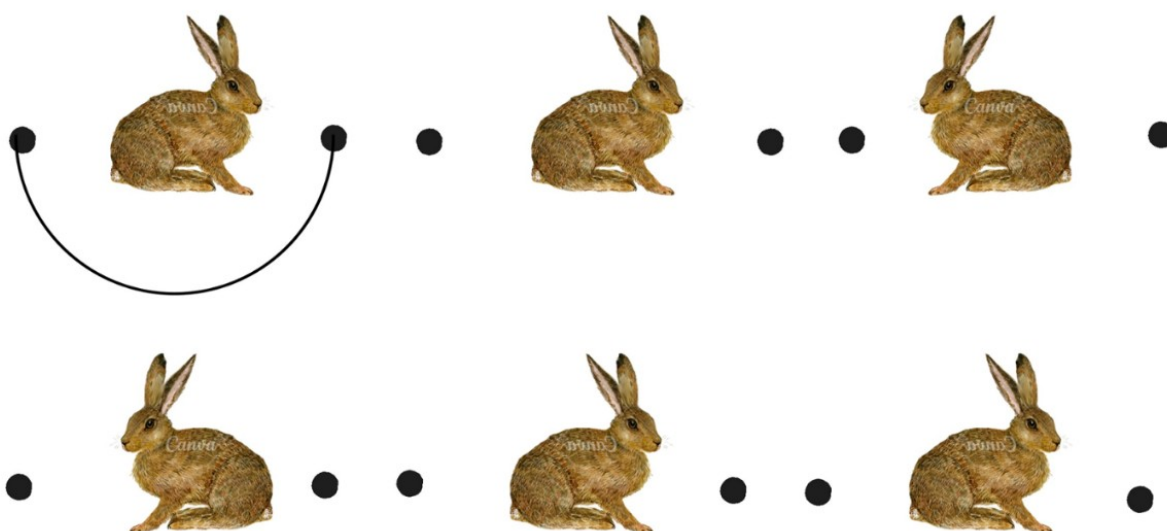
1. Bě - žel tu - dy za - jí - ček, hou - py, hou - py.
 2. Kam - pak bě - žíš, za - jí - čku, hou - py, hou - py.
 3. Za - jíc bě - žel přes ko - pec, hou - py, hou - py.

5 G D G C D C

Ne - sl py - tel žem - li - ček, hou - py, hou - py.
 Dej mi je - dnu žem - li - čku, hou - py, hou - py.
 U - dě - lal ko - tr - me - lec, hou - py, hou - py.

Obrázek 22 Noty k písni Běžel tudy zajíček

Pracovní list č. 5 DOLNÍ OBLOUK

Obrázek 23 Pracovní list č. 5

Metodický list č. 6

Téma vyučovací hodiny	tečka
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek tečka.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 6, drhlo, dřívka, buben, motivační příběh, fixy, klavír
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	zpěv písně „Kdo to ťuká na okénko“, rytmické cvičení „Vrabeček chce drobeček“, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Motivační příběh – O vrabečkovi</p> <p>Byl jednou jeden malý vrabeček, který měl v zimě velký hlad. Když se venku ochladilo a začal padat sníh, vrabeček nemohl najít dostatek jídla. Zjistil, že lidé uvnitř domů mají plná bříška, a tak se rozhodl, že vyzkouší štěstí u jednoho z oken. Ťukal na okénko a prosil o drobečky a o jídlo. Měl štěstí! Otevřely mu děti, které mu daly trochu drobečků a semínek. Vrabeček byl šťastný a odletěl do svého hnízda. Od té doby vrabeček každý den ťukal na okénko, a protože děti nebyly lakomé, pokaždé daly vrabečkovi najíst.</p>

KDO TO ŤUKÁ NA OKÉNKO ✓

1. Kdo to ťuká na okénko? Malý vrabeček. Prosí, chudák,
 ať mu dáme aspoň drobeček. Nejsme la-ko-mí,
 kaž-dý z nás to ví, že když prá-vě zi-ma vládne,
 ptá-ci hla-do-ví.

Ref.: Nejsme lakomí,
 každý z nás to ví,
 že když právě zima vládne,
 ptáci hladoví.

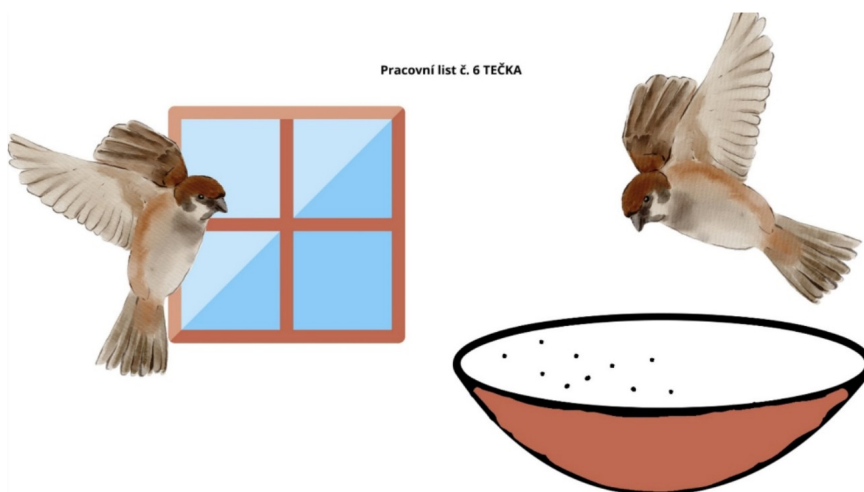
2. Od snídaně doma máme
 plno drobečků,
 na okno je nasypáme,
 počkej, vrabečku.

Ref.: Nejsme lakomí ...

18

Obrázek 25 Noty k písni Kdo to ťuká na okénko

Obrázek 26 Pracovní list č. 6

Metodický list č. 7

Téma vyučovací hodiny	šikmá čára
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek šikmá čára.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 7, ták s krupicí, pastelky
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	zpěv písně „Sluníčko“, rytmizace písně „Sluníčko“, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: Veliká kulička, zlatá, co hřeje, když trochu zasvítlí všechno se směje. Co je to? (sluníčko)</p> <p>Uvolnění ruky, nácvik šikmé čáry, kreslení v krupici</p> <p>Každý žák má na lavici položený ták s krupicí. Do krupice kreslí podle pokynů v říkance, kterou předříkává učitel.</p> <p><u>Sluníčko</u></p> <p>Namaluju kolečko, tak začíná sluníčko. Jedno očko, vedle druhé, pusinku a už to bude.</p>

Přidám čárky dokola,

a práce je hotova.

Rytmizace říkanky „Sluníčko“, hra na tělo

Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek říkanky, žáci po něm opakují. Poté přidají hru na tělo.

Sluníčko

Namaluju kolečko, || || || |

tak začíná sluníčko. || || || |

(prstová dřívka: hrajeme v rytmu dob, celkem 14x)

Jedno očko, vedle druhé, || || || ||

pusinku a už to bude. || || || ||

(dlaňový bubínek: ťukáme rytmus říkanky, v pěstce vystřídáme ruce)

Přidám čárky dokola, || || || |

(prstová dřívka: vyťukáváme rytmus říkanky)

a práce je hotova. || || || |

(dupeme: vydupáváme rytmus)

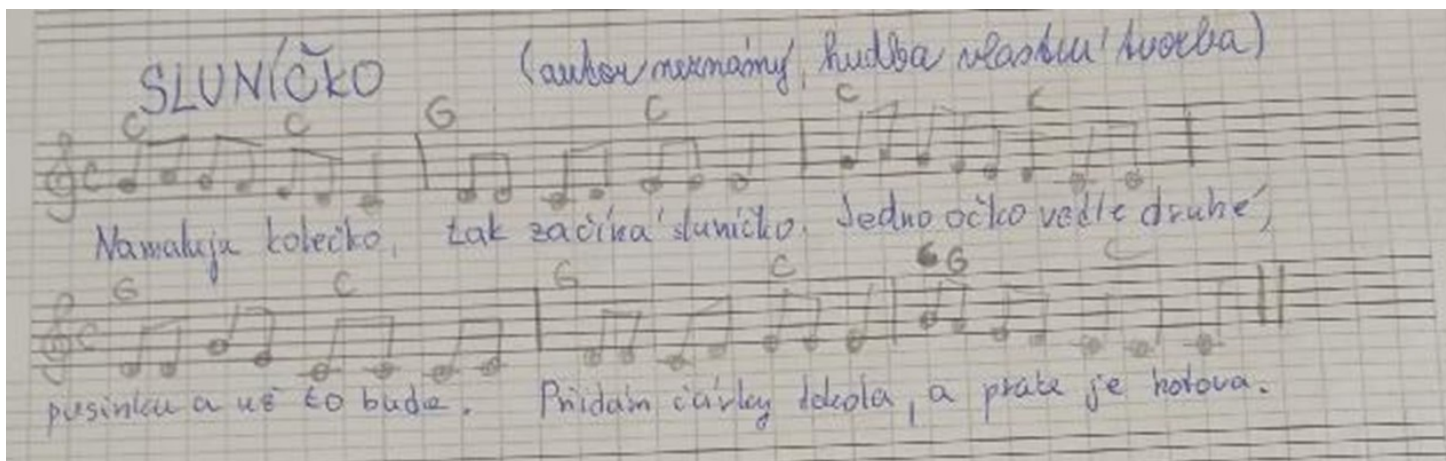
Nácvik písně „Sluníčko“

Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují

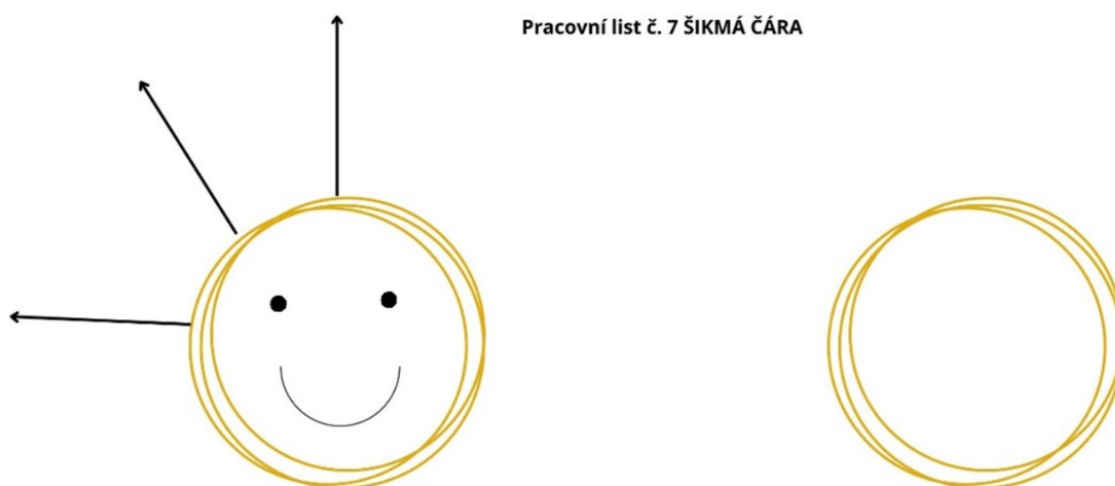
	<p>Práce s pracovním listem Sluníčko</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Sluníčko“, a při tom píší pastelkou šikmé čáry. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Aktivita na uvolnění ruky spojená s nácvikem šikmé čáry a kreslením v krupici byla inovativní a zábavnou formou procvičování jemné motoriky a koordinace. Žáci si užili kreslení a současně se naučili novou dovednost. Žáci se aktivně zapojili do opakování říkanky a provádění různých pohybových aktivit, což přispělo k jejich celkovému pohybovému rozvoji. Procvičování zpěvu skrze opakování melodie bylo účinným prostředkem k integrování hudby do výuky. Práce s pracovním listem poskytla žákům příležitost kreativně se vyjádřit a aplikovat naučené dovednosti. Psaní pastelkou šikmých čar při zpívání písně představovalo zajímavou formu spojení výtvarného umění s hudbou.</p>

Obrázek 27 Průběh vyučování – šikmá čára

Obrázek 28 Noty k písni Sluníčko

Obrázek 29 Pracovní list č. 7

Metodický list č. 8

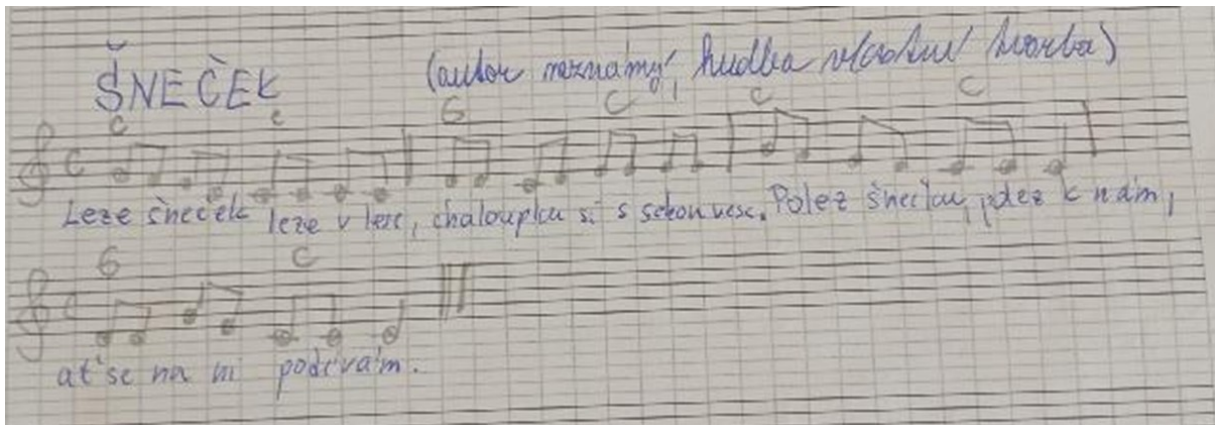
Téma vyučovací hodiny	spirála
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek spirála.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 8, modelína, tabule, křída, pastelka
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	zpěv písně „Šneček“, rytmizace písně „Šneček“, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: Po svém bříše leze tiše, v trávě, v lese, domek nese. Co je to? (šnek)</p> <p>Uvolnění ramenního a loketního kloubu</p> <p>Na tabuli je předkreslený šnek jedním tahem. Žáci stojí v zástupu a prstem obtahují šneka.</p> <p>Nácvik grafomotorického prvku spirála, uvolnění ruky</p> <p>Žáci si z modelíny vyválí dlouhou „žížalu“. Z ní podle předlohy vytvoří spirálu. Prstem jezdí mezi modelínou a nacvičují spirálu.</p> <p>Rytmizace písně „Šneček“, hra na tělo</p>

	<p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek textu písně, žáci po něm opakují. Poté přidají hru na tělo.</p> <p>Leze šneček, leze v lese, </p> <p><i>(prstová dřívka: vyťukávají rytmus)</i></p> <p>chaloupku si s sebou nese. </p> <p><i>(prstová dřívka: vyťukávají rytmus)</i></p> <p>Polez šnečku polez k nám, </p> <p><i>(drhlo: drhneme těžkou dobu, celkem 4x)</i></p> <p>ať se na ni podívám. </p> <p><i>(dlaňový bubínek: vyťukáváme rytmus)</i></p> <p>Nácvik písně „Šneček“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Práce s pracovním listem Šnek</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Šneček“, a při tom píše pastelkou spirály. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Žáci si osvojili nové dovednosti prostřednictvím aktivit spojených se zpěvem a pohybem. Po zahájení motivující hádankou o šnekovi se zapojili do cvičení na uvolnění ramenního a loketního kloubu, při kterém na tabuli obtahovali předkresleného šneka. Poté následoval nácvik grafomotorického prvku spirály pomocí modelíny, což posílilo jejich jemnou motoriku a koordinaci rukou. Rytmizace písně a hra na tělo ještě více zapojily jejich smysly a umožnily jim procvičit poslechové dovednosti a rytmus. Nakonec práce s pracovním listem, při které žáci zpívali píseň,</p>

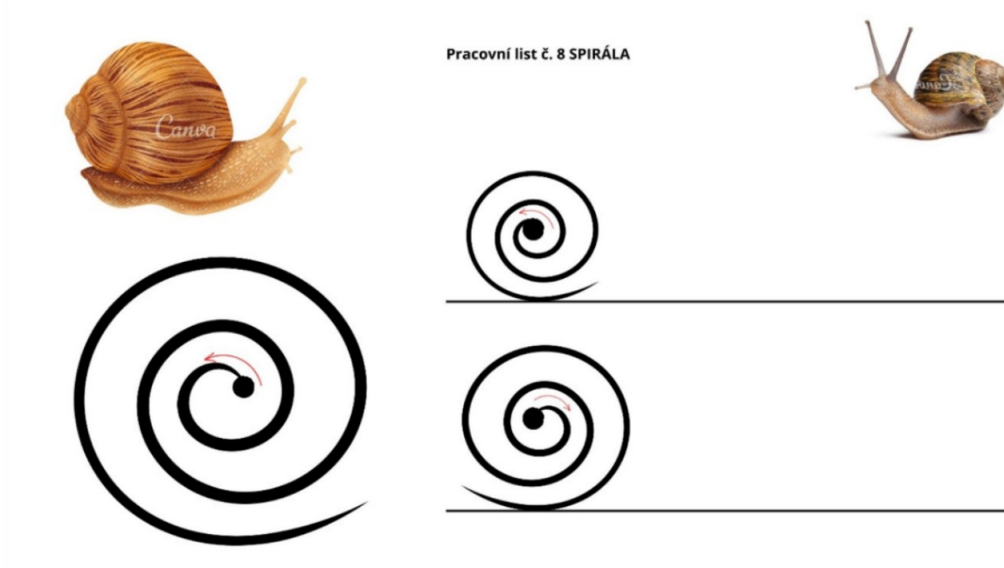
a při tom kreslili spirály, umožnila individuální práci a aplikaci naučených dovedností.

Obrázek 30 Průběh vyučování - spirála

Obrázek 31 Noty k písni Šneček

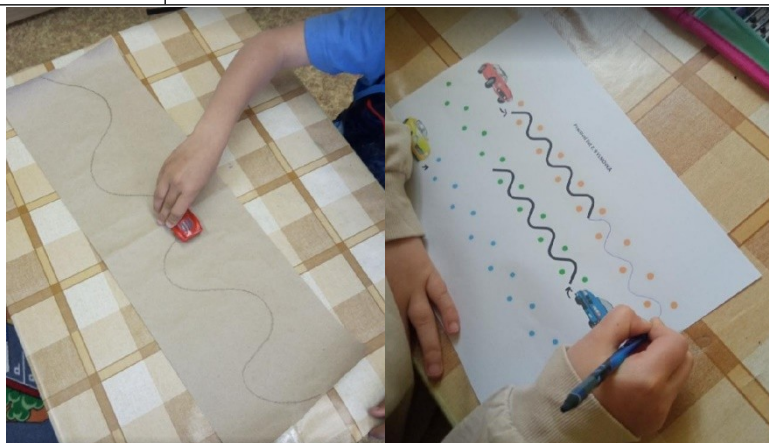

Obrázek 32 Pracovní list č. 8

Metodický list č. 9

Téma vyučovací hodiny	vlnovka
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek vlnovka.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 9, kužely, ringo kroužky, balicí papír, autíčka – hračky, obálky s rozstříhanými obrázky aut, pastelky
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, tělesná výchova
Hudební prvky	zpěv písně „Auto“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každý skupina dostane obálku, ve které je rozstříhaný obrázek auta. Úkolem žáků je obrázek složit a uhádnout, o čem budeme zpívat.</p> <p>Uvolnění paží, vnímání hudby</p> <p>Hra na řidiče - po třídě jsou rozmístěné kužely v řadě za sebou. Slouží jako překážky. Žáci si zahrají na řidiče, který řídí auto. Drží v rukou ringo kroužek, který slouží jako volant. Učitel hraje na klavír píseň „Auto“. Když hraje, žáci mají zelenou a mohou jezdit. Pokud hrát přestane, žáci mají červenou a musí udělat štronzo. Při tom poslouchají novou neznámou píseň.</p>

	<p>Nácvik vlnovky, uvolnění ruky</p> <p>Na zemi jsou položeny balicí papíry. Na balicích papírech jsou nakreslené silnice – vlnovky. Žáci jezdí autíčky po dráze a nacvičují vlnovku. Jezdí rukou, kterou píší.</p> <p>Nácvik písně „Auto“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Práce s pracovním listem Auto</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Auto“, a při tom píší pastelkou vlnovky. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>V hodině se žáci zapojili do řady aktivit spojených s tématem aut. Motivační aktivita podnítila jejich zvědavost a připravila je na téma hodiny. Během hry na řidiče se žáci zabývali uvolněním paží a zároveň vnímali hudbu. Pomocí ringo kroužku jako volantu si představovali, že řídí auto a pohybovali se podle hudby. Tato aktivita nejen uvolnila jejich paže, ale také posílila jejich schopnost vnímat hudbu a reagovat na ni. Následně jsme přešli k cvičení vlnovky na balicích papírů, které představovaly silnice. Žáci si při této činnosti procvičovali pohyb ruky a současně se učili nácviku vlnovky, což je důležitá dovednost pro psaní.</p>

Obrázek 33 Průběh vyučování - vlnovka

Auto

vesele

hudba: Václav Bláha, slova: Miloš Veselý, úprava textu a melodie: Daniela Taylor

C C G C C F C G

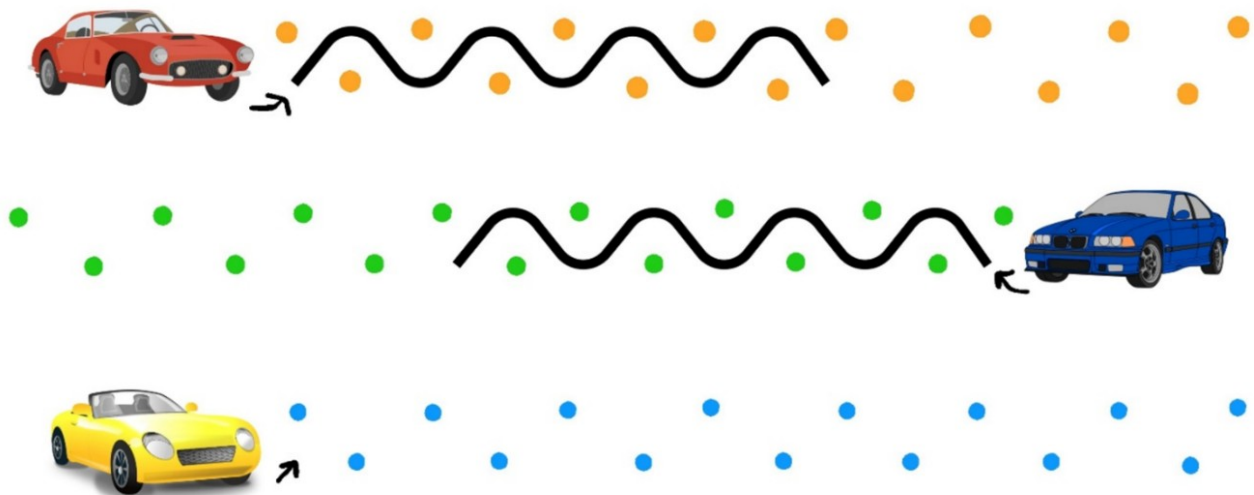
1. Tú, tú, tú, au - to už je tu. Po - jed', má - mo, po - jed' s ná - mi,

7 C F C G C C G C

au - to už je za ho - ra - mi. Tú, tú, tú, au - to, už je tu.

Obrázek 34 Noty k písni Auto

Pracovní list č. 9 VLNOVKA

Obrázek 35 Pracovní list č. 9

Metodický list č. 10

Téma vyučovací hodiny	elipsa
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek elipsa.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 10, voskovky, balicí papír, obálky s obrázky kuřete,
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka
Hudební prvky	zpěv písně „Kuřátko“, rytmizace písně „Kuřátko“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Po třídě je pět schovaných obálek s obrázkem. V každé obálce je jiný obrázek. Obrázky zobrazují životní cyklus slepice. Vajíčko, prasklina na vajíčku, prasklé vajíčko, kuře, slepice. Úkolem žáků je obrázky najít a položit vedle sebe tak, jak jdou za sebou. Společně s žáky diskutujeme na téma vajíčko, kuře, slepice.</p> <p>Rytmizace písně „Kuřátko“, hra na tělo</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek textu písně, žáci po něm opakují. Poté přidají hru na tělo.</p> <p>Ťuk, ťuk, co to je? I I II I</p> <p><i>(ruce: vytleskávají rytmus)</i></p> <p>Ťuk, ťuk, kdo to je? I I II I</p>

	<p><i>(dlaňový bubínek: vyťukává rytmus)</i></p> <p>To kuřátko ve vajíčku </p> <p>hledá místo pro hlavičku. </p> <p><i>(prstová dřívka: vyťukávají rytmus)</i></p> <p>Už chce ven! -</p> <p><i>(nohy: vydupávají rytmus)</i></p> <p>Uvolnění ramenního kloubu, nácvik elipsy</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nakreslená elipsa. Úkolem žáků je obtahovat elipsu a u toho zpívat píseň „Kuřátko“. Obtahují voskovkou. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou obtahovat jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou obtahovat žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Nácvik písně „Kuřátko“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Kuřátko“, a při tom píšou tužkou elipsy. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací</p>	<p>Během vyučovací hodiny si žáci osvojili několik důležitých dovedností a poznatků spojených s tématem životního cyklu slepice. Během rytmizace písně se žáci zabývali hrou na tělo a současně procvičovali rytmus písně.</p>

hodiny.

Tato aktivita nejen posilovala jejich schopnost zapojit se do zpěvu, ale také rozvíjela jejich pohybové dovednosti. Při činnosti s balícím papírem si procvičovali pohyb ruky a současně si zpívali píseň, což posilovalo jejich soustředění a koordinaci. Samotný nácvik písně prostřednictvím hry na ozvěnu umožnil žákům procvičit si text písně a zlepšit svou schopnost opakování a reprodukce. Ve třídě mohou být žáci s různými úrovněmi schopností a dovedností. To může být obtížné přizpůsobit výuku tak, aby vyhovovala potřebám všech žáků.

Obrázek 36 Průběh vyučování - elipsa

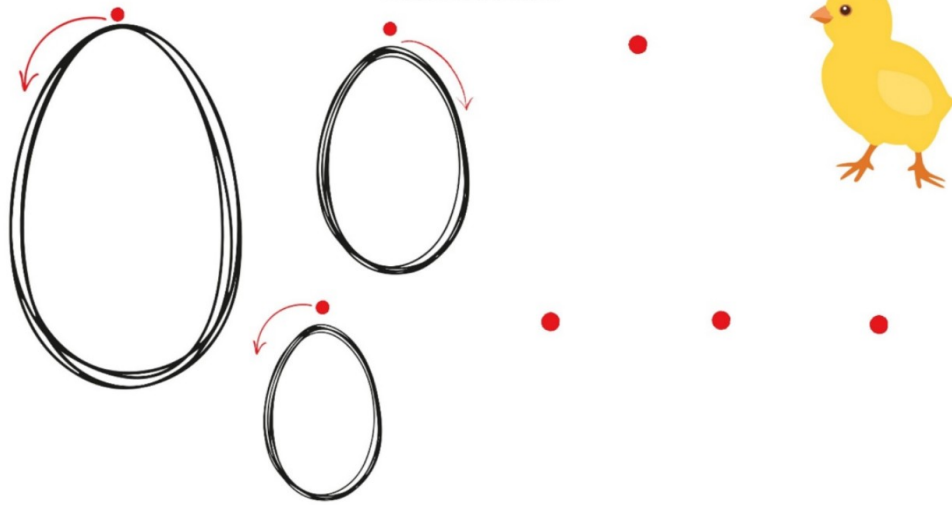
Ťuk - ťuk

A. *Mírně* B. *Viskupová*

Ťuk - ťuk, co to je? Ťuk - ťuk, kdo to je? To ku - řá - tko
ve va - jí - čku hle - dá mí - sto pro hla - vi - čku, už chce ven

Obrázek 37 Noty k písni Kuřátko

Pracovní list č. 10 ELIPSA

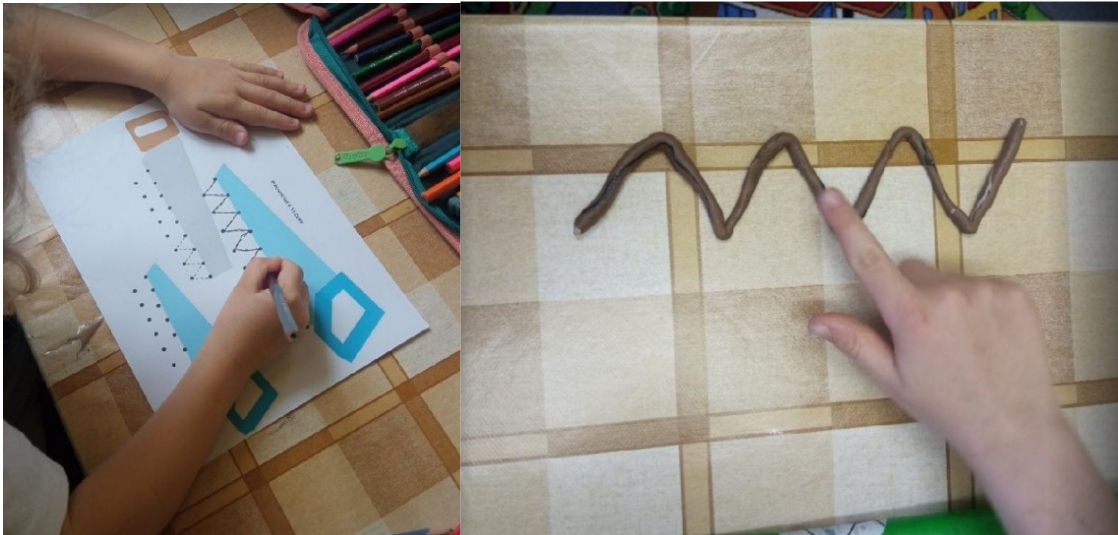
Obrázek 38 Pracovní list č. 10

Metodický list č. 11

Téma vyučovací hodiny	zuby
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek zuby.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 11, modelína, audionahrávka řezání pily
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Už ty pilky dořezaly“, rytmizace písně „Už ty pilky dořezaly“, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žákům pustíme audionahrávku zvuku řezání pily. Žáci hádají, z čeho zvuk pochází.</p> <p>Nácvik grafomotorického prvku zuby, uvolnění ruky</p> <p>Žáci si z modelíny vyválí dlouhou „žížalu“. Z ní podle předlohy vytvoří zuby. Prstem přejíždí po modelíně a nacvičují grafomotorický prvek zuby.</p> <p>Rytmizace písně „Už ty pilky dořezaly“, hra na tělo</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p><u>Už ty pilky dořezaly</u></p> <p>Už ty pilky dořezaly II II II II</p> <p><i>(ruce: vytleskávají rytmus písně)</i></p> <p>už ty mlynky domlely, II II II I</p> <p><i>(prstová dřívka: vyťukávají rytmus písně)</i></p>

	<p>už sedlaci vymlátili, II II II II</p> <p><i>(nohy: vydupávají rytmus písně)</i></p> <p>maju prázdné stodoly II II II I</p> <p><i>(ruce: luskají v rytmu písně)</i></p> <p>Jura enom poskakuje, II II II II</p> <p><i>(ruce: vytleskávají rytmus písně)</i></p> <p>Hanka se zas jen točí, II II II I</p> <p><i>(prstová dřívka: vyťukávají rytmus písně)</i></p> <p>muzikanti podřimují, II II II II</p> <p><i>(ruce: luskají v rytmu písně)</i></p> <p>hrom ať do nich uhoď! II II II I</p> <p><i>(nohy: vydupávají rytmus písně)</i></p> <p>Práce s pracovním listem</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Už ty pilky dořezaly“, a při tom píší tužkou zuby. Učitel ťuká na dřívka, aby žákům určoval tahy tužkou. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Žáci se aktivně zapojili do hádání zvuků a identifikace jejich zdroje. Díky nácviku grafomotorického prvku zuby pomocí modelíny si žáci procvičili jemnou motoriku rukou a koordinaci pohybů. Rytmizace písně přinesla další vrstvu učení, kdy žáci opakovali text písně po učiteli a prováděli hru na tělo podle rytmu. Tímto způsobem si nejenom osvojili text písně, ale také se pohybovali a vnímali rytmus hudby. Práce s pracovním listem pak umožnila žákům praktické použití naučených dovedností. Psaní tužkou zuby podle rytmu tahů určených učitelem pomohlo posílit jejich</p>

schopnost udržet se v rytmu a zároveň procvičit jemnou motoriku rukou.

Obrázek 39 Průběh vyučování - zuby

UŽ TY PILKY DOŘEZALY

Slezská (Doprovod: 5)

Živě

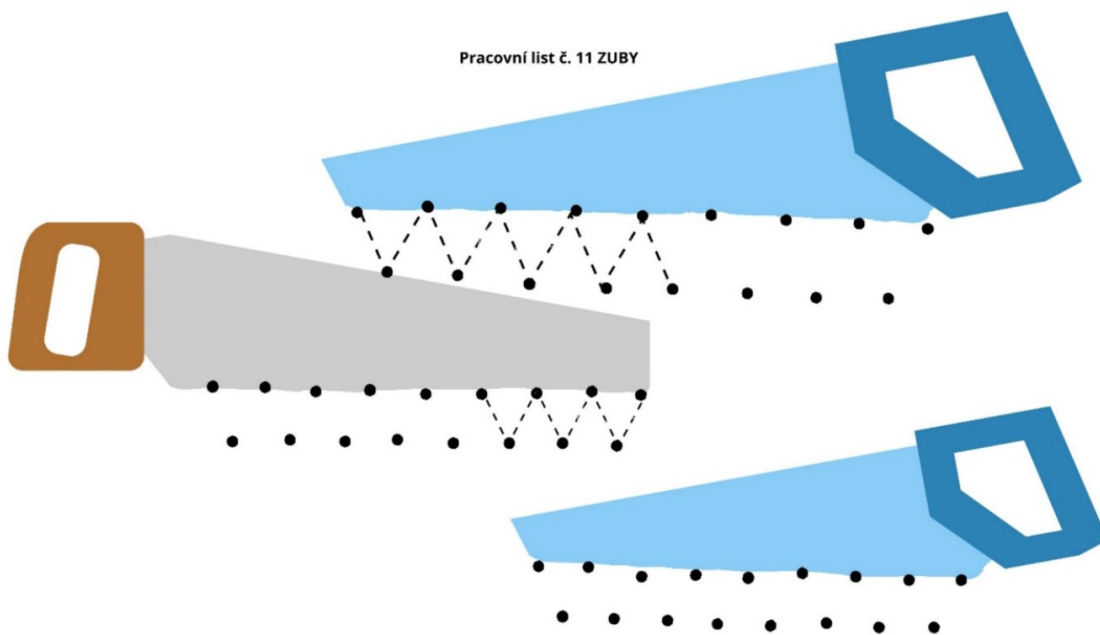
1. Už ty pil-ky do-ře-za-ly, už ty mlynky do-mle-ly,
už sed-la-ci vy-mla-ti-li, ma-ju praz-ne sto-do-ly.

2. Jura enom poskakuje,
Hanka se zas jen toči,
muzikanti podřimují,
hrom ať do nich uhodí!

71

Obrázek 40 Noty k písni Už ty pilky dořezaly

Pracovní list č. 11 ZUBY

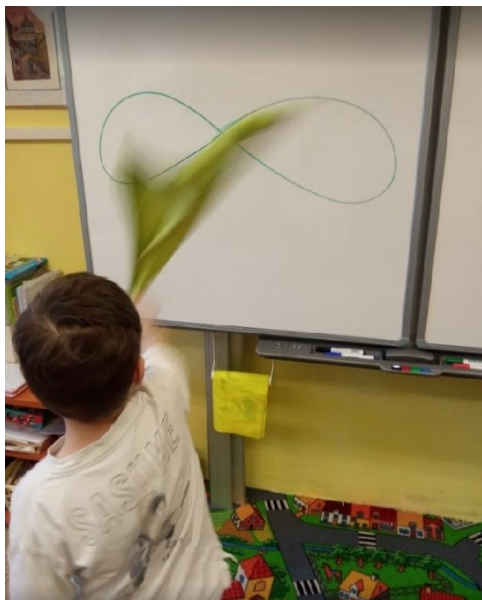
Obrázek 41 Pracovní list č. 11

Metodický list č. 12

Téma vyučovací hodiny	ležatá osmička
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek ležatá osmička.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 12. šátky podle počtu žáků, tabule, křída, pastelky, klavír, obrázky
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Červený šátečku“, tanec se šátky
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Poznej píseň podle obrázků – na tabuli visí obrázek červeného šátku a panenky, která se točí a úkolem žáků je uhodnout její název</p> <p>Uvolnění paží, ramenního kloubu, nácvik písně</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov - učitel zaspívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Pomocí hry na ozvěnu a tanečních kroků žáci nacvičí novou píseň a uvolní si paže.</p> <p><u>Červený šátečku</u></p> <p>Červený šátečku, kolem se toč, kolem se toč, kolem se toč,</p> <p><i>(šátek držíme v pravé ruce, houpeme rukou ze strany na stranu v rytmu</i></p>

	<p><i>písně, druhá ruka v bok)</i> má milá se hněvá, já nevím proč, já nevím proč, já nevím proč.</p> <p><i>(šátek držíme v levé ruce, houpeme rukou ze strany na stranu v rytmu písně, druhá ruka v bok)</i> Tra-la la la, la la la, červená fiala,</p> <p><i>(šátek držíme v pravé ruce a točíme se dokola)</i> Tra-la la la, la la la, fialenka.</p> <p><i>(šátek držíme v levé ruce a točíme se dokola)</i></p> <p>Nácvik ležaté osmičky se šátky</p> <p>Na tabuli je nakreslená velká ležatá osmička. Žáci drží šátek oběma rukama. Ve vzduchu obtahují ležatou osmičku a u toho zpívají píseň „Červený šátečku“. Poté si žáci chytí šátek tou rukou, kterou píší. Obtahují ve vzduchu ležatou osmičku a u toho zpívají píseň „Červený šátečku“.</p> <p>Práce s pracovním listem Ležatá osmička</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Červený šátečku“ a při tom kreslí pastelkou ležatou osmičku. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Žáci se zapojili do hry, ve které poznávali píseň podle obrázků, což podporuje jejich pozornost a schopnost vnímat detaily. Identifikace písně na základě vizuálních podnětů rozvíjí schopnost spojovat informace a vyvozovat závěry. Následně žáci procvičovali píseň pomocí hry na ozvěnu a tanečních kroků. Tato aktivita žáky motivovala k pohybu a uvolnění paží a ramenního kloubu. Nácvik ležaté osmičky se šátky byl dalším krokem k procvičení naučené písně a současně posilování grafomotorických dovedností. Práce s pracovním listem umožnila žákům praktické použití</p>

naučených dovedností. Psaní ležaté osmičky při zpívání písně podle rytmu pomohlo posílit jejich schopnost udržet se v rytmu a zároveň procvičit jemnou motoriku rukou.

Obrázek 42 Průběh vyučování – ležatá osmička

Červený šátečku
Valčíkové tempo Lidová píseň
z Čech

C G⁷ C

1. Čer - ve - ný šá - te - čku, ko - lem se toč, _____
2. Když jsem si v po - to - ce ru - ce my - la, _____

G C G C

ko - lem se toč, _____ ko - lem se toč.
ru - ce my - la, _____ ru - ce my - la.

G⁷ C

Má mi - lá se hně - vá, já ne - vím, proč, _____
šá - tek jsem do vo - dy u - pus - ti - la, _____

G C G C

já ne - vím, proč, _____ já ne - vím, proč.
u - pus - ti - la, _____ u - pus - ti - la.

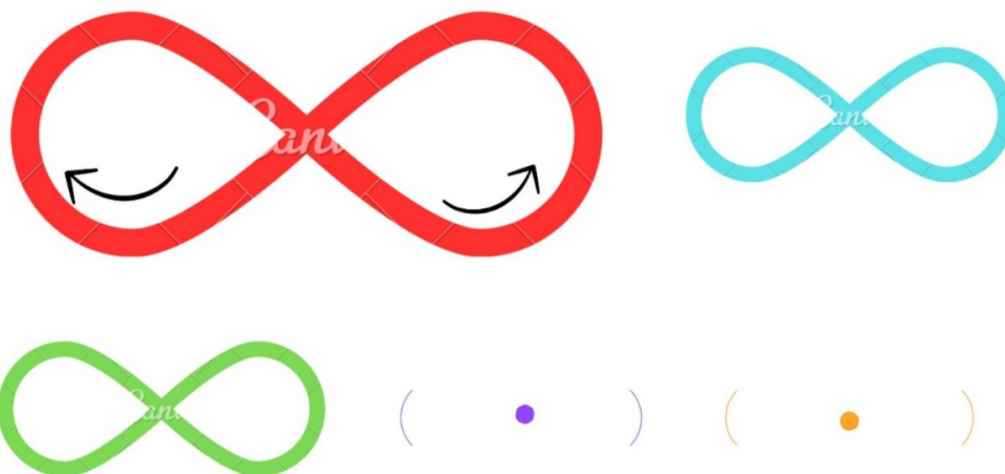
G C G C

Tra - la - la - la la la la čer - ve - ná fi - a - la,
G C G⁷ C

tra - la - la - la, la la la fi - a - len - ka.

Obrázek 43 Noty k písni Červený šátečku

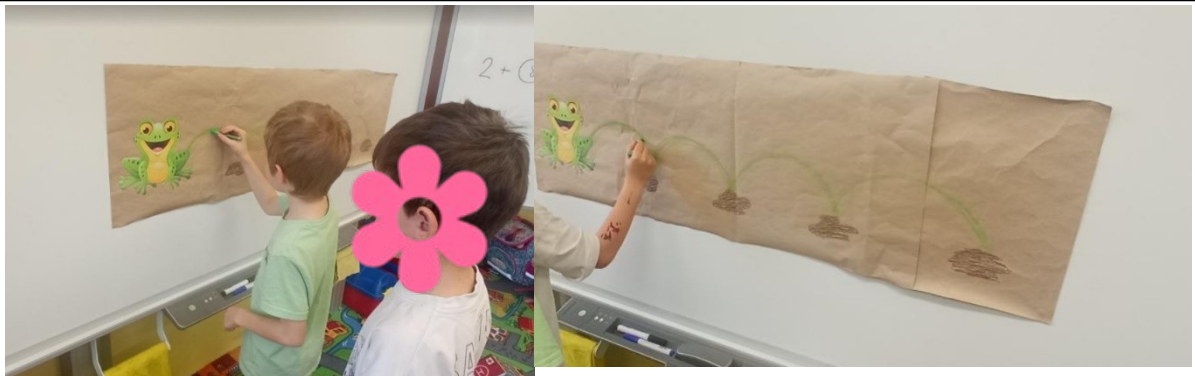
Pracovní list č. 12 LEŽATÁ OSMIČKA

Obrázek 44 Pracovní list č. 12

	<p><u>skákala přes kameny,</u> I II II II</p> <p><u>skákala žabka,</u> I II I I</p> <p><u>hop a hop.</u> I I I -</p> <p>- Podtržený text naznačuje dobu hry učitele na dřívka.</p> <p>Nácvik písně „Žabka“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Nácvik horního oblouku, uvolnění paže</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru jsou nakreslené kameny a žába. Úkolem žáků je kreslit skoky žáby (spojené horní oblouky) a u toho zpívat píseň „Žabka“. Skoky kreslí voskovkou. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Práce s pracovním listem Žába</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Žabka“ a při tom píšou pastelkou spojené horní oblouky. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Žáci procvičovali rytmus písně pomocí hry na ozvěnu. Tato aktivita pomáhá zlepšit schopnost žáků udržovat rytmus a koordinovat své pohyby s hudbou. Použití plyšové žáby jako pomůcky dodává aktivitě zábavný prvek a motivuje žáky k aktivní účasti. Další část hodiny byla věnována procvičování horního oblouku a uvolnění paže pomocí kreslení spojených</p>

horních oblouků. Tato činnost pomáhá rozvíjet grafomotorické dovednosti žáků a posiluje jejich schopnost vykonávat pohyby spojené s kreslením. Práce s pracovním listem umožnila žákům praktické použití naučených dovedností. Kreslení spojených horních oblouků při zpívání písně je praktickým způsobem, jak procvičit rytmus a grafomotorické dovednosti současně. Někteří žáci se mohou cítit nejistí nebo neochotní zapojit se do aktivit před třídou, což může brzdit jejich schopnost účinně se učit.

Obrázek 45 Průběh vyučování – horní spojené oblouky

Žabka

hudba i text: Ilija Hurník

vesele

skākala žab-ka, skā-kala přes kameny,
přes potůček, skākala žab-ka tam a zpět.

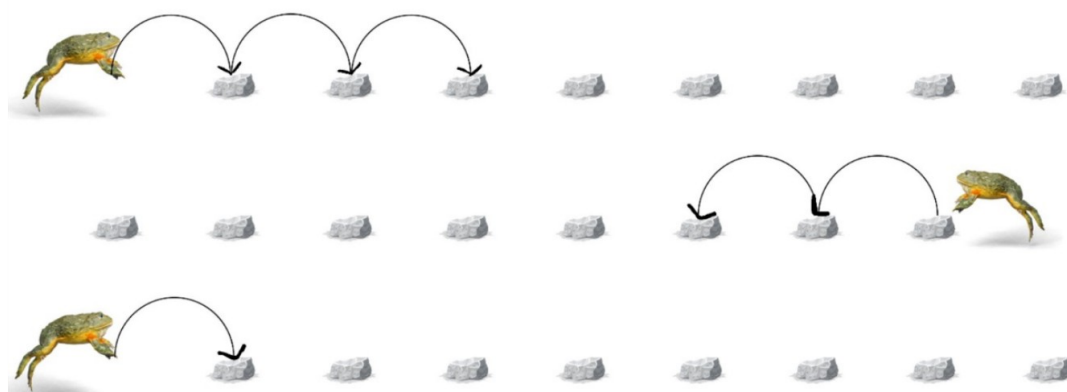
Dej pozor, žabko,
nech toho, ať nespadneš do potoka,
půjď radši s námi posedět.

Smála se žabka,
smála se: „Co by to bylo za žabku,
kdyby se bála vodíčky.“

Zujte si botky,
půjďte si se mnou skočit přes potůček,
vždyť taky máte nožičky.“

Obrázek 46 Noty k písni Žabka

Pracovní list č. 13 SPOJENÉ HORNÍ OBLOUKY

Obrázek 47 Pracovní list č. 13

Metodický list č. 14

Téma vyučovací hodiny	spojené dolní oblouky
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek spojené dolní oblouky.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 14, pastelky, nůžky, špejle, izolepa, omalovánka kachny, zvuková nahrávka – kachna, balicí papír
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka, pracovní činnosti
Hudební prvky	Zpěv písně „Kachna, rytmizace písně „Kachna“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Učitel pustí žákům zvukovou nahrávku, ve které je slyšet křik kachny. Žáci hádají, o kterého živočicha se jedná. Následuje diskuze o kachně a kačerovi.</p> <p>Rytmizace písně „Kachna“</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov - učitel řekne kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p>Žáci sedí v kruhu. Ruce položí na kolena dlaněmi vzhůru. Pravou ruku dají na ruku svého kamaráda sedícího vpravo. V tempu písně (na těžkou dobu) postupně plácají na dlaň spolužáka pravou rukou směrem doleva. Snaží se udržet tempo písně.</p>

Kachna

Hop, kachny do vodičky, I II II II

hop, kachny do vody. I II II I

Která umí nejlíp plavat, II II II II

ta vyhraje závody. II II II I

Hop, kachny do vodičky, I II II II

hop, kachny do tůně. I II II I

Kdo se vody nepoleká, II II II II

málokdy se rozstůně. II II II I

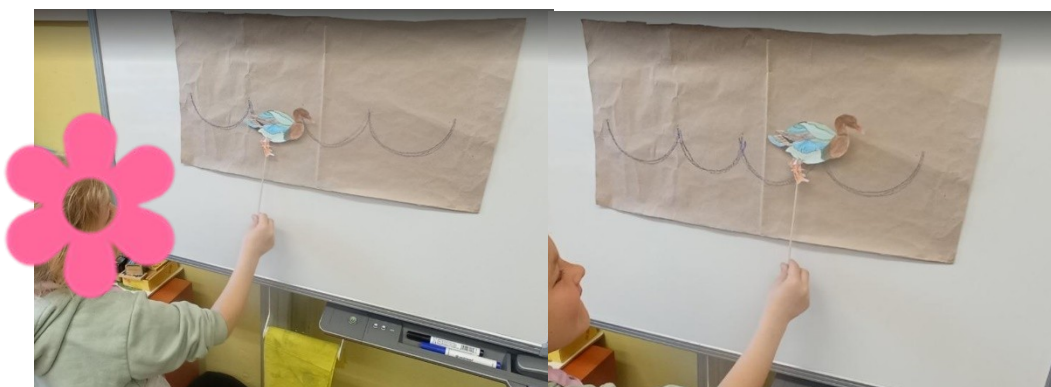
Nácvik písně „Kachna“

Hra na ozvěnu - učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji

Uvolnění ramenního a loketního klubu, nácvik spojených dolních oblouků

Na tabuli visí balicí papír, na kterém jsou předkreslené modré spojené dolní oblouky. Každý žák dostane omalovánku kachny nebo kačera, kterou si vybarví pastelkami a vystřihne nůžkami. Zezadu pomocí izolepy nalepí špejli. Když mají všichni žáci vyrobenou svou kachnu, stoupnou si před balicí papír. Všichni společně zpívají píseň „Kachna“ a při tom svojí kachnou na špejli přejíždějí po obloucích (vlnách). Střídají se.

	<p>Práce s pracovním listem Kachna</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Kachna“ a při tom kreslí pastelkou spojené dolní oblouky. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Žáci se nejen naučili rozpoznávat zvuky různých zvířat, ale také si rozšířili své znalosti o kachnách a kačerech. Díky rytmizaci žáci procvičovali motoriku svých rukou a zároveň se učili spolupracovat s ostatními členy třídy. Tato aktivita podporovala také koordinaci a rytmus, což je důležité pro celkový rozvoj žáků. Návuk spojených dolních oblouků prostřednictvím výtvarné aktivity byl způsob, jak spojit hudbu s výtvarným uměním a motorickým tréninkem. Žáci si nejen vybarvili a vystříhali své vlastní kachny, ale také je použili k procvičení písně. Práce s pracovním listem poskytla žákům příležitost k individuálnímu procvičování spojených dolních oblouků a kreativnímu vyjádření jejich vlastních představ.</p>

Obrázek 48 Průběh vyučování – dolní spojené oblouky

Sláň stáň, dejte mu aspirin.

Kachny

text Václav Fischer

Hop, kachny, do vodičky, hop, kachny, do vo-dy,
 která u - mī nejlíp plavát, ta vyhra-je závo-dy.

Hop, kachny, do vodičky,
 hop, kachny, do táň,
 kdo se vody nepoleká,
 málokdy se rozstáň.

Obrázek 49 Noty k písni Kachna

Pracovní list č. 14 SPOJENÉ DOLNÍ OBLOUKY

Obrázek 50 Pracovní list č. 14

Metodický list č. 15

Téma vyučovací hodiny	šikmá přerušovaná čára
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek šikmá přerušovaná čára.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 15, pastelky, voskovky, balicí papír, klavír, obálky s rozstříhaným obrázkem deštníku
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Deštík“, říkanka s pohybem „Deštík“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každý skupina dostane obálku, ve které je rozstříhaný obrázek deštníku. Úkolem žáků je obrázek složit a poznat, o čem bude píseň, kterou budeme zpívat.</p> <p>Uvolnění ruky, rozcvičení prstů</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek říkanka, žáci po něm opakují. K tomu přidají pohyb.</p> <p>Báseň s pohybem „Deštík“</p> <p>(a) Ťuká, ťuká deštík II II II - na veliký deštník. II II II - Ťuká, ťuká prstíkem, II II II I kdo je pod tím deštníkem? II II II I</p> <p>(b) To jsem já panenka II I II I</p>

	<p>máčí se mi sukénka. II II II I</p> <p>(c)Běžím, běžím k sluníčku, II II II I</p> <p>osušit si sukničku. II II II I</p> <p><i>a) Prsty ťukají střídavě proti palci do rytmu říkanky.</i></p> <p><i>b) Točíme rukama v zápěstí.</i></p> <p><i>c) Točíme rukama v zápěstí na druhou stranu.</i></p> <p>Nácvik písně „Deštík“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Uvolnění ramenního kloubu, nácvik šikmé přerušované čáry</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nalepený deštník. Úkolem žáků je kreslit padající kapky (šikmé přerušované čáry) a u toho zpívat píseň „Deštík“. Kapky kreslí voskovkou. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Práce s pracovním listem Deštník</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Deštík“ a při tom kreslí pastelkou šikmou přerušovanou čáru. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Při rytmizaci písně měli žáci možnost procvičit pohyby svých prstů a rukou, zároveň se uvolnit. Díky provádění různých pohybů v souladu s rytmem písně si osvojili rytmus i slovní text. Procvičování šikmých přerušovaných čar pomocí výtvarné aktivity spojené s písní bylo způsobem, jak propojit hudbu s výtvarným uměním a současně uvolňovat ramenní klouby. Práce s pracovním listem umožnila žákům cvičit šikmé přerušované čáry</p>

a vyjádřit svou kreativitu. Každý z nich měl možnost individuálně pracovat na svých dovednostech a představách, což podpořilo jejich osobní rozvoj.

Obrázek 51 Průběh vyučování – šikmá přerušovaná čára

Deštík

C G

Když pa-daj deš-tě ka - pič - ky, ka - pi ka - pi kap,

G⁷ C

tak vez-me-me si dešt - ní - čky, tak, no prá - vě tak,

F C G⁷ C

proč, proč, proč a - si pa-dá nám de-šтік na vla - sy,

F C G⁷ C

proč, proč, proč a - si pr-ší nám na vla - sy.

2. Když teče voda pramínky,
cáky, cáky, cák,
tak obujeme holínky,
tak, no právě tak.
Proč, proč, protože
dělají se tu kaluže,
proč, proč, protože,
jsou všude kaluže.

3. Proč je nám tady veselo,
když je tu černý mrak,
když z něho tolik přšelo
tak, no právě tak.
Proč, proč, proč to je,
deštík nám duhu maluje,
proč, proč, proč to je,
deštík duhu maluje.

Obrázek 52 Noty k písni Deštík

Pracovní list č. 15 ŠIKMÁ PŘERUŠOVANÁ ČÁRA

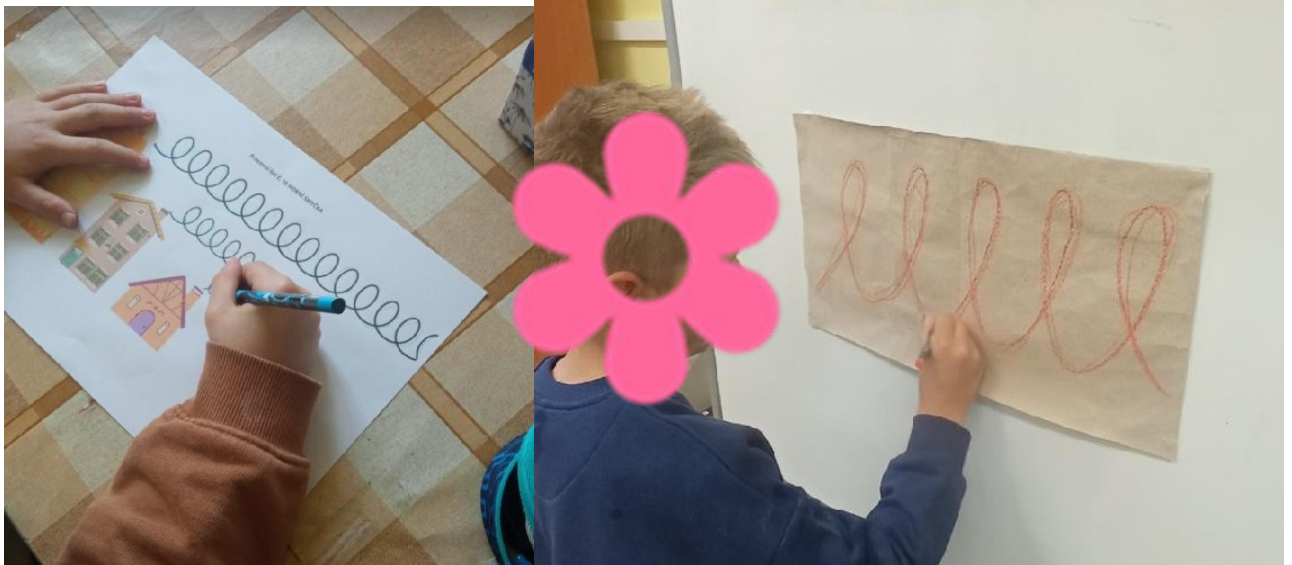
Obrázek 53 Pracovní list č. 15

Metodický list č. 16

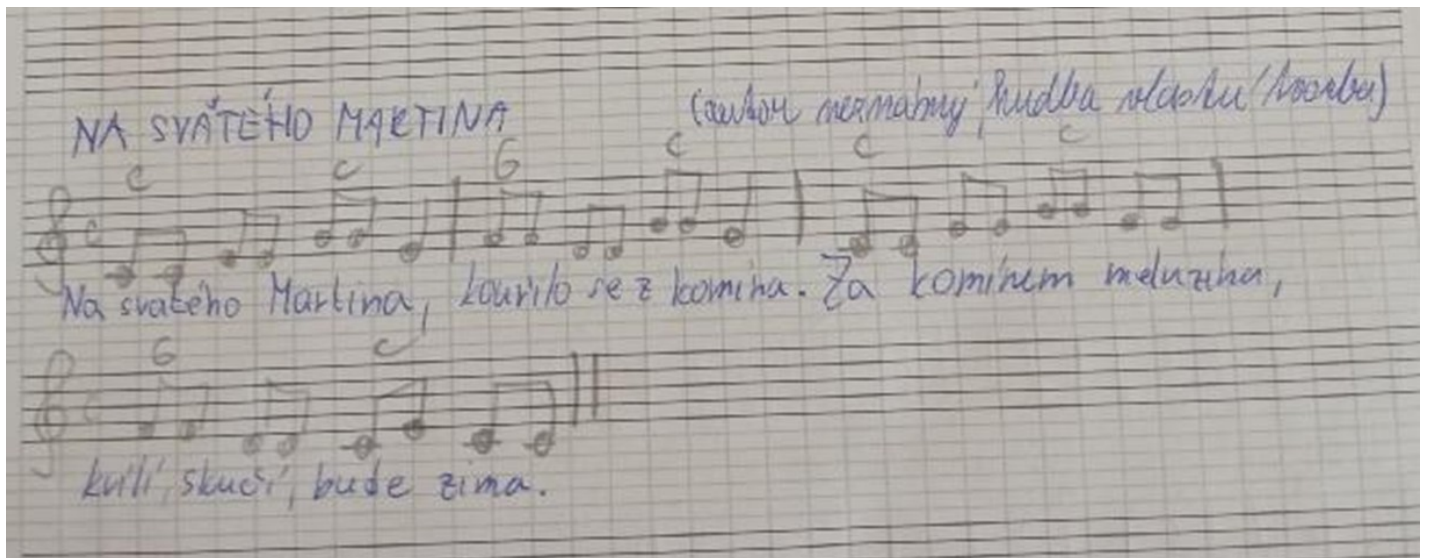
Téma vyučovací hodiny	horní smyčka
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek horní smyčka.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 16, pastelky, voskovky, balicí papír
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka
Hudební prvky	Zpěv písně“ Na svatého Martina“, rytmizace písně, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Diskuze na téma: Přijíždí Martin na bílém koni</p> <p>Rytmizace písně „Na svatého Martina“</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel řekne kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p><u>Na svatého Martina</u></p> <p>Na svatého Martina, II II II I</p> <p><i>(ruce: vytleskávají rytmus)</i></p> <p>kouřívá se z komína. II II II I</p> <p><i>(drhlo: 2x přejedeme)</i></p> <p>Za komínem meluzína, II II II II</p> <p><i>(prstová dřívka: hrajeme čtvrtky celkem 4x)</i></p>

	<p>Kvílí, skučí, přijde zima. II II II II</p> <p><i>(nohy: vydupáváme rytmus, zvyšujeme hlasitost)</i></p> <p>Nácvik písně „Na svatého Martina“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji</p> <p>Uvolnění ramenního kloubu, nácvik horní smyčky</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balící papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balícím papíru jsou nakreslené horní smyčky. Úkolem žáků je obtahovat horní smyčky a u toho zpívat píseň „Na svatého Martina“. Žáci obtahují voskovkami. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Práce s pracovním listem Komín</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Na svatého Martina“ a při tom kreslí pastelkou horní smyčku. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Diskuze na téma "Přijíždí Martin na bílém koni" jim pomohla lépe porozumět tradicím spojeným se svátkem svatého Martina a posílit jejich kulturní povědomí. Během rytmizace žáci procvičovali svou schopnost udržet rytmus a koordinovat pohyby svých rukou a nohou. Tato aktivita nejen posílila jejich motorické dovednosti, ale také přinesla radost z hudby. Nácvik písně prostřednictvím hry na ozvěnu umožnil žákům lépe si osvojit text a melodie písně. Opakování za učitelem pomohlo zlepšit jejich hudební paměť a schopnost reprodukce melodie. Práce s pracovním listem byla skvělou příležitostí pro žáky individuálně procvičovat své</p>

dovednosti.

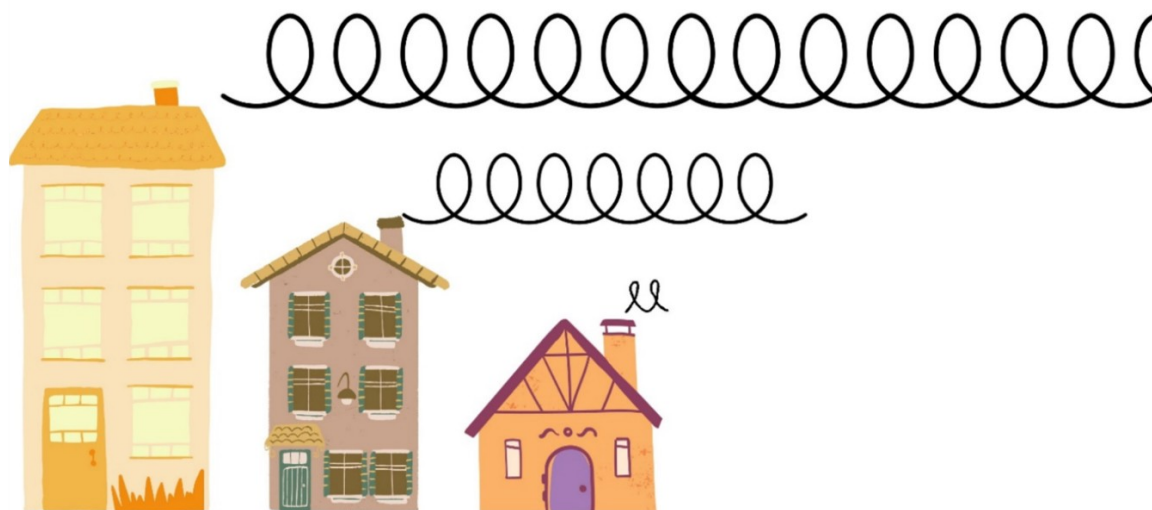

Obrázek 54 Průběh vyučování – horní smyčky

Obrázek 55 Noty k písni Na svatého Martina

Pracovní list č. 16 HORNÍ SMYČKA

Obrázek 56 Pracovní list č. 16

Metodický list č. 17

Téma vyučovací hodiny	dolní smyčka
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek dolní smyčka.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 17, táč, krupice, tabule, křída, klavír, pastelky
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Malý vláček“, prstové cvičení „Blikající světla“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: Od nádraží k nádraží, cestující převáží. Po kolejích jako drak, jezdí jenom(vlak).</p> <p>Diskuze na téma vlak.</p> <p>Prstové cvičení „Blikající světla“</p> <p>Pravá ruka má rozevřenou nataženou dlaň s protaženými prsty. Levá ruka drží ruku v pěst. Ruce rytmicky střídáme. Pozveme do hry i spolužáka. Cvičení pak bude vypadat tak, že ten, kdo má rovnou dlaň se setká s pěstí druhého.</p> <p>Nácvik grafomotorického prvku dolní smyčka, kreslení v krupici</p> <p>Žáci sedí v lavici. Před sebou mají táč s nasypanou krupicí. Prstem do krupice kreslí dolní smyčky. Vzor mají před sebou na tabuli.</p>

Rytmizace písně „Malý vláček“, pohybová hra na vlak

Žáci hrají pohybovou hru a při tom se učí text písně.

Pohybová hra: Žáci se rozmístí po třídě a sednou si. Jeden z žáků je vlak a jezdí po třídě. Koho pohladí, ten nastoupí do vlaku (chytne se spolužáka za ramena) a jede. Tímto způsobem nabere všechny žáky.

Hra na ozvěnu s oporou slov - učitel řekne kousek textu písně, žáci po něm opakují.

Malý vláček

Po ránu vyjel si motoráček, III III III I

je to jen docela malý vláček. III III III I

Jede si po trati, nikde se neztratí, III III III III

do kopce z kopce a do zatáček. III III III I

Na každé stanici pokukuje, III III III I

kdo mu do vagonku nastupuje. III III III I

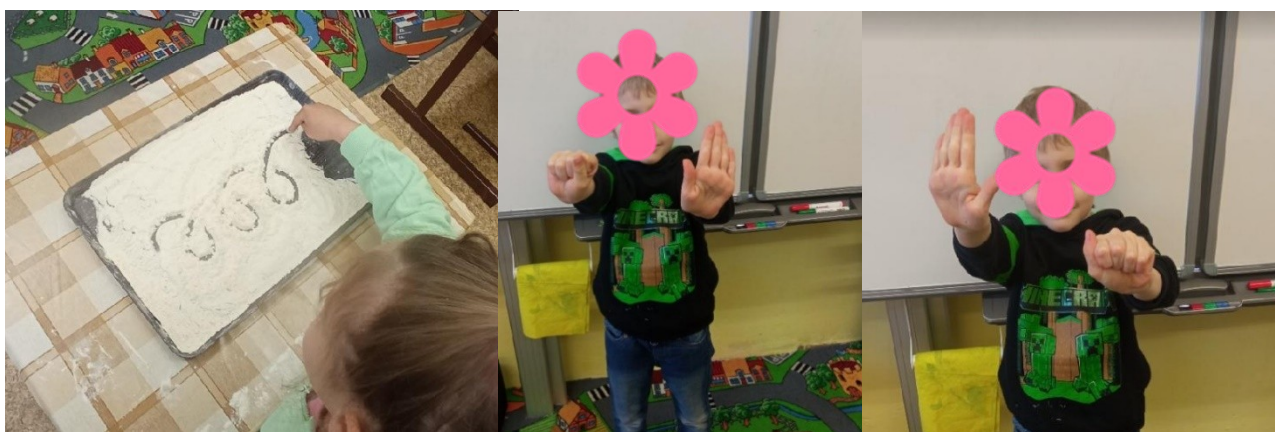
V pátek i v pondělí, děti i dospělí, III III III III

průvodčí poslední naskakuje. III III III I

Nácvik písně „Malý vláček

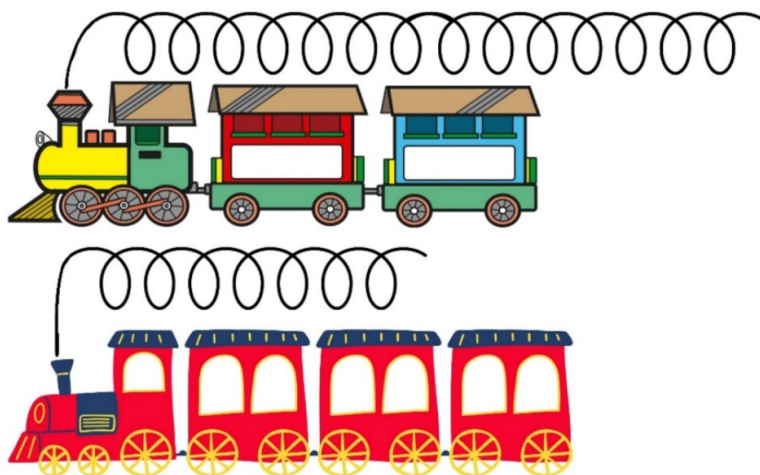
Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují

	<p>Práce s pracovním listem „Vláček“</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Malý vláček“ a při tom píše tužkou dolní smyčky. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Diskuze na téma vlak je přiblížila k tomuto tématu a umožnila jim sdílet své znalosti a zkušenosti. Prstové cvičení "Blikající světla" poskytlo žákům příležitost procvičovat jemnou motoriku svých prstů. Tato cvičení jsou důležitá pro rozvoj jejich pohybových dovedností a koordinace rukou. Nácvik grafomotorického prvku dolní smyčka prostřednictvím kreslení v krupici byl efektivním způsobem, jak žákům pomoci lépe si osvojit tento písmový prvek.</p>

Obrázek 57 Průběh vyučování – dolní smyčky

Pracovní list č. 17 DOLNÍ SMYČKA

Obrázek 58 Pracovní list č. 17

MALÝ VLÁČEK

Text a hudba:
Marie Kružíková

1. Po-rá-nu vy-jel si mo-to-rá-ček, to je jen
2. Na kaž-dé sta-ni-ci po-ku-ku-je, kdo mu do
do-ce-la ma-lý vlá-ček. Je-de si po tra-ti,
va-gón-ku na-stu-pu-je. V pá-tek i v pon-dě-lí -
nik-de se ne-ztra-tí - do kop-ce, z kop-ce a do za-tá-ček.
dě-ti i do-spě-lí, prů-vod-čí po-sled-ní na-ska-ku-je.

3. V tunelu zahouká - pozor dejte,
po kolejích jen tak necouřejte!
Moje jsou koleje, než se kdo naděje
jedu! Tak pryč, na nic nečekejte.
4. Všechny vás, lidičky, dovezu včas,
do práce, do školy - a zítra zas.
Ať svítí, ať leje - kam vedou koleje
přijedu, naberu každého z vás.

Obrázek 59 Noty k písni Vláček

Metodický list č. 18

Téma vyučovací hodiny	horní oblouk s vratným tahem
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek horní oblouk s vratným tahem.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 18, balicí papír, vlašské ořechy (2 kusy na žáka), pastelky, klavír, rytmická vajíčka, obálky s rozstříhaným obrázkem veverky
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka
Hudební prvky	Zpěv písně „Veverka a veverčák“, rytmizace písně „Veverka a veverčák“, taneček, rytmická hra na ořechy a vajíčka
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každý skupina dostane obálku, ve které je rozstříhaný obrázek veverky. Úkolem žáků je obrázek složit a poznat, o čem bude píseň, kterou budeme zpívat.</p> <p>Diskuze na téma veverka.</p> <p>Rytmizace písně „Veverka a veverčák“, taneček, rytmická hra na ořechy a vajíčka</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel řekne kousek textu písně a předvede pohyb, žáci po něm opakují</p>

Veverka a veverčák

Výchozí postavení: dvojice stojí naproti sobě (veverka a veverčák), veverky drží ořechy, veverčáci drží rytmická vajíčka

Veverka, čiperka, II I II I

Sbírá sladká jádérka. II II II I

(veverka: dvojitý úkrok do strany s přísunem doleva a poté doprava, při tom ťukají oříšky rytmus písně, veverčáci: stojí na místě a dřevěnými vejci hrají těžké doby)

Nosí si je do pelíšku, II II II II

Oříšky a velkou šišku. II II II II

(veverka i veverčák: spojí pravé ruce nad hlavou a utvoří okénko. Oříšek se dotkne ploché strany vajíčka. Kolem tohoto středu jdou dokola, až si vymění svá výchozí postavení)

Veverka, čiperka, II I II I

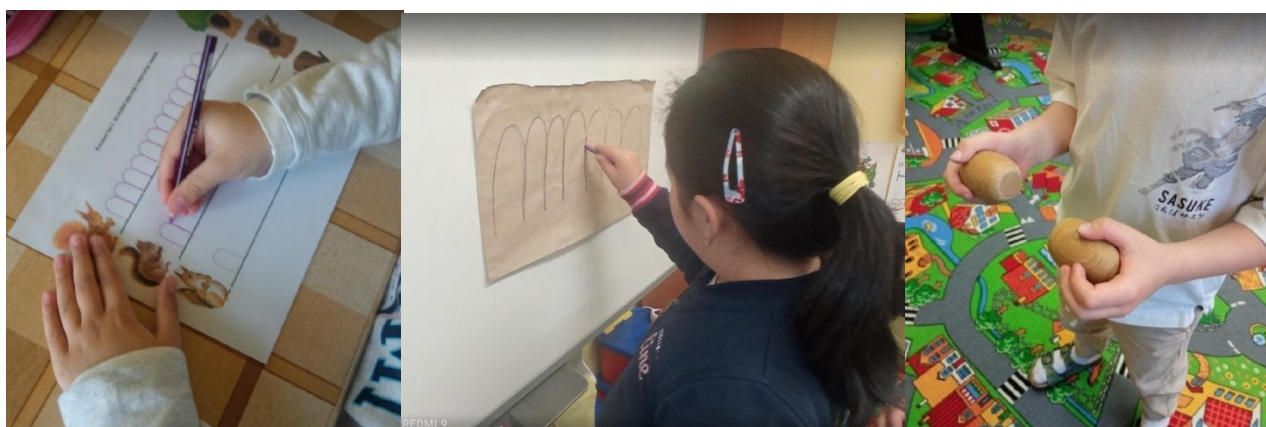
Sbírá sladká jedérka. II II II I

(veverčáci: dvojitý úkrok do strany s přísunem doleva a poté doprava, při tom ťukají vajíčky rytmus písně, veverky: stojí na místě a oříšky hrají těžké doby)

Uvolnění loketního kloubu, nácvik horního oblouku s vratným tahem

Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nakreslený horní oblouk s vratným tahem. Úkolem žáků je jezdit oříškem po obloučcích a při tom zpívají píseň „Veverka a veverčák“. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou obtahovat jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem

	<p>se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Nácvik písně „Veverka“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji</p> <p>Práce s pracovním listem Veverka</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Veverka a veverčák“ a při tom kreslí pastelkou horní oblouk s vratným tahem. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Tato vyučovací hodina poskytla žákům zajímavý a interaktivní způsob, jak se naučit a procvičit si grafomotorický prvek horní oblouk s vratným tahem. Skrze motivaci prostřednictvím rozstříhaných obrázků veverky a diskuzi na téma veverka se žáci nejen seznámili s tématem, ale také se zapojili do procvičování svých dovedností. Rytmizace a pohybová a taneček s ořechy a vajíčky umožnil žákům zapojit se do hudby a tance zábavným způsobem. Tato aktivita nejen podpořila jejich fyzický rozvoj a koordinaci pohybů, ale také posílila jejich schopnost udržet rytmus a spolupracovat.</p>

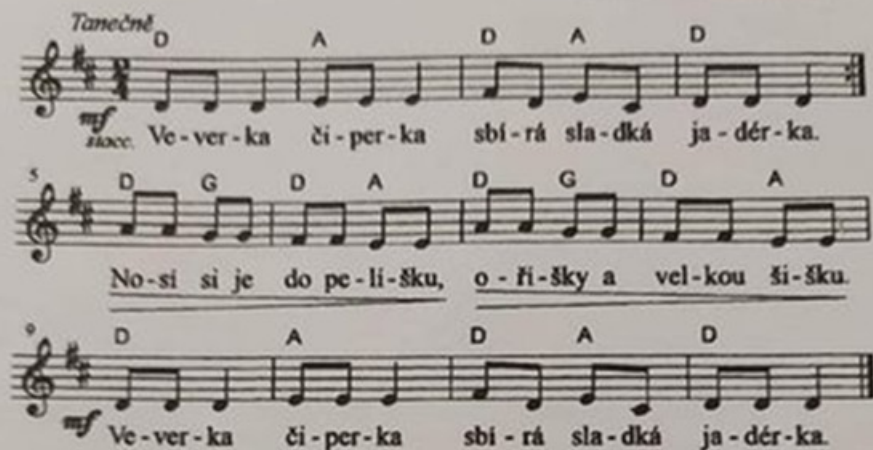
Obrázek 60 Průběh vyučování – horní oblouky s vratným tahem

HODOVÁNÍ VEVEREK

VEVERKA A VEVERČÁK

hudba: melodie písně *To je on*
slova: Marie Tetourová

Tanečně

mf *stacc.* Ve-ver-ka či-per-ka sbí-rá sla-dká ja-dér-ka.

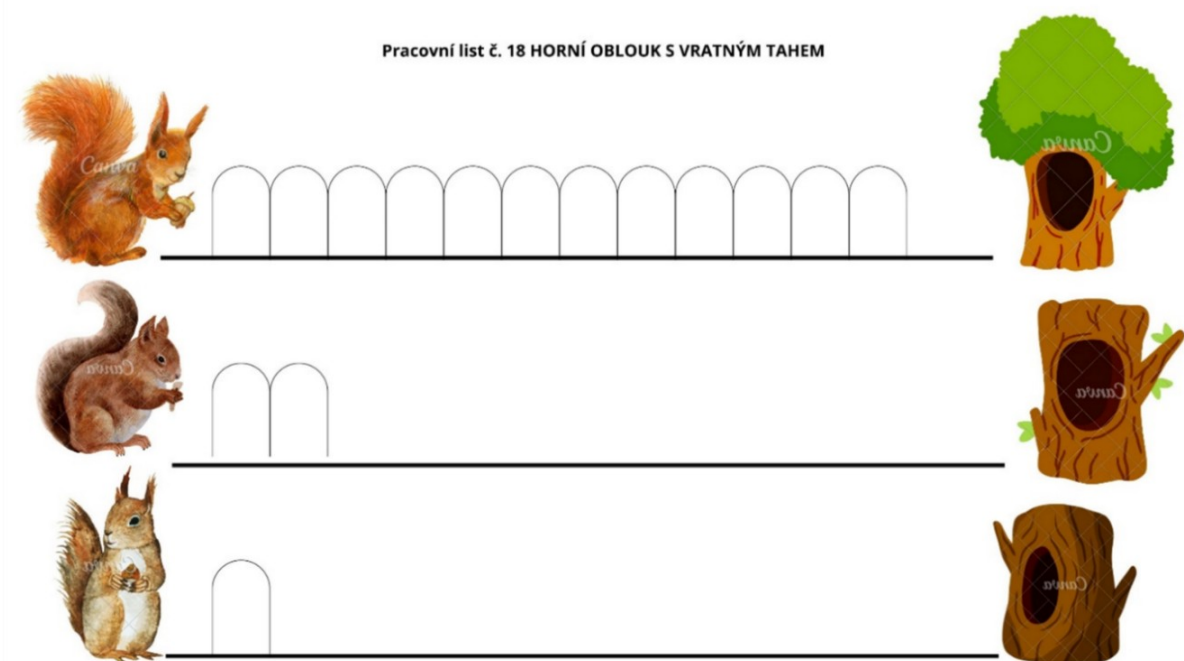
5 *mf* No-sí si je do pe-li-šku, o-fi-šky a vel-kou ši-šku.

9 *mf* Ve-ver-ka či-per-ka sbí-rá sla-dká ja-dér-ka.

2. [: Hop a skok, hop a skok, veverčák s ní drží krok. :]
Po hostině lousky, lousky, zálibně si čistí vousky.
Hop a skok, hop a skok, veverčák s ní drží krok.

Obrázek 61 Noty k písni Veverka a veverčák

Pracovní list č. 18 HORNÍ OBLOUK S VRATNÝM TAHEM

Obrázek 62 Pracovní list č. 18

Metodický list č. 19

Téma vyučovací hodiny	dolní oblouk s vratným tahem
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek dolní oblouk s vratným tahem.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 19, motivační příběh, balicí papír, pastelky, voskovky, klavír
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „ Střecha“, rytmizace písně, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Motivační příběh</p> <p>Žil jednou jeden moudrý dědeček. Byl už moc starý a žil sám ve vesničce na okraji lesa. Jednoho dne se nad vesničkou objevila veliká bouře a silný vítr. Byl tak silný, že dědečkovi sfoukl střechu z domu. Dědeček byl hodně smutný, protože věděl, že sám střechu neopraví. Pomůžeme dědečkovi střechu opravit?</p> <p>Rytmizace písně „Střecha“</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel řekne kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p><u>Střecha</u></p>

Dávám tašky na střechu, II II II I

(prstová dřívka: vyťukáváme rytmus)

bacha, ať to nespletu. II II II I

(dlaňový bubínek: bubnujeme rytmus)

Když se budu víc soustředit, II II II II

(drhlo: 2x drhneme)

práce se mi bude dařit. II II II II

(všechny nástroje: hrají rytmus)

Nácvik písně „Střecha“

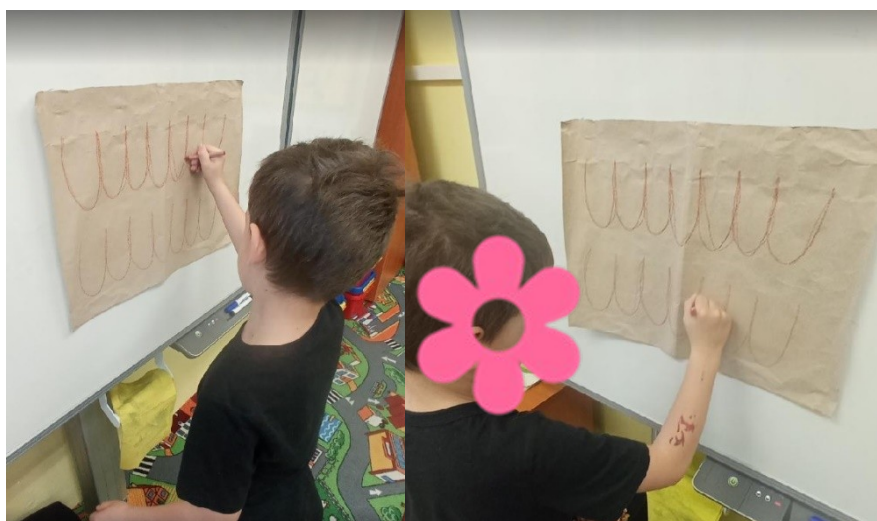
Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují

Uvolnění loketního kloubu a zápěstí, nácvik dolního oblouku s vratným tahem

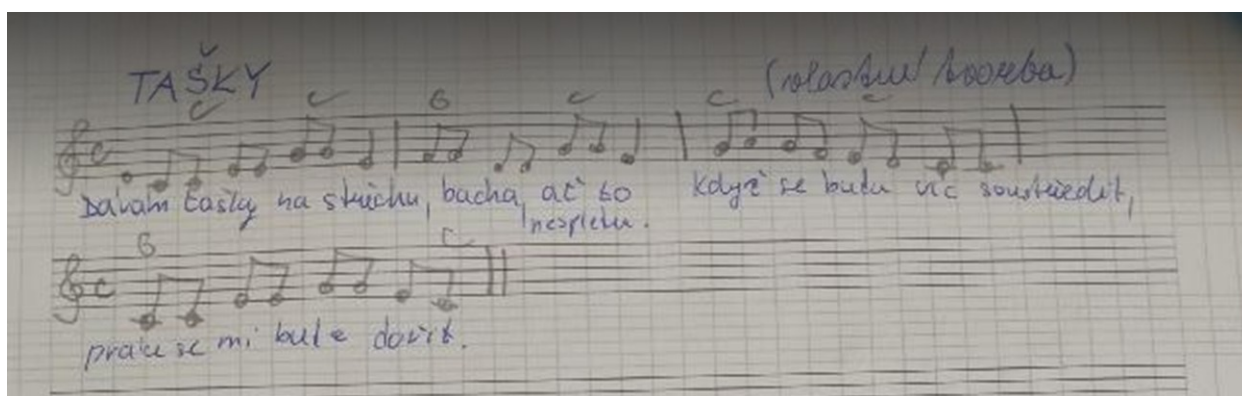
Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nakreslený dolní oblouk s vratným tahem. Úkolem žáků je obtahovat oblouky a u toho zpívat píseň „Střecha“. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.

Práce s pracovním listem Střecha

	Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Střecha“ a při tom kreslí pastelkou dolní oblouk s vratným tahem. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.
Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.	Díky motivaci prostřednictvím motivačního příběhu o dědečkovi, kterému sfoukla bouře střechu z domu, se žáci nejen seznámili s tématem, ale také se zapojili do pomocné činnosti. Hra na tělo rytmizace písně umožnily žákům zapojit se do hudby. Práci s pracovním listem si žáci mohli individuálně procvičit dolní oblouk s vratným tahem. Během této činnosti se nejen zdokonalovaly jejich dovednosti psaní, ale také se podporovala jejich kreativita a jemná motorika. Je důležité, aby žáci dbali na správné držení psacího náčiní a dodržovali hygienické návyky při psaní, což přispívá ke kvalitě a čistotě psaného textu.

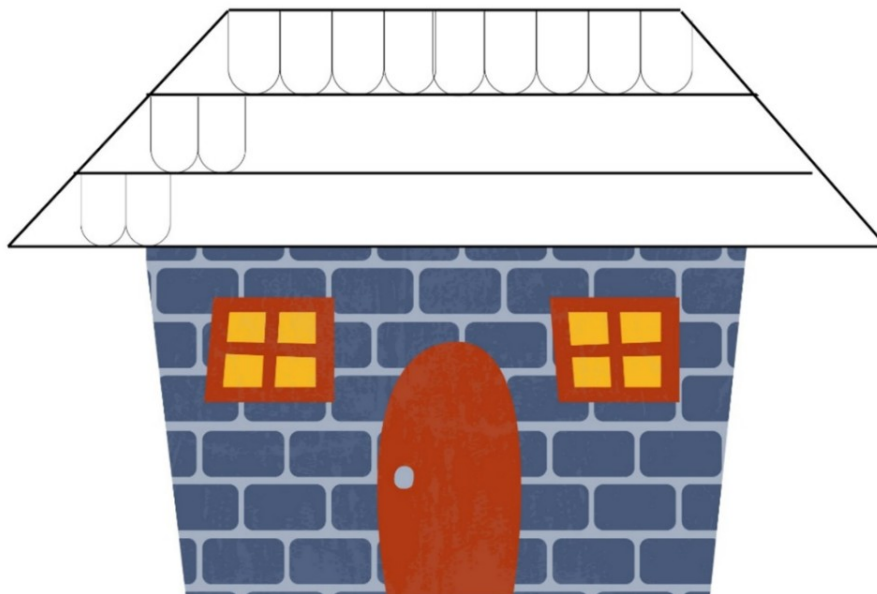

Obrázek 63 Průběh vyučování – dolní oblouky s vratným tahem

Obrázek 64 Noty k písni Tašky

Pracovní list č. 19 DOLNÍ OBLOUK S VRATNÝM TAHEM

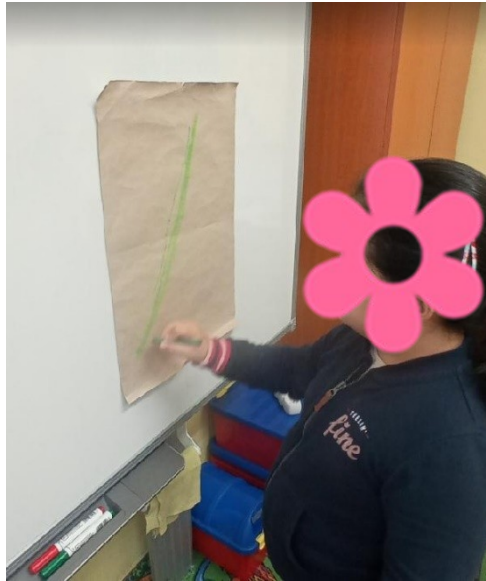

Obrázek 65 Pracovní list č. 19

Metodický list č. 20

Téma vyučovací hodiny	šikmá čára stoupající
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek šikmá stoupající čára.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 20, balicí papír, klavír, pastelky, voskovky, stébla trávy
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Travička zelená“, dechové cvičení
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: Posečená zvonu roste, a tak znova, třeba po sté. Stoupneš na ni – přece vstává. Má ji ráda každá kráva. A což srnka, zajíci, koza, kůň a králíci! Co je to? (tráva)</p> <p>(Markéta Zinnerová)</p> <p>Dechové cvičení se stéblem trávy</p> <p>Každý žák drží v ruce stéblo trávy. Chceme žákům ukázat, jak se tráva prohne, když do ní foukne vítr (jako stoupající šikmá čára). Nádech nosem a s výdechem foukáme co nejdéle do trávy. Opakujeme 4x.</p> <p>Nácvik písně „Travička zelená“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji</p>

porozumět tématu a motivovat se k procvičování. Praktické cvičení s balícím papírem a voskovkami umožnilo žákům aktivně se zapojit do práce s šikmými čarami a zároveň si procvičit pohyby spojené s psaním. Práce s pracovním listem poté umožnila žákům individuálně aplikovat to, co se naučili během hodiny, a to při kreslení šikmých čar ve formě trávy.

Obrázek 66 Průběh vyučování – šikmá stoupající čára

TRAVIČKA ZELENÁ

Česká (Doprovod: 4)

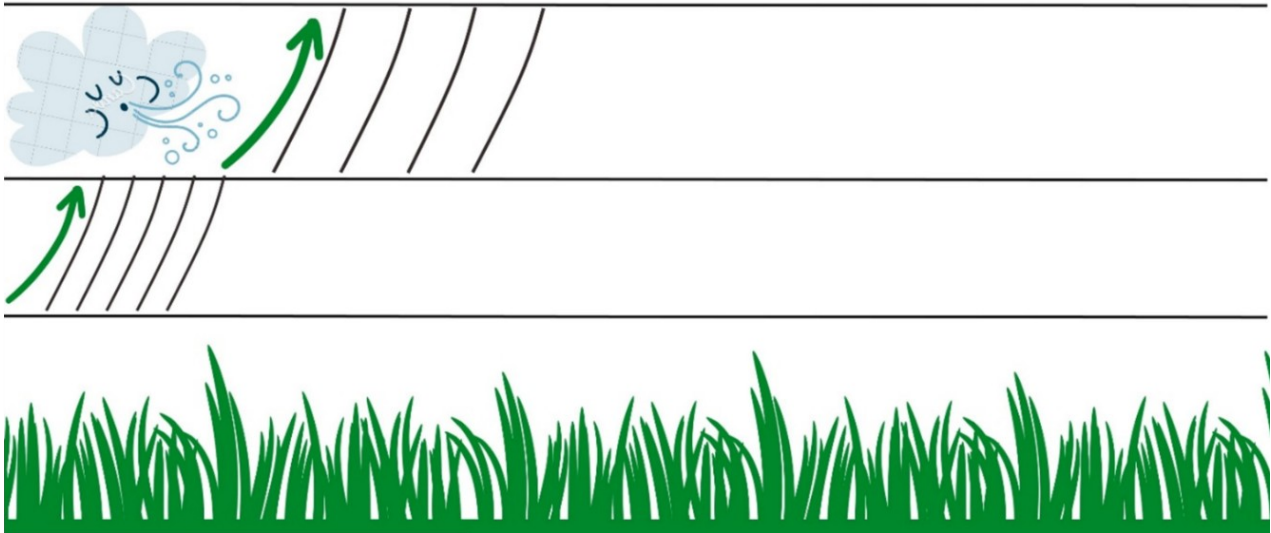
Vesele

1. Travička ze-le-ná, to je moje po-tě-še-ní, travička zelená,
to je mo-je pe-ři-na. Jak jen z ja-ra začne pučit, nechci já se
doma mučit. Tra-vič-ka ze-le-ná, to je mo-je pe-ři-na.

2. Travička zelená, to je moje potěšení, Když si smyslím, na ni sednu,
travička zelená, to je moje peřina. když si smyslím, na ni lehnu:
Travička zelená, to je moje peřina.

Obrázek 67 Noty k písni travička zelená

Pracovní list č. 20 ŠIKMÁ ČÁRA STOUPAJÍCÍ

Obrázek 68 Pracovní list č. 20

Metodický list č. 21

Téma vyučovací hodiny	ostrý horní zátrh
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek ostrý horní zátrh.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 21, obálky s rozstříhaným obrázkem ježka, voskovky, pastelky, balicí papír
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka
Hudební prvky	Zpěv písně „Ježek“, rytmizace písně „Ježek“, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Skupiny chodí po třídě a hledají schované obálky. Každá skupina si najde obálku, ve které je rozstříhaný obrázek ježka. Úkolem žáků je obrázek složit a poznat, o čem bude píseň, kterou budeme zpívat.</p> <p>Diskuze na téma ježek.</p> <p>Rytmizace písně „Ježek“, hra na tělo</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel řekne kousek textu, žáci po něm opakují, po osvojení textu přidají hru na tělo</p> <p><u>Ježek</u></p> <p>Ježek ten je ježatý, </p> <p>od hlavy až po paty. </p>

(prstová dřívka: hrají čtvrtky, celkem 8x)

Mračí se a žaluje, || || || |

na každého, kdo tu je. || || || |

(dlaňový bubínek: hrají osminky, celkem 16x)

Ježku, ježku, co ti vadí? || || || ||

(drhlo: 2x drhneme od těla, ruce: 4x tlesknou)

že mě nikdo nepohladí. || || || ||

(drhlo: 2x drhneme od těla, ruce: 4x tlesknou)

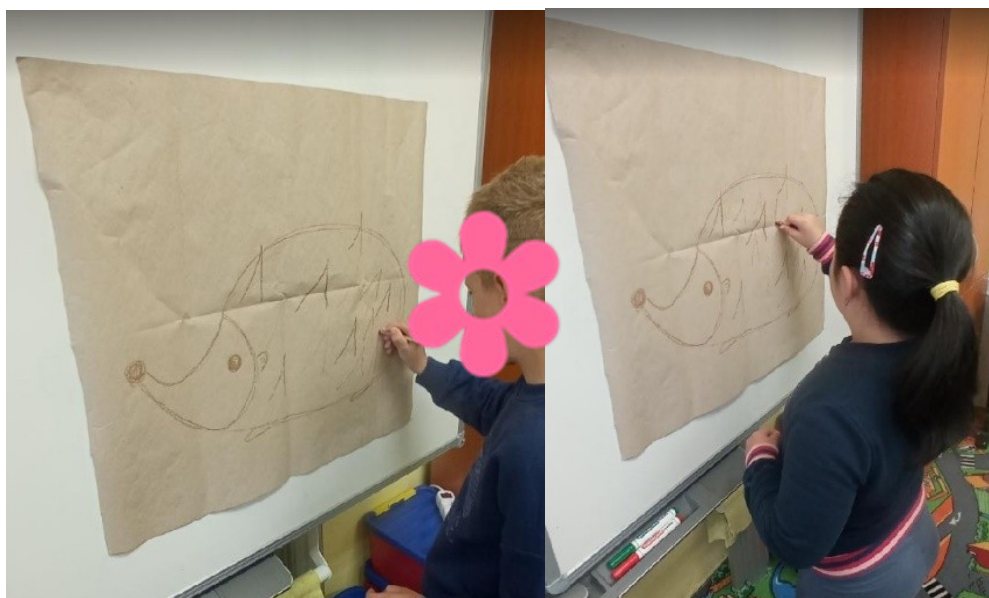
Nácvik písně „Ježek“

Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují

Nácvik grafomotorického prvku ostrý horní zátrh, uvolnění ramenního a loketního kloubu

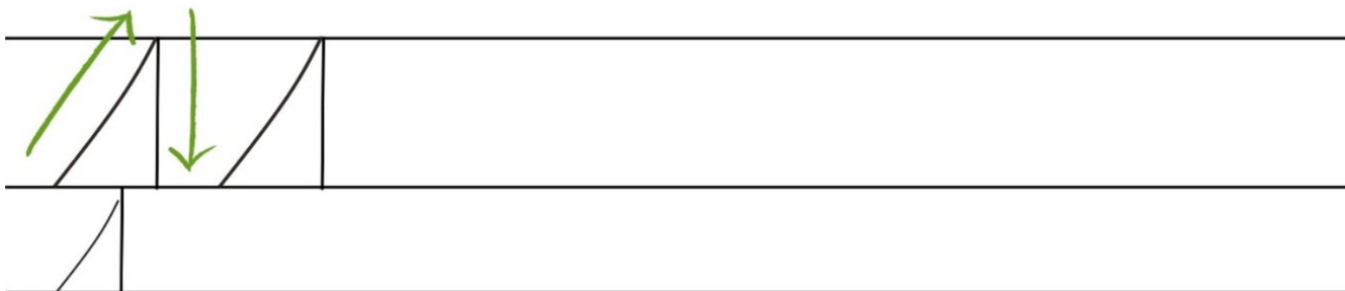
Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nakreslený ježek bez bodlin. Úkolem žáků je dokreslit ježkovi bodliny (ostré horní zátrhy) voskovkou, a při tom zpívat píseň „Ježek“. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.

	<p>Práce s pracovním listem Ježek</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Ježek“ a při tom kreslí pastelkami ostrý horní zátrh. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Žáci si procvičili ostré horní zátrhy, což je důležitý grafomotorický prvek. Motivace pomocí hry s obálkami a obrázky ježka je zavedla do tématu. Propojení hudby s grafomotorickým cvičením při zpívání písně jim pomohlo lépe si zapamatovat text a současně procvičit pohyby těla. Rytmizace této písně a doprovodná hra na tělo přispěly k lepšímu porozumění tématu a zlepšení hudebních schopností. Praktické cvičení s balicím papírem a kreslením ježka s ostrými horními zátrhy umožnilo žákům aktivně se zapojit do práce s grafomotorickými prvky. Práce s pracovním listem dala žákům možnost vyzkoušet si, co se naučili během vyučovací hodiny, když kreslili ostré horní zátrhy.</p>

Obrázek 69 Průběh vyučování – ostrý horní zátrh

Pracovní list č. 21 OSTRÝ HORNÍ ZÁTRH

Obrázek 70 Pracovní list č. 21

Ježek

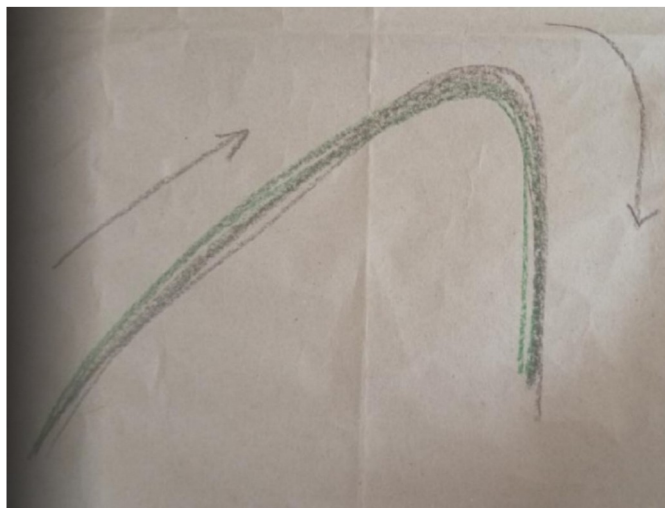
Je - žek ten je je - ža - tý od hla - vy až po pa - ty. Mra - či se a ža - lu - je
na kaž - dé - ho, kdo tu je. Jež - ku, jež - ku, co ti va - di? Že mě nik - do
ne - po - hla - di.

Obrázek 71 Noty k písni Ježek

Metodický list č. 22

Téma vyučovací hodiny	horní zátrh
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek horní zátrh.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 21, pastelky, voskovky, tabule, tál s krupicí
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Leze šneček“, rytmizace písně „Leze šneček“
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Hádanka: Na zádech nosím svůj domeček, pomalu lezu na kopeček. Kdo jsem? (šnek)</p> <p>Rytmizace písně „Leze šneček“</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel řekne kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p><u>Leze šneček</u></p> <p>Leze šneček na kopeček, </p> <p>těžko se mu dýchá. </p> <p>Dolů sjede jako po másle, </p> <p>až ho v uších píchá. </p>

	<p>Uvolnění ruky, nácvik horního zátrhu, kreslení v krupici</p> <p>Každý žák má na lavici položený táč s krupicí. Do krupice kreslí podle předlohy na tabuli horní zátrh.</p> <p>Nácvik grafomotorického prvku horní zátrh, uvolnění ramenního a loketního kloubu</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balící papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balícím papíru je horní zátrh. Úkolem žáků je obtahovat horní zátrh a při tom zpívat píseň „Leze šneček“. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Práce s pracovním listem Leze šneček</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Leze šneček“ a při tom kreslí pastelkami horní zátrh. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Tato vyučovací hodina psaní se zaměřila na procvičování grafomotorického prvku horní zátrh. Žáci se nejenom naučili správný způsob tvorby tohoto prvku, ale také si ho prakticky vyzkoušeli. Motivace na začátku hodiny formou hádanky pomohla zapojit žáky do tématu a připravit je na práci. Během vyučovací hodiny žáci měli možnost aktivně zapojit své hudební vnímání při rytmizaci písně, což pomohlo rozvíjet jejich hudební schopnosti a koordinaci těla. Následně nácvik horního zátrhu prostřednictvím obtahování a kreslení v krupici umožnil žákům praktickou aplikaci toho, co se naučili.</p>

Obrázek 72 Průběh vyučování – horní zátrh

LEZE ŠNEČEK (text: Eva Procházková, ilustrace Vlasta)

Leze šneček na kopyček, těžko se dýcha,
 dolů sjede, jak po mástce, až ko v lesích píchá.

Obrázek 73 Noty k písni Leze šneček

Pracovní list č. 22 HORNÍ ZÁTRH

Obrázek 74 Pracovní list č. 22

Metodický list č. 23

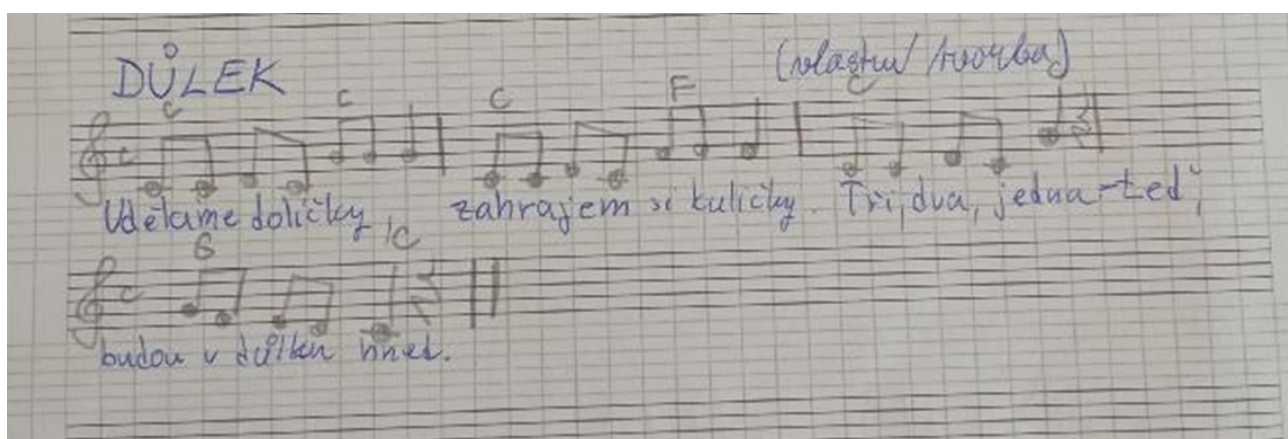
Téma vyučovací hodiny	dolní zátrh
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek dolní zátrh.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 23, kuličky na cvrnkání, balicí papír, pastelky, voskovky
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „Kuličky“, rytmizace písně „Kuličky“, prstové cvičení
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Vezmeme žáky ven. Venku máme připravené dolíčky. Rozcvičíme si prsty.</p> <p>Cvrnkáme kuličky</p> <p>Provádíme oběma rukama současně. Ukazovák opřeme plochou nehtu o poslední článek palce. Provedeme cvrnknutí jako při hraní kuliček. Postupně všemi prsty. Vytřepeme obě ruce.</p> <p>Vysvětlíme žákům pravidla hry. Zahrajeme si kuličky.</p> <p>Rytmizace písně „Kuličky“, prstové cvičení, uvolnění ruky a prstů</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel řekne kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p><u>Kuličky</u></p> <p>Uděláme dolíčky, II II II I</p> <p><i>(ve vzduchu kreslíme dolní obloučky tam a zpět)</i></p>

	<p>zahrajem si kuličky. II II II I</p> <p><i>(ukazovák opřeme plochou nehtu o poslední článek palce, provedeme cvrnknutí jako při hraní kuliček)</i></p> <p>Tři, dva, jedna teď, II II I -</p> <p><i>(ukazujeme na prstech počítání, tři prsty, dva prsty, jeden prst a pěst)</i></p> <p>budou v důlku hned. II II I -</p> <p><i>(tleskáme rytmus)</i></p> <p>Nácvik písně „Kuličky“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Nácvik grafomotorického prvku dolní oblouk</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nakreslený dolní zátrh. Úkolem žáků je obtahovat voskovkou dolní zátrh a při tom zpívat píseň „Kuličky“. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druzí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Práce s pracovním listem Kuličky</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Kuličky“ a při tom kreslí pastelkami dolní zátrh. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace</p>	<p>Tato vyučovací hodina psaní se zaměřila na procvičování grafomotorického prvku dolní zátrh. Žáci se naučili správný způsob tvorby tohoto prvku</p>

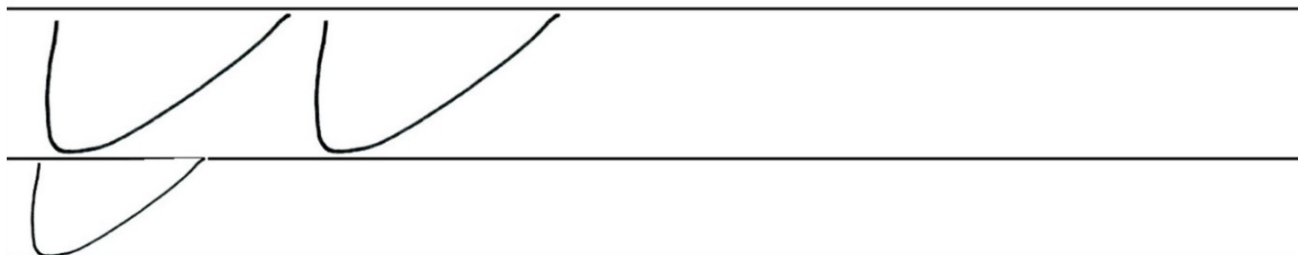
<p>průběhu hodiny.</p>	<p>vyučovací</p>	<p>a také si jej prakticky vyzkoušeli. Motivace na začátku hodiny spočívala v cvičení prstů venku a hraní kuliček, což pomohlo žákům uvolnit ruce a připravit se na psací činnost. Následně rytmizace písně a prstové cvičení představovaly způsob, jak rozvíjet hudební schopnosti a zároveň uvolnit ruce a prsty. Práce s pracovním listem umožnila žákům praktické procvičení dolního zátrhu a poskytla jim příležitost k individuální práci.</p>
-------------------------------	-------------------------	--

Obrázek 75 Průběh vyučování – dolní zátrh

Obrázek 76 Noty k písni Důlek

Obrázek 77 Pracovní list č. 23

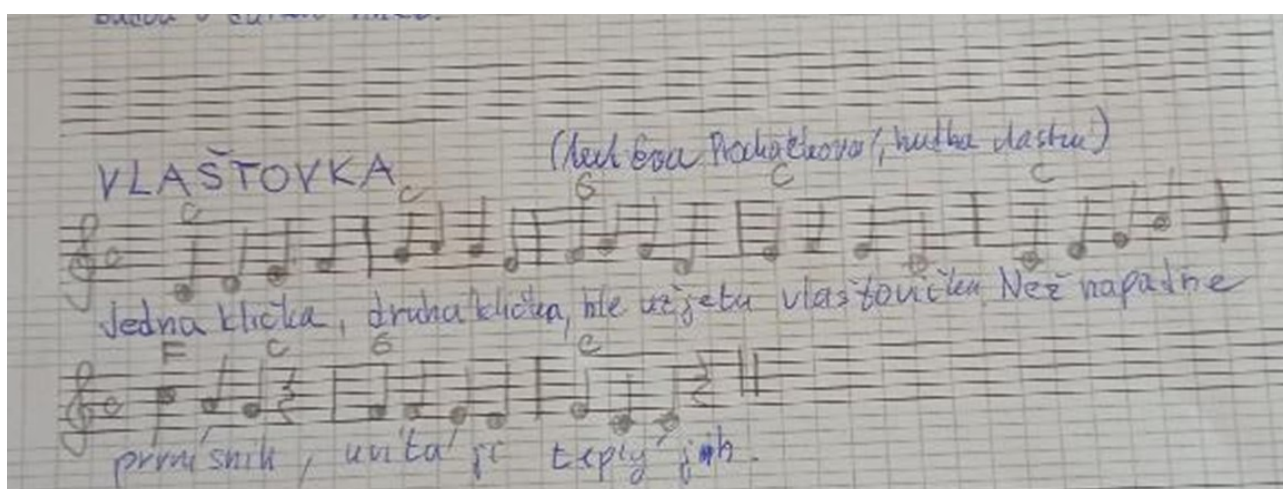
Metodický list č. 24

Téma vyučovací hodiny	horní klička
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek horní klička.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 24, pastelky, ták s krupicí, video o vlaštovkách
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka
Hudební prvky	Zpěv písně „Vlaštovka“, rytmizace písně „vlaštovka“, prstové cvičení
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žákům pustíme video. Ve videu budou vidět vlaštovky a slyšet jejich ptačí zpěv. Úkolem žáků je uhodnout téma výuky. (vlaštovka)</p> <p>Diskuze na téma vlaštovky.</p> <p>Rytmizace písně „Vlaštovka“, prstové cvičení, uvolnění paže, ruky a prstů</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p><u>Vlaštovka</u></p> <p>Jedna klička, druhá klička, </p> <p><i>(ukážeme palce, ukazováky)</i></p> <p>hle už je tu vlaštovička. </p> <p><i>(ťukáme o sebe palcem a ukazováčkem na obou rukou jako zobáčky)</i></p>

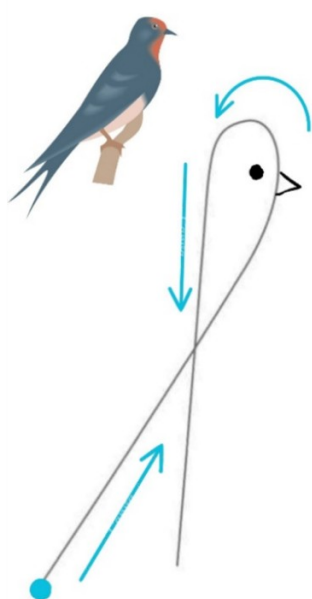
	<p>Než napadne první sníh, II II II I</p> <p><i>(do palců každé ruky postupně ťukáme jednotlivými prsty)</i></p> <p>odletí na teplý jih. II II II I</p> <p><i>(máváme celými pažemi jako křídly)</i></p> <p>Nácvik grafomotorického prvku horní klička, kreslení v krupici</p> <p>Žáci sedí v lavici. Před sebou mají ták s nasýpanou krupicí. Prstem do krupice kreslí horní kličky podle šipek. Vzor mají před sebou na tabuli.</p> <p>Nácvik písně „Vlaštovka“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Práce s pracovním listem Vlaštovka</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Vlaštovka“ a při tom kreslí pastelkami horní kličku. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Žáci se nejprve seznámili s tématem vyučovací hodiny prostřednictvím videa o vlaštovkách, což je spojilo s motivací a aktivovalo jejich zájem. Následně proběhla diskuse na téma vlaštovky, která posílila jejich znalosti a zároveň vytvořila vhodné prostředí pro práci s grafomotorikou. Rytmizace písně a prstové cvičení představovaly zábavný způsob, jak uvolnit paže, ruce a prsty, což bylo přínosné pro následnou psací činnost. Samotný nácvik grafomotorického prvku horní klička probíhal prostřednictvím kreslení v krupici podle vzoru na tabuli. Tato aktivita umožnila žákům prakticky procvičit tento prvek a zároveň rozvíjela jejich jemnou motoriku.</p>

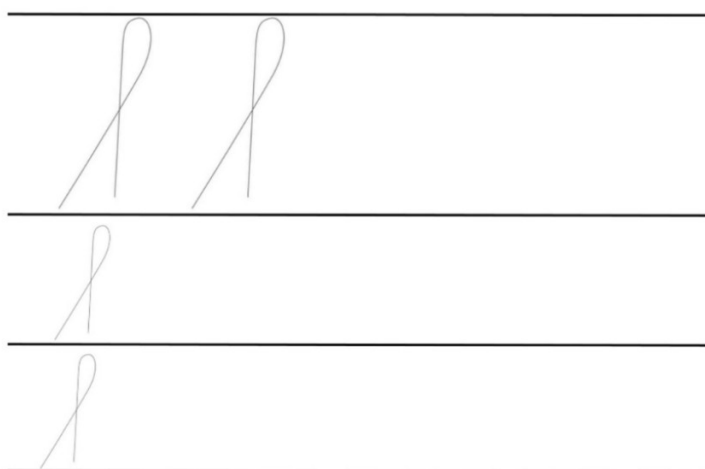
Obrázek 78 Průběh vyučování – horní klička

Obrázek 79 Noty k písni Vlaštovka

Pracovní list č. 24 HORNÍ KLIČKA

Obrázek 80 Pracovní list č. 24

Metodický list č. 25

Téma vyučovací hodiny	dolní klička
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek dolní klička.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 25, pastelky, táč s krupicí, obálky s rozstříhanými obrázky rybiček
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova, prvouka
Hudební prvky	Zpěv písně „Rybička“, rytmizace písně „Rybička“, hra na tělo
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každý skupina dostane obálku, ve které je rozstříhaný obrázek rybičky. Úkolem žáků je obrázek složit a poznat, jakou píseň budeme zpívat.</p> <p>Rytmizace písně „Rybička“, hra na tělo</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p><u>Rybička</u></p> <p>Nakreslíme dolní kličku, </p> <p><i>(prstová dřívka: hrají rytmus, celkem 8x)</i></p> <p>pak přidáme očičko, </p> <p><i>(drhlo: 2x drhneme směrem od sebe)</i></p>

	<p>pár šupinek na tělíčko, II II II II</p> <p><i>(dlaňový bubínek: hraje čtvrtky, celme 4x)</i></p> <p>vítej malá rybičko. II II II I</p> <p><i>(všechny nástroje: hrají čtvrtky, celkem 4x)</i></p> <p>Nácvik písně „Rybička“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakuji</p> <p>Nácvik grafomotorického prvku dolní klička, kreslení v krupici, uvolnění ruky a prstů</p> <p>Žáci sedí v lavici. Před sebou mají ták s nasýpanou krupicí. Prstem do krupice kreslí dolní kličky podle šipek. Vzor mají před sebou na tabuli.</p> <p>Práce s pracovním listem Rybička</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „Rybička“ a při tom kreslí pastelkami dolní kličku. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Prostřednictvím rozstříhaných obrázků rybiček se žáci seznámili s tématem hodiny. Následně proběhla rytmizace písně a hra na tělo, které přispěly k rozvoji hudebního vnímání a zároveň uvolnily jejich ruce a těla pro následnou psací činnost. Samotný nácvik grafomotorického prvku dolní klička probíhal prostřednictvím kreslení v krupici podle vzoru na tabuli. Tato aktivita umožnila žákům prakticky procvičit tento prvek a zároveň rozvíjela jejich jemnou motoriku. Při práci s pracovním listem si žáci samostatně vyzkoušeli psát grafomotorický prvek dolní klička.</p>

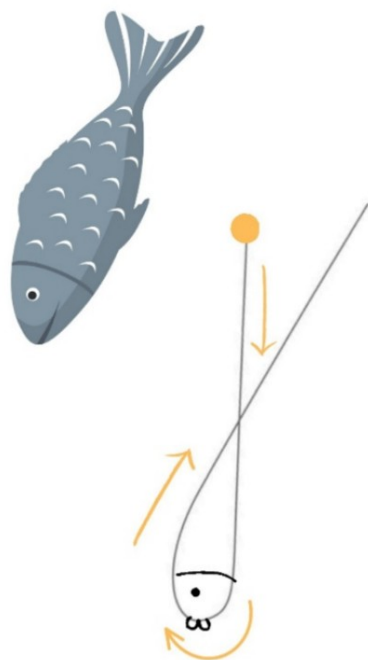

Obrázek 81 Průběh vyučování – dolní klička

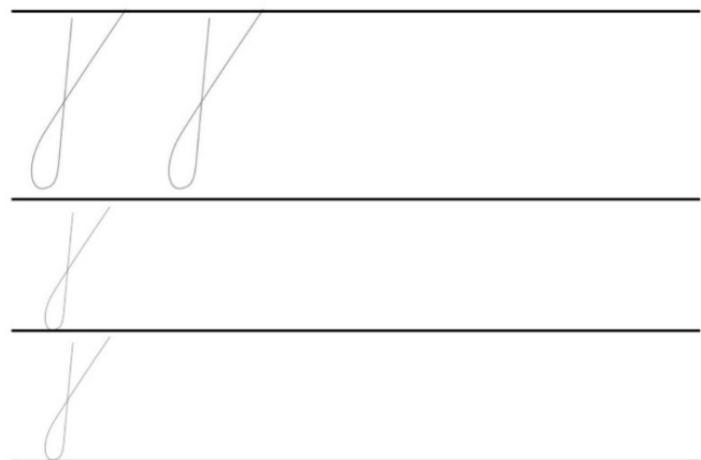
RYBKA (text: M. Jiráskova, hudba: rybka)

Nakreslíme dolní kličku, poté přidáme očičko. Pak šupinky na tělíčko,
vítěz mila' rybčičko.

Obrázek 82 Noty k písni Rybka

Pracovní list č. 25 DOLNÍ KLIČKA

Obrázek 83 Pracovní list č. 25

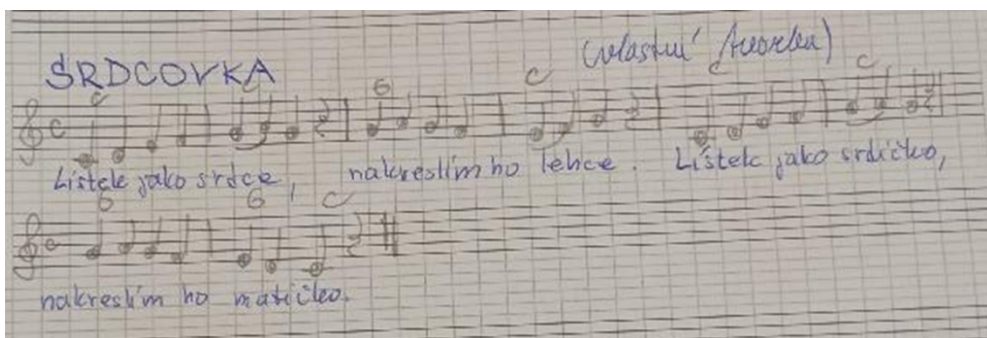
Metodický list č. 26

Téma vyučovací hodiny	srdcovka
Ročník	1. ročník
Předmět	český jazyk - psaní
Cíl vyučovací hodiny	Žák se naučí a procvičí si grafomotorický prvek srdcovka.
Časová náročnost	45 min
Pomůcky	Pracovní list č. 26, pastelky, balicí papír, voskovky
Mezipředmětové vztahy	hudební výchova
Hudební prvky	Zpěv písně „List“,
Průběh vyučovací hodiny	<p>Motivace</p> <p>Žákům ukážeme obrázek stromu Lípa srdčitá. Úkolem žáků je uhodnout, co je to za strom.</p> <p>Diskuze na téma lípa (listy, národní strom, čaj)</p> <p>Rytmizace písně „List“</p> <p>Hra na ozvěnu s oporou slov – učitel předříká kousek textu písně, žáci po něm opakují</p> <p>List</p> <p>Lístek jako srdce, </p> <p>nakreslím ho lehce. </p> <p>Lístek jako srdíčko, </p> <p>nakreslím ho, matičko. </p>

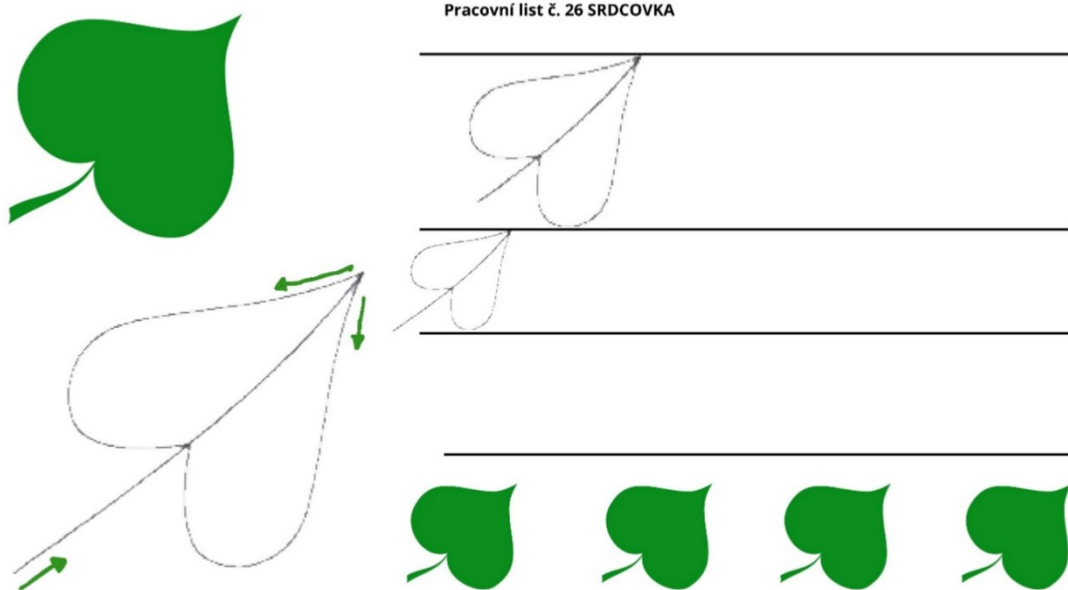
	<p>Nácvik písně „List“</p> <p>Hra na ozvěnu – učitel zazpívá kousek písně, žáci po něm opakují</p> <p>Uvolnění ramenního kloubu, nácvik grafomotorického prvku srdcovka</p> <p>Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech. Každá skupina si stoupne před jeden balicí papír, který visí ve třídě. Žáci ze skupiny stojí v zástupu. Na balicím papíru je nakreslený lipový list. Úkolem žáků je obtahovat srdcovky a u toho zpívat píseň „List“. Obtáhnou celkem dvakrát. Žáci, kteří stojí v zástupu jako první jdou kreslit jako první. Když se píseň dozpívá, tak jdou kreslit žáci, kteří stojí v zástupu druhí. Tímto způsobem se vystřídají všichni žáci. Zpíváme celkem 4x.</p> <p>Práce s pracovním listem List</p> <p>Každý žák dostane svůj pracovní list. Všichni žáci společně zpívají píseň „List“ a při tom kreslí pastelkami srdcovku. Učitel dbá na správné sezení a úchop psací potřeby.</p>
<p>Zhodnocení a fotodokumentace průběhu vyučovací hodiny.</p>	<p>Na začátku hodiny žáci dostali inspiraci pomocí obrázku stromu Lípy srdčité, což je připravilo na téma, které následovalo. Poté jsme se věnovali rytmizaci písně, což nejenže podpořilo jejich hudební vnímání, ale také jim umožnilo uvolnit ramenní klouby. Hlavní částí hodiny bylo procvičování grafomotorického prvku srdcovka, které probíhalo formou praktického kreslení na balicím papíru podle vzoru lipového listu. Tímto způsobem si žáci mohli prakticky vyzkoušet, jak vytvořit tento prvek. Práce s pracovním listem byla další fází, kde si žáci samostatně zkoušeli kreslení srdcovky při zpěvu písně, čímž si aplikovali to, co se naučili během vyučovací hodiny.</p>

Obrázek 84 Průběh vyučování - srdcovka

Obrázek 85 Noty k písni Srdcovka

Obrázek 86 Pracovní list č. 26

Závěr praktické části

Cílem diplomové práce bylo vytvořit soubor metodických a pracovních listů, které rozvíjí grafomotoriku žáků prvního ročníku základní školy a jsou spojeny s hudbou a hudebními prvky. Všechny metodické listy měly za cíl posílit grafomotorické dovednosti žáků prostřednictvím různých cvičení zaměřených na konkrétní prvky psaní, jako jsou horní a dolní zátrhy, kličky nebo spirály. Pracovní listy poskytly žákům příležitost procvičit si tyto dovednosti praktickým způsobem individuálně.

Ve všech hodinách byly začleněny hudební prvky, jako je zpěv písní spojených s tématem nebo rytmičtější textů. Tím bylo dosaženo spojení mezi výukou psaní a hudební výchovou, což posílilo zapamatování a porozumění probírané látky. Vyučovací hodiny byly navrženy tak, aby podněcovaly žáky k aktivnímu zapojení a motivaci. Například začínaly motivujícími aktivitami, jako je hádanka nebo video, které žáky zaujalo a připravilo je na téma hodiny. Začlenění hudebních prvků do výuky psaní mělo pro žáky několik výhod a přínosů. Melodie a rytmus vytvořily příjemné a interaktivní prostředí, které podporuje učení. Hudba oslovuje různé smysly, což podporuje multisenzorické učení. Žáci se učí prostřednictvím zraku, sluchu a pohybu, což vede k hlubšímu porozumění a zapamatování probírané látky. Začlenění hudebních prvků do výuky psaní umožňuje spojit tyto dva předměty a vytvořit komplexní a propojené učební prostředí. To může podporovat celkový rozvoj žáků a posilovat vzájemné vztahy mezi různými oblastmi učiva.

Při realizaci vyučovacích hodin byly využívány různé pracovní metody, jako je hra na ozvěnu, hra na tělo nebo práce v malých skupinách, a také pomůcky, jako jsou pastelky, voskovky nebo tabule. Pomůcky byly vhodně vybrány tak, aby podpořily cíle výuky a umožnily žákům praktickou práci s psaním. Barevné psací nástroje, jako jsou pastelky a voskovky, jsou vhodné pro rozvoj jemné motoriky a zároveň poskytují vizuální podnět pro žáky. Používání těchto psacích potřeb umožňuje žákům experimentovat s tvary, barvami a tvorbou různých stop na papíře. Tabule sloužila jako prostředek pro demonstraci grafomotorických prvků žákům. Učitel předvedl správný způsob psaní a vysvětlil techniku psaní. Žáci mohli poté cvičit psaní přímo na tabuli, či balicí papír, což umožnilo okamžitou zpětnou vazbu. Balicí papír sloužil jako velká plocha pro cvičení psaní. Žáci mohli na něm

kreslit velké tvary a tvary, což rozvíjelo celkový psací pohyb a posílilo jejich psací dovednosti. Táč s krupicí byl nástrojem pro procvičování psaní bez použití papíru. Žáci mohli prsty kreslit různé tvary a prvky do krupice, což pomohlo rozvíjet jejich jemnou motoriku a koordinaci pohybů ruky. Manipulace s modelínou byl způsob, jak zapojit žáky do cvičení grafomotorických dovedností, aniž by potřebovali papír a tužku. Tento přístup byl zvláště přínosný pro žáky, kteří mají potíže se soustředěním nebo jemnou motorikou. Rozvoj grafomotorických dovedností prostřednictvím těchto pomůcek a materiálů umožnilo žákům postupovat od jednoduchých cvičení k složitějším psacím úkolům a psát s přesností.

Při práci s metodickými listy mohou nastat některá úskalí nebo potíže, které mohou ovlivnit efektivitu výuky. Pokud žáci nejsou motivováni k práci s metodickými listy, může dojít k nedostatečnému zapojení nebo neúčinnému učení. Je důležité zajistit, aby byly aktivity přitažlivé a relevantní pro žáky. Pokud žáci nerozumí úkolu na metodickém listu, mohou mít potíže s jeho splněním. Je důležité jasně vysvětlit každý úkol a poskytnout žákům dostatek prostoru pro otázky a pochybnosti. Někteří žáci mohou mít potíže s jemnou motorikou, což může ovlivnit jejich schopnost psát nebo kreslit v pracovních listech. Je důležité poskytnout jim podporu a případně upravit aktivity tak, aby byly přístupné pro všechny žáky. Bez adekvátní zpětné vazby mohou žáci mít potíže s pochopením svých chyb a nedostatků. Je důležité pravidelně poskytovat konstruktivní zpětnou vazbu, která podporuje jejich růst a rozvoj.

Pokud by byly metodické listy realizovány v početnější třídě bylo by obtížnější poskytovat individuální pozornost každému žákovi. Učitel by musel být schopen efektivněji řídit třídu a zajišťovat, aby všichni žáci dostali potřebnou podporu a vedení. Větší třída by vyžadovala efektivnější správu a organizaci. Učitel by musel být schopen lépe řídit chování a aktivitu žáků, aby zajistil, že všichni jsou angažováni a zapojeni do výuky. Při práci ve skupinách by bylo nutné pečlivě rozdělit žáky do menších skupin, aby se zachovala efektivita a produktivita práce. Učitel by musel zohlednit různé úrovně schopností a potřeby žáků při tvorbě těchto skupin. S větším počtem žáků by bylo nutné zajistit dostatečný počet pomůcek a materiálů pro všechny. Učitel by musel pečlivě plánovat a organizovat tyto zdroje, aby každý žák měl přístup ke všem potřebným nástrojům. Větší třída by mohla vyžadovat více času na zvládnutí určitých činností nebo na řízení třídy jako celku. Učitel by musel být schopen efektivně plánovat čas a zajišťovat, aby všechny aktivity probíhaly plynule a bez zdržení.

Závěr

V teoretické části práce byly definovány pojmy hudba, hudební prvky, grafomotorika, rozvoj grafomotoriky, skupiny grafomotorických prvků, psaní, hygienické návyky při psaní a charakteristika žáka mladšího školního věku. V praktické části diplomové práce byly navrženy metodické listy, které obsahují prvky ze všech skupin grafomotorických prvků. Každý metodický list obsahuje cíl, nácvik vybraného grafomotorického prvku, metodické pokyny a hudební aktivity. Každý metodický list má k sobě i list pracovní, který lze využít v praxi. Tyto metodické a pracovní listy byly ozkoušeny v prvním ročníku Základní školy Dubnice, ve které pracuji.

Úspěšný začátek psacího období představuje pro žáky klíčový okamžik. Učitel musí věnovat tomuto procesu dostatečné množství času. Jednotlivé grafomotorické prvky mají po sobě jdoucí návaznost, kterou je nutné dodržovat. Je důležité postupovat od jednoduchých ke složitým. V opačném případě by mohlo dojít k nezvládnutí a potížím při zvládnutí složitějších prvků. V takovém případě je nutné opakovat jednodušší cvik, dokud nebude zautomatizován. Při uvolňovacích cvicích dochází k uvolňování velkých i malých svalových skupin. Nejdříve pohyb vychází z ramene, v další fázi pohyb vychází z lokte a v poslední fázi pohyb vychází ze zápěstí. Ve školním prostředí je nutné dbát na dodržování správných hygienických návyků při psaní, jako je správný úchop psací potřeby, nebo správné sezení při psaní. Také je vhodné znát metodiku psaní levou rukou.

Tvorba této práce mi dala mnoho nových informací a zkušeností v oblasti grafomotoriky a psaní. Byla bych ráda, kdyby tyto metodické listy byly inspirací pro další pedagogy vyučující v prvním ročníku základní školy, a aby pomohly žákům k bezproblémovým začátkům psaní.

Seznam použitých zdrojů

Knižní

VÁŇOVÁ, Hana. Didaktika hudební výchovy ve studiu učitelství pro 1. stupeň ZŠ. 1., Práce s písní. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2020. ISBN 978-80-7603-156-2.

JURKOVIČ, Pavel. Od výkřiku k písničce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7367-750-3.

MAZUR, Pavel. Hudební činnosti žáků na základní škole. Ostrava: Pedagogická fakulta v Ostravě, 1984.

KOUTSKÝ, Jaroslav. Didaktika hudební výchovy na 1. stupni. Liberec: Technická univerzita, 2008. ISBN 978-80-7372-372-9.

VRKOČOVÁ, Ludmila. Slovníček základních hudebních pojmů: Názvosloví, formy, nástroje, instituce, dějiny, styly. Ilustroval Arnoštka JUREČKOVÁ. Praha: vl. n., 1994. ISBN 80-901611-1-1.

BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., 2011. Rozvoj grafomotoriky: jak rozvíjet kreslení a psaní. 1. vyd. Brno: Computer press. ISBN 80-251-0977-1.

BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., 2015. Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy. 2. vyd. Brno: EDIKA. ISBN 978-80-266-0793-9.

DOLEŽALOVÁ, J., 2010. Rozvoj grafomotoriky v projektech. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-693-3.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. Vývojová psychologie. 2. aktual. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

DOLEŽALOVÁ, Jana. Prvopočáteční psaní. 2. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 1998. ISBN 80-7041-938-5.

KŘIVÁNEK, Zdeněk a WILDOVÁ, Radka. Didaktika prvopočátečního čtení a psaní. 2. vydání. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1998. ISBN 80-86039-55-2.

FASNEROVÁ, Martina. Prvopočáteční čtení a psaní. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0289-1.

TYMICOVÁ, Hana. Nauč mě číst a psát. 3. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. ISBN 80-04-26186-8.

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově. 4. vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-928-6.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. 7. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Prstohrátky nejen se zvířátky*. Hradec Králové: Tandem, 2016. ISBN 978-80-86901-35-0.

JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzim a zvířátka*. Hradec Králové: Tandem, 2011. ISBN 978-80-86901-11-4.

KOVALINOVÁ, Kateřina. *Šimonovy pracovní listy 24*. Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1036-8.

PULDOVÁ, Marcela a BINKOVÁ, Adriena. *Hravá písanka pro 1. ročník ZŠ*. Praha: Taktik International, 2020. ISBN 978-80-7563-227-2.

PROCHÁZKOVÁ, Eva. *Moje první psaní: Uvolňovací cviky s říkadly pro děti 1. třídy*. Brno: Nová škola Brno, 2022. ISBN 978-80-7600-344-6.

TAYLOR, Daniela; KUFHAUBEROVÁ, Božena; HLAVOVÁ, Jana; KNOPPOVÁ, Blanka a ANTOŇŮ, Jana. *Hudební výchova Pracovní učebnice pro 1. ročník ZŠ*. Praha: Taktik International, 2020. ISBN 978-80-7563-249-4.

Já, písnička: zpěvník pro žáky základních škol. I. díl, Pro 1.-4. třídu. Dotisk. Cheb: Music Cheb, 1999. ISBN 80-85925-01-X.

LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební výchova pro 1. ročník základní školy*. Ilustroval Gabriel FILCÍK. Praha: SPN, 1998. ISBN 80-7235-028-5.

JENČKOVÁ, Eva. *Řemesla a povolání s hudbou a pohybem, 1. díl*. 3.vyd. Hradec Králové: Mgr. Jaroslav Jenček-Tandem, 2022. ISBN 978-80-86901-53-4.

Internetové

Grafomotorika.eu [online]. [vid. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <http://www.grafomotorika.eu/>

FLANDERKOVÁ, Ing. Tatiana. *Alternativní terapie*. Online. 2008. Dostupné z: <https://terapie.as4u.cz/cs/alternativni-terapie/manipulativni-terapie/kineziologie/skoly-kineziologie/edu-kinestetika/>. [cit. 2024-04-17].

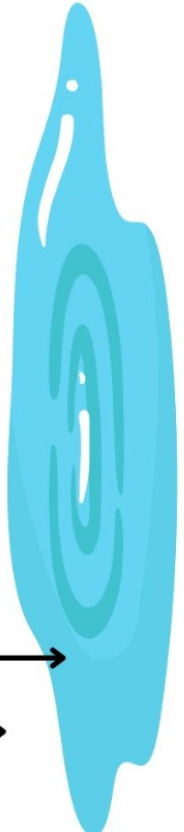
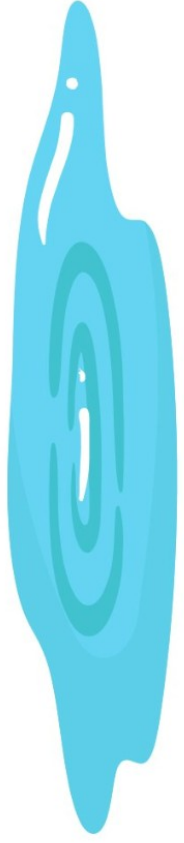
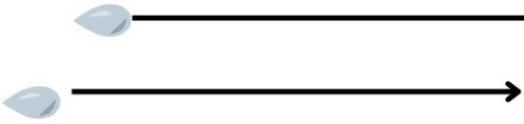
Canva. Online. Canva. 2024. Dostupné z: <https://www.canva.com/>. [cit. 2024-04-21].

Pinterest. Online. Pinterest. 2024. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/>. [cit. 2024-04-21].

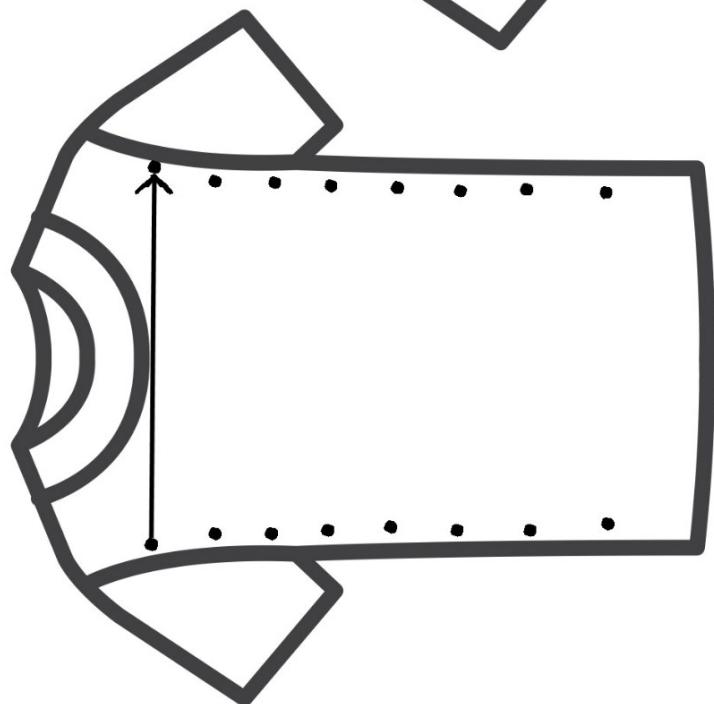
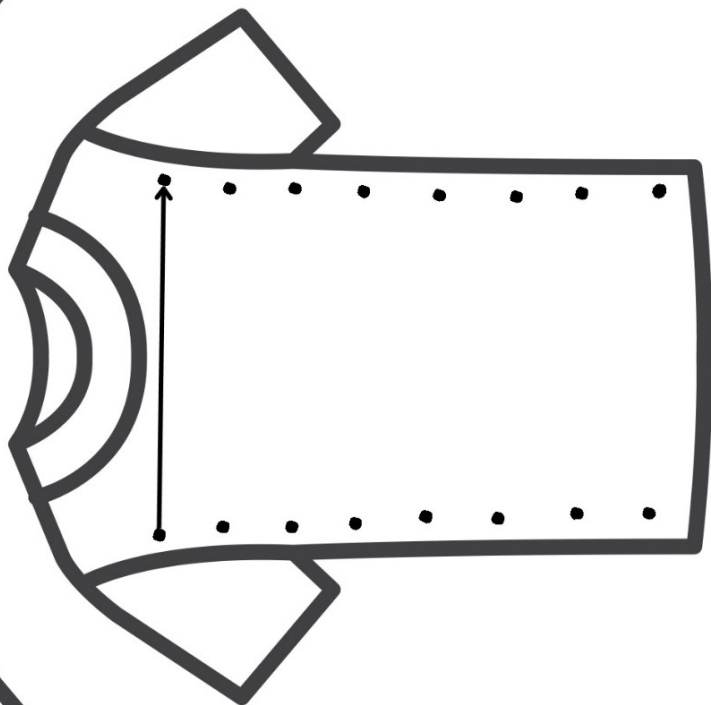
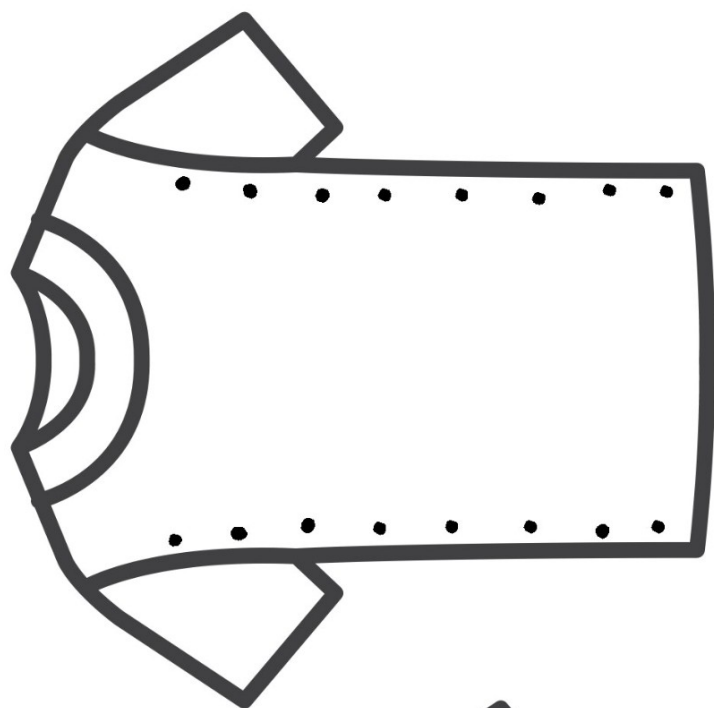
Seznam příloh

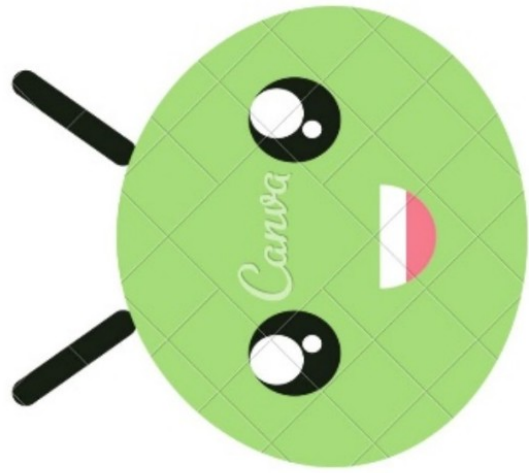
- Příloha č. 1: DÉŠŤ (svislá čára)
- Příloha č. 2: PIRÁTI (vodorovná čára)
- Příloha č. 3: HOUSENKA (kruh)
- Příloha č. 4: DUHA (horní oblouk)
- Příloha č. 5: ZAJÍČEK (dolní oblouk)
- Příloha č. 6: PTACÍ KRMÍTKO (tečka)
- Příloha č. 7: SLUNÍČKO (šikmá čára)
- Příloha č. 8: ŠNEK (spirála)
- Příloha č. 9: AUTA (vlnovka)
- Příloha č. 10: KUŘÁTKO (elipsa)
- Příloha č. 11: PILA (zuby)
- Příloha č. 12: ŠÁTEČEK (ležatá osmička)
- Příloha č. 13: ŽÁBA (spojené horní oblouky)
- Příloha č. 14: KACHNA (spojené dolní oblouky)
- Příloha č. 15: DEŠTNÍK (šikmá přerušovaná čára)
- Příloha č. 16: KOUŘ (horní smyčky)
- Příloha č. 17: VLÁČEK (dolní smyčky)
- Příloha č. 18: VEVERKA (horní oblouk s vratným tahem)
- Příloha č. 19: STŘECHA (dolní oblouk s vratným tahem)
- Příloha č. 20: TRAVIČKA (šikmá stoupající čára)
- Příloha č. 21: JEŽEK (ostrý horní zátrh)
- Příloha č. 22: ŠNEČEK LEZE NA KOPEČEK (horní zátrh)
- Příloha č. 23: CVRINKÁNÍ KULIČEK (dolní zátrh)
- Příloha č. 24: VLAŠTOVKA (horní klička)
- Příloha č. 25: RYBIČKA (dolní klička)
- Příloha č. 26: LIST LÍPY (srdcovka)

Pracovní list č. 1 SVISLÁ ČÁRA

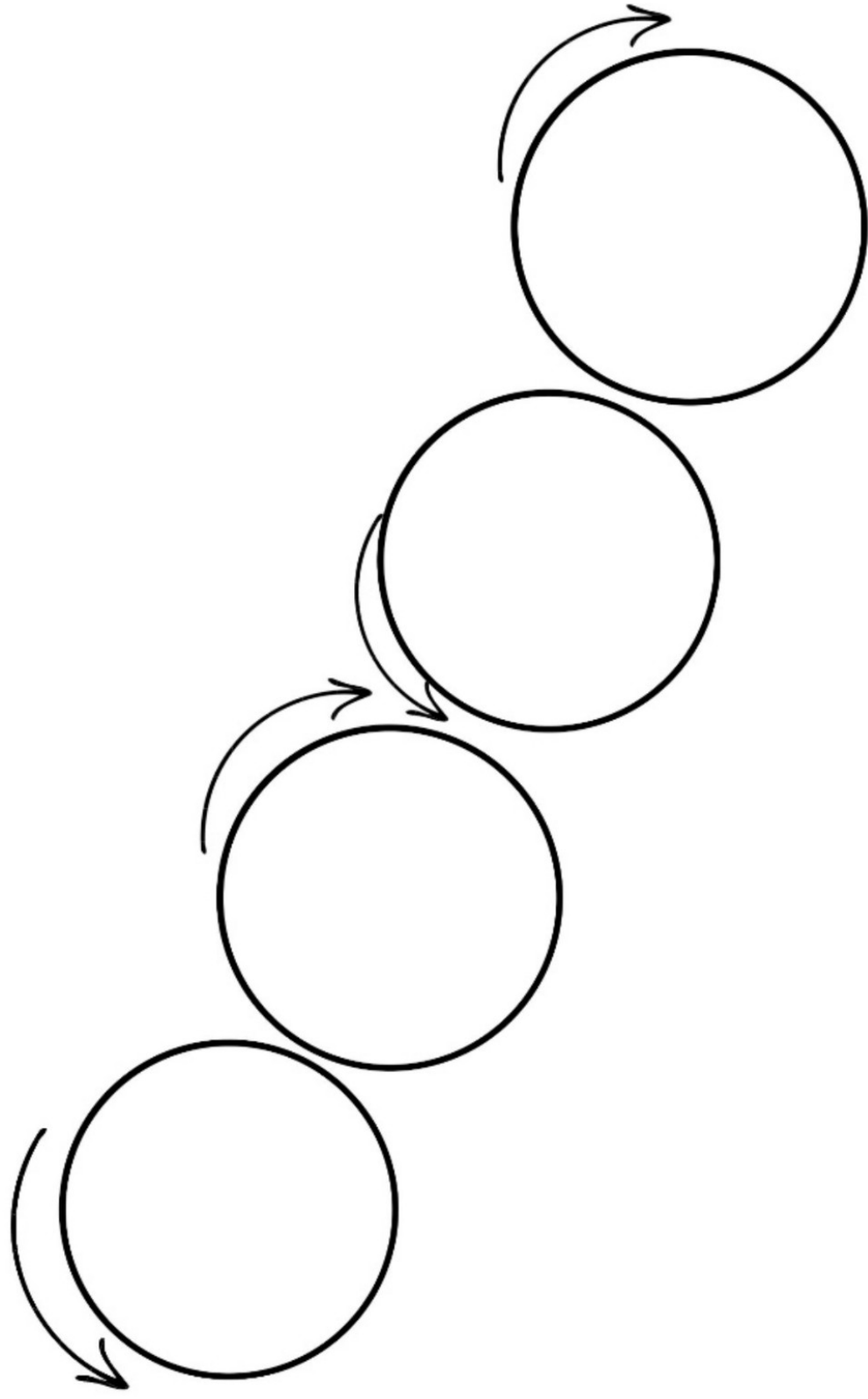

Pracovní list č. 2 VODOROVNÁ ČÁRA

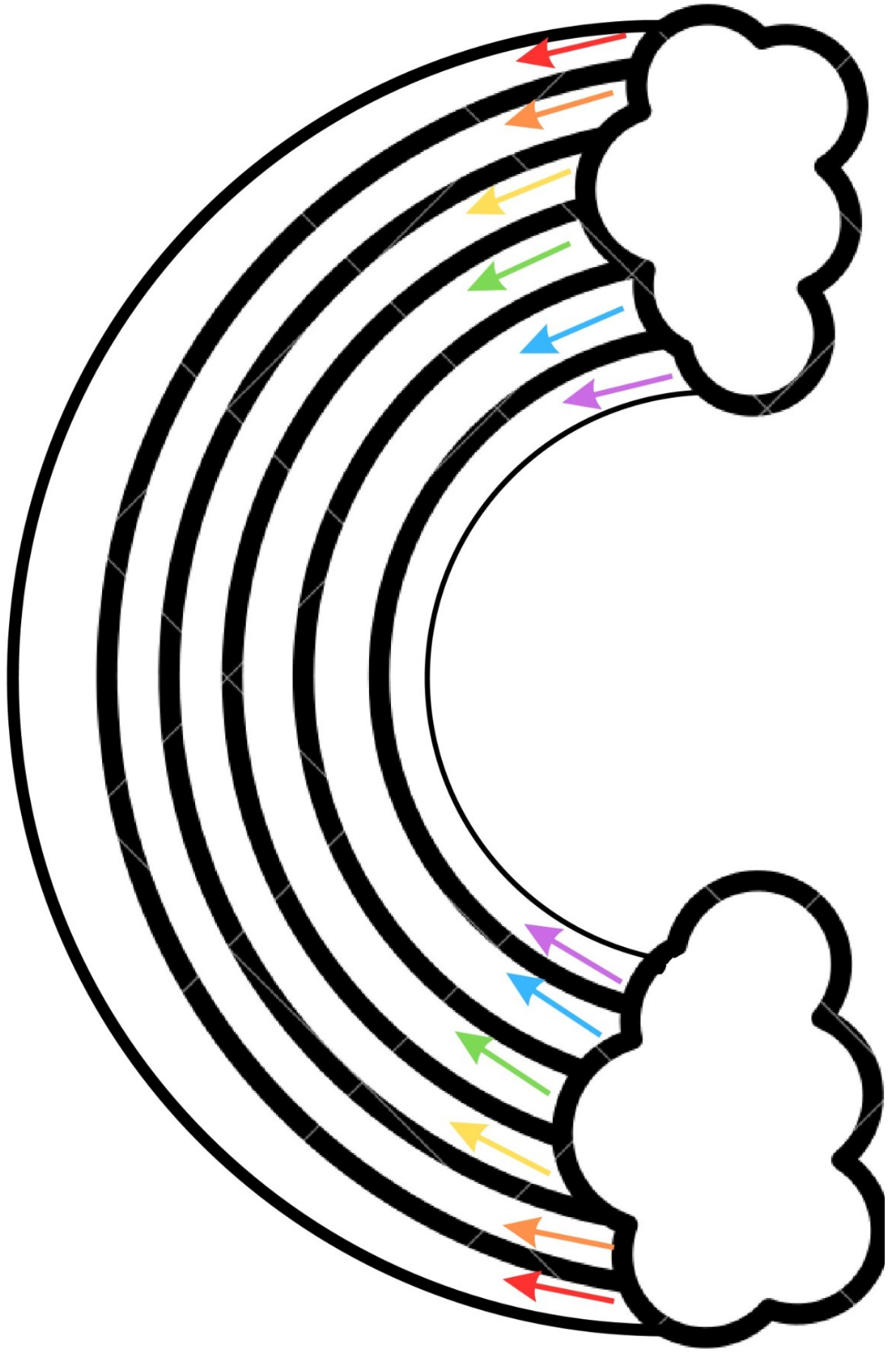

Pracovní list č. 3 KRUH

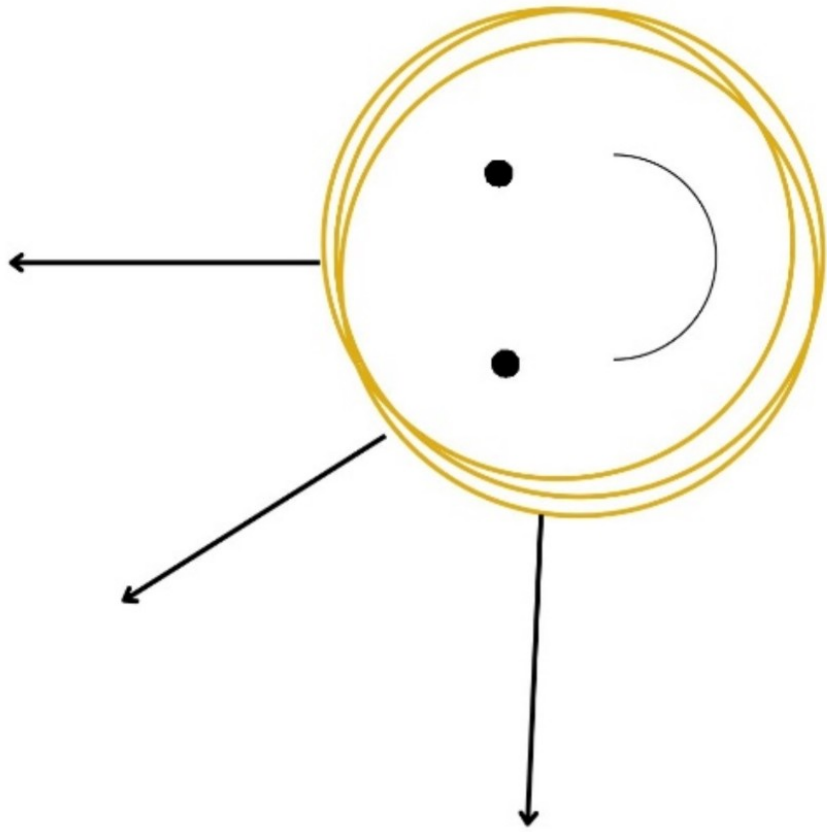
Pracovní list č. 4 HORNÍ OBLOUK

Pracovní list č. 5 DOLNÍ OBLOUK

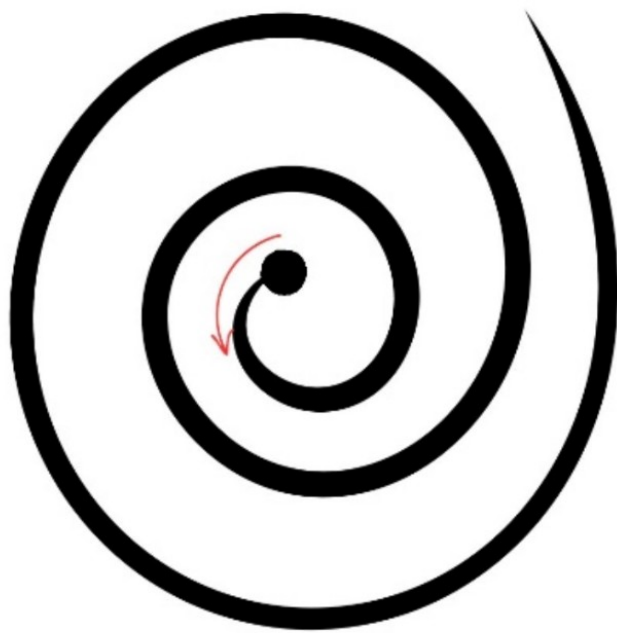
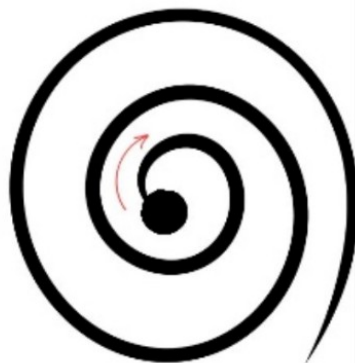

Pracovní list č. 7 ŠIKMÁ ČÁRA

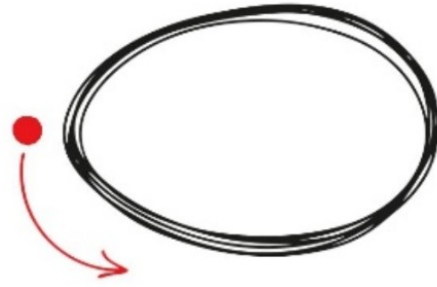
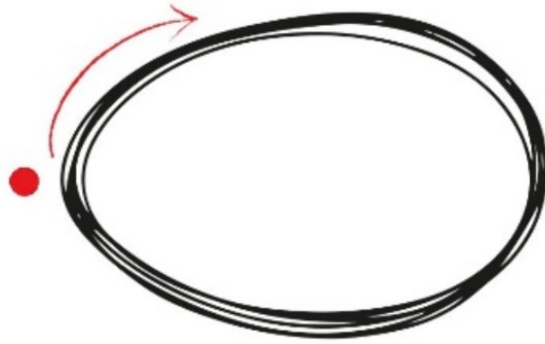
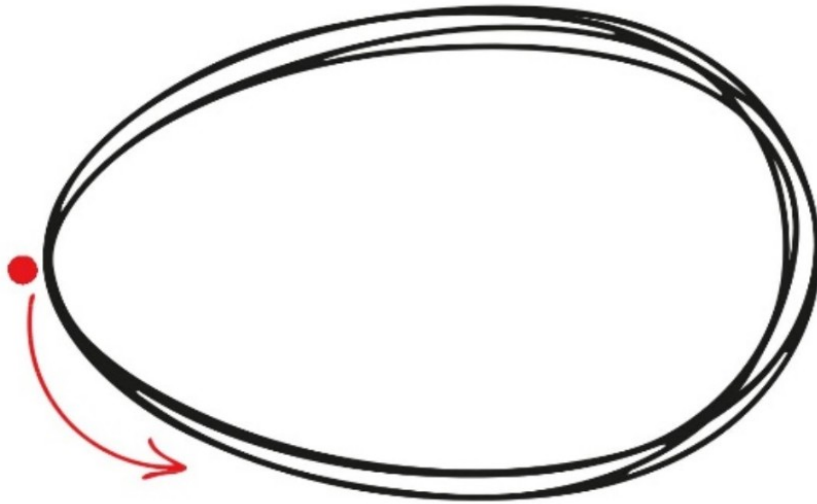
Pracovní list č. 8 SPIRÁLA

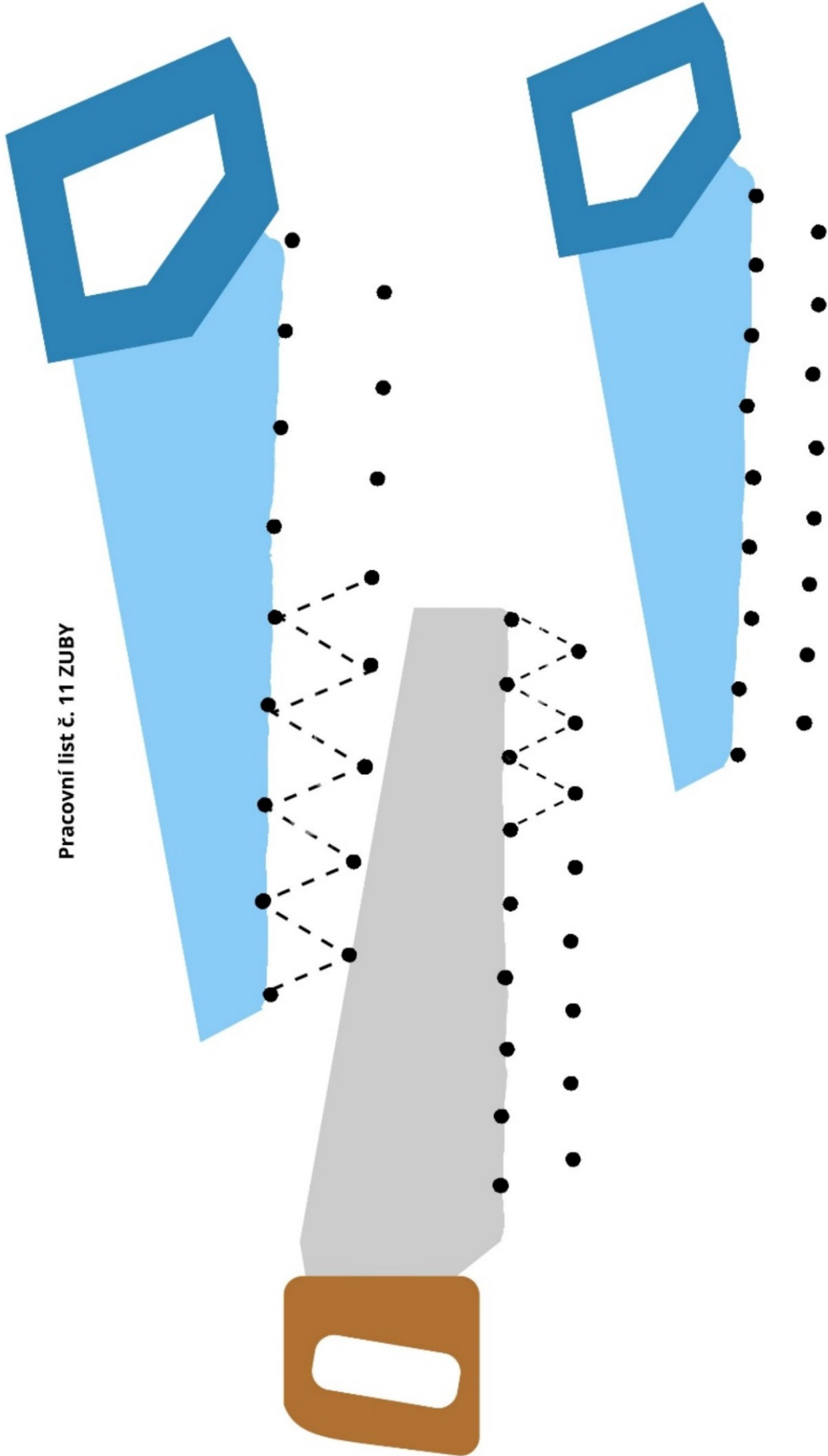
Pracovní list č. 9 VLNOVKA

Pracovní list č. 10 ELIPSA

Pracovní list č. 11 ZUBY

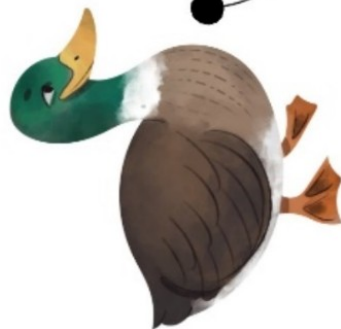
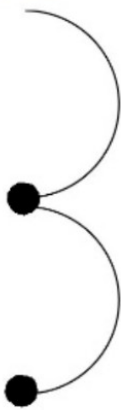
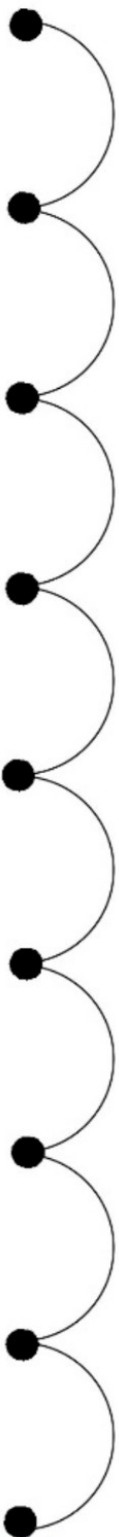
Pracovní list č. 12 LEŽATÁ OSMIČKA

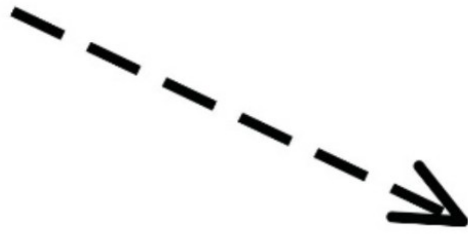
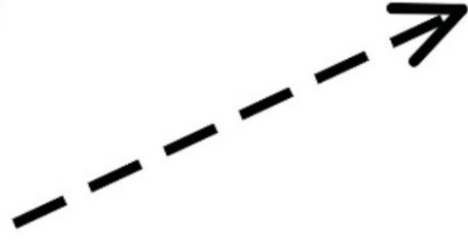
Pracovní list č. 13 SPOJENÉ HORNÍ OBLOUKY

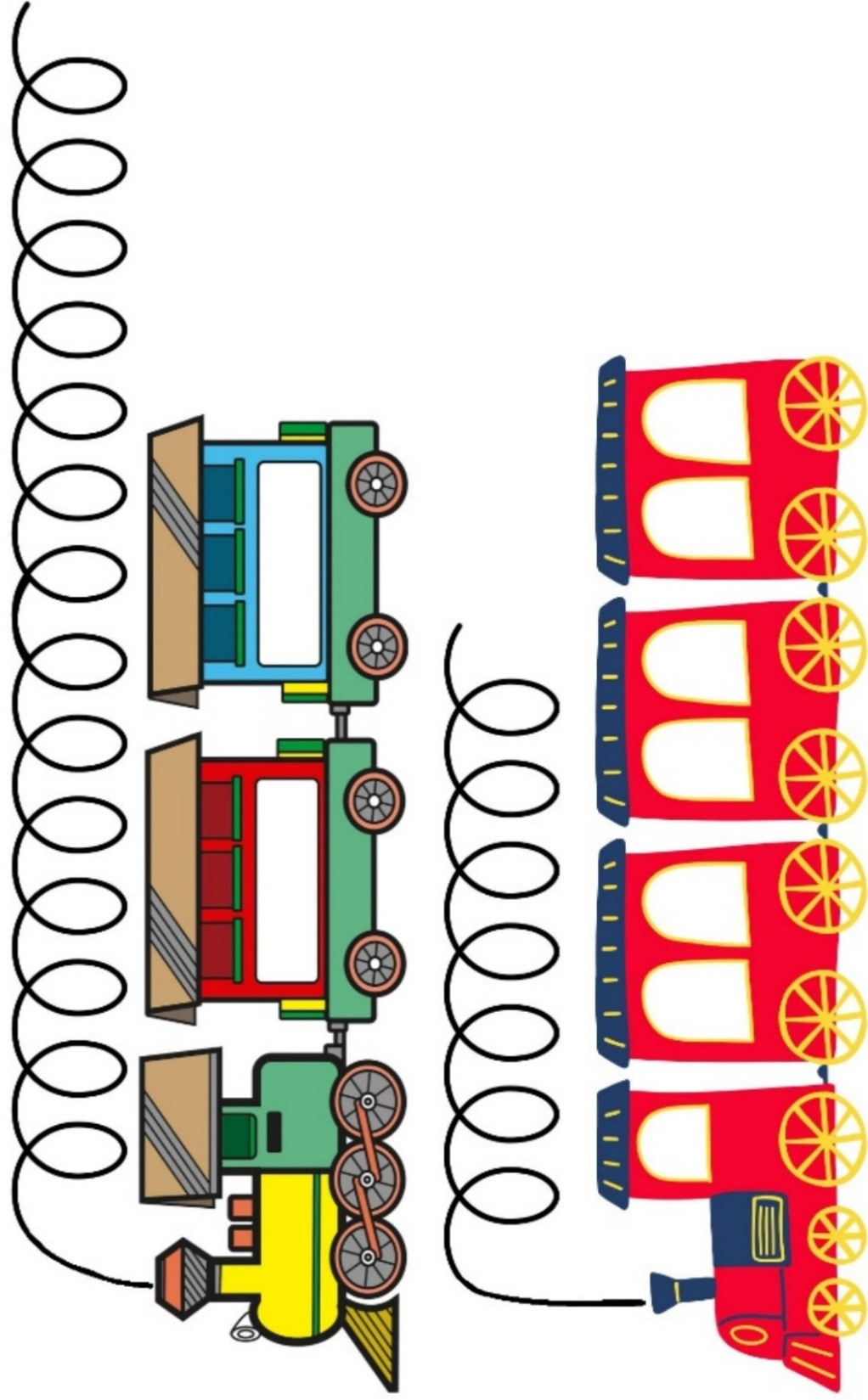
Pracovní list č. 14 SPOJENÉ DOLNÍ OBLOUKY

Pracovní list č. 15 ŠÍKMÁ PŘERUŠOVANÁ ČÁRA

Pracovní list č. 17 DOLNÍ SMYČKA

Pracovní list č. 18 HORNÍ OBLOUK S VRATNÝM TAHEM

A series of ten connected, rounded rectangular shapes, resembling a caterpillar or a train, positioned above a solid horizontal line. The top edge of each shape is a smooth curve, and they are connected by vertical lines.

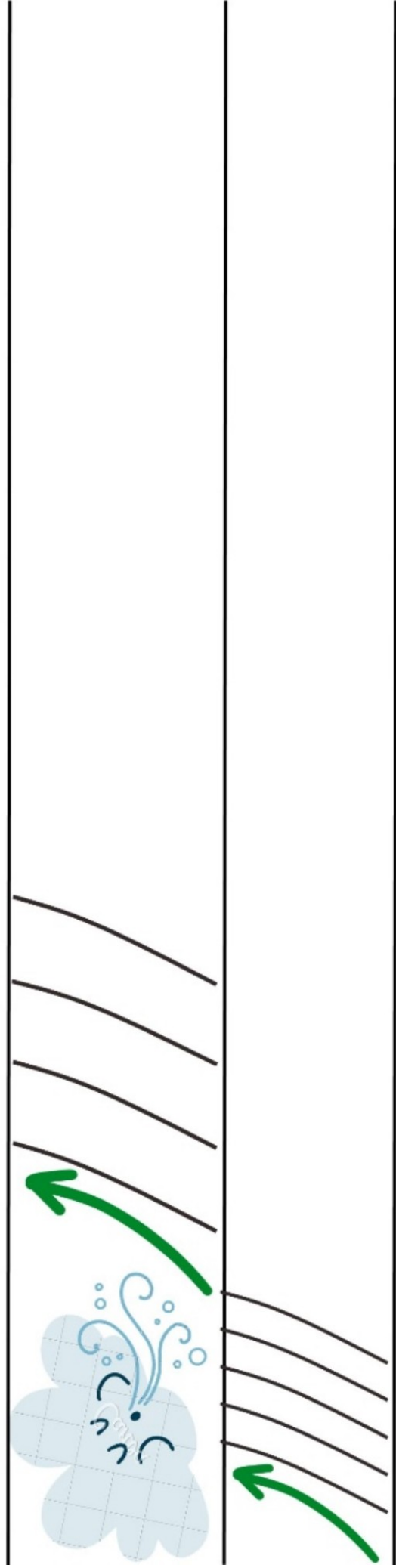
Two connected, rounded rectangular shapes, similar to the first row but shorter, positioned above a solid horizontal line.

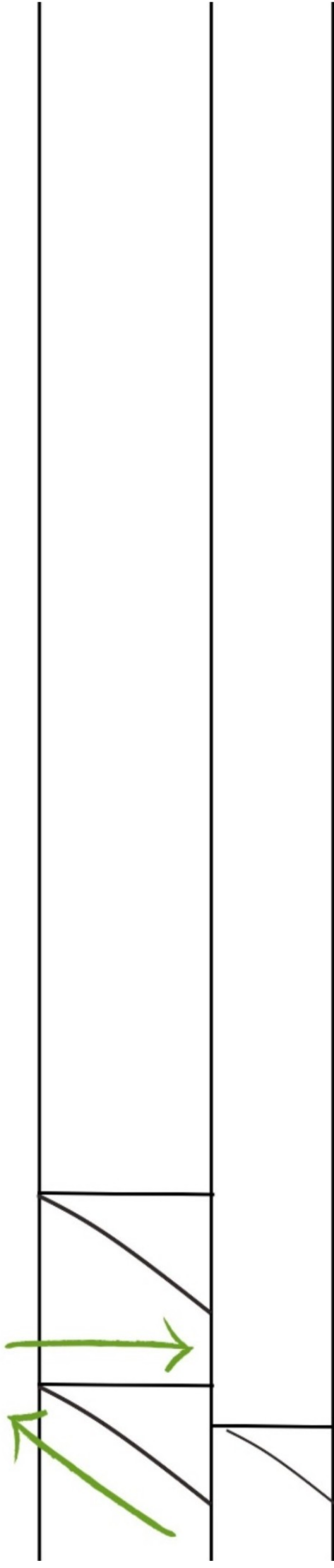
One rounded rectangular shape, similar to the previous rows but the shortest, positioned above a solid horizontal line.

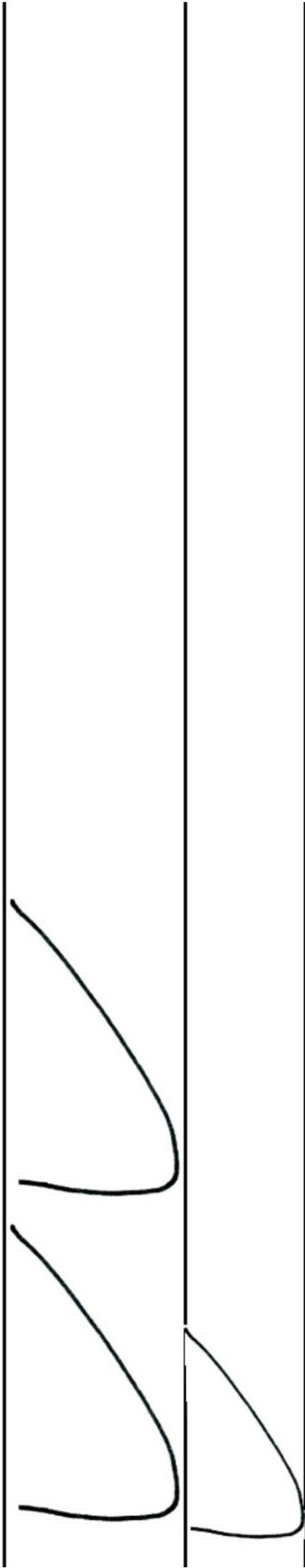
Pracovní list č. 20 ŠIKMÁ ČÁRA STOUPAJÍCÍ

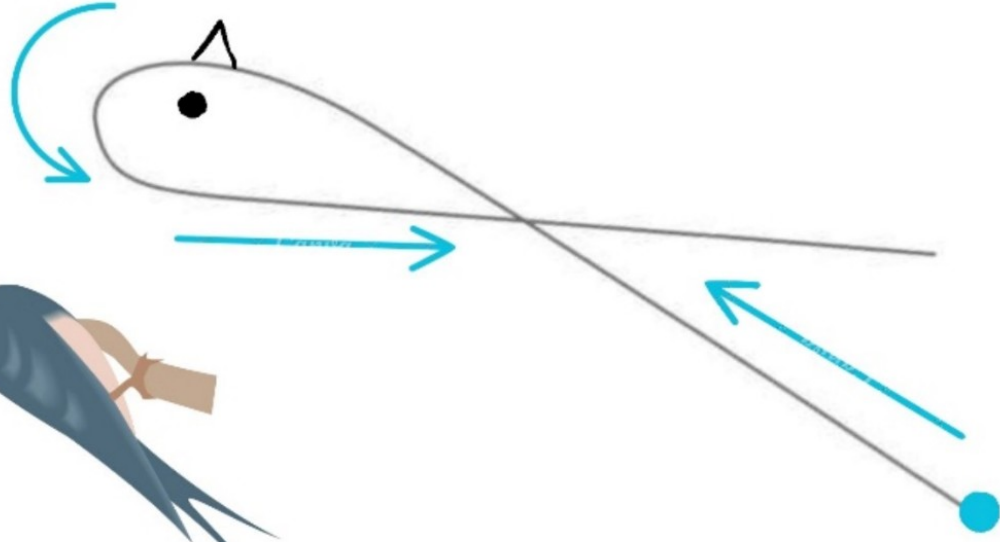
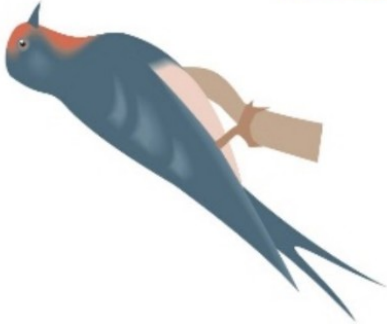

Pracovní list č. 21 OSTRÝ HORNÍ ZÁTRH

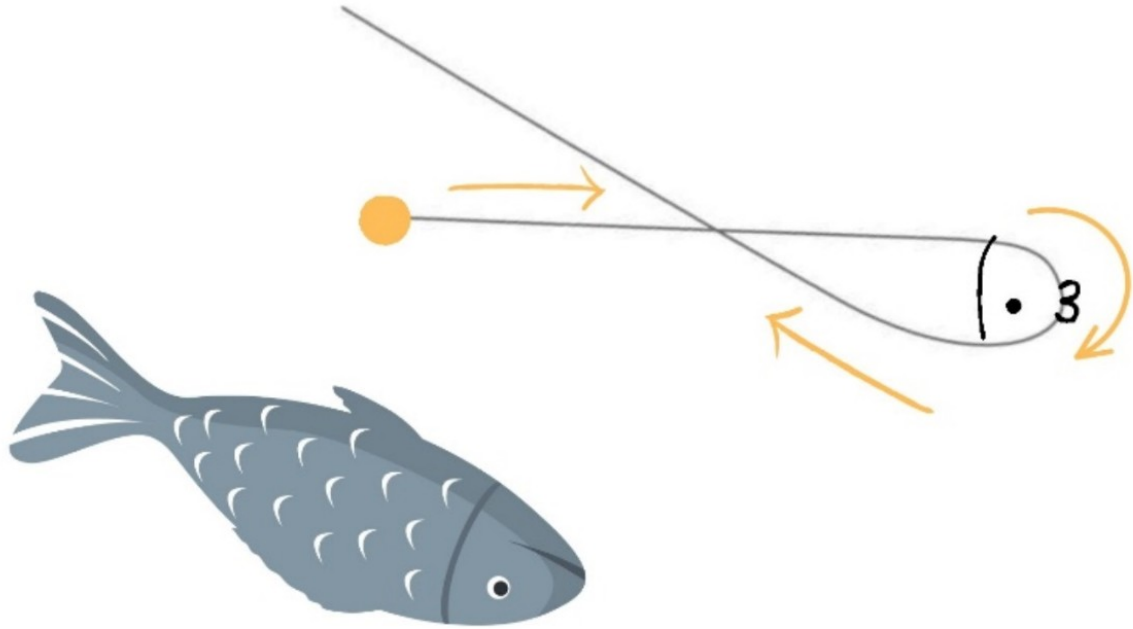
Pracovní list č. 23 DOLNÍ ZÁTRH

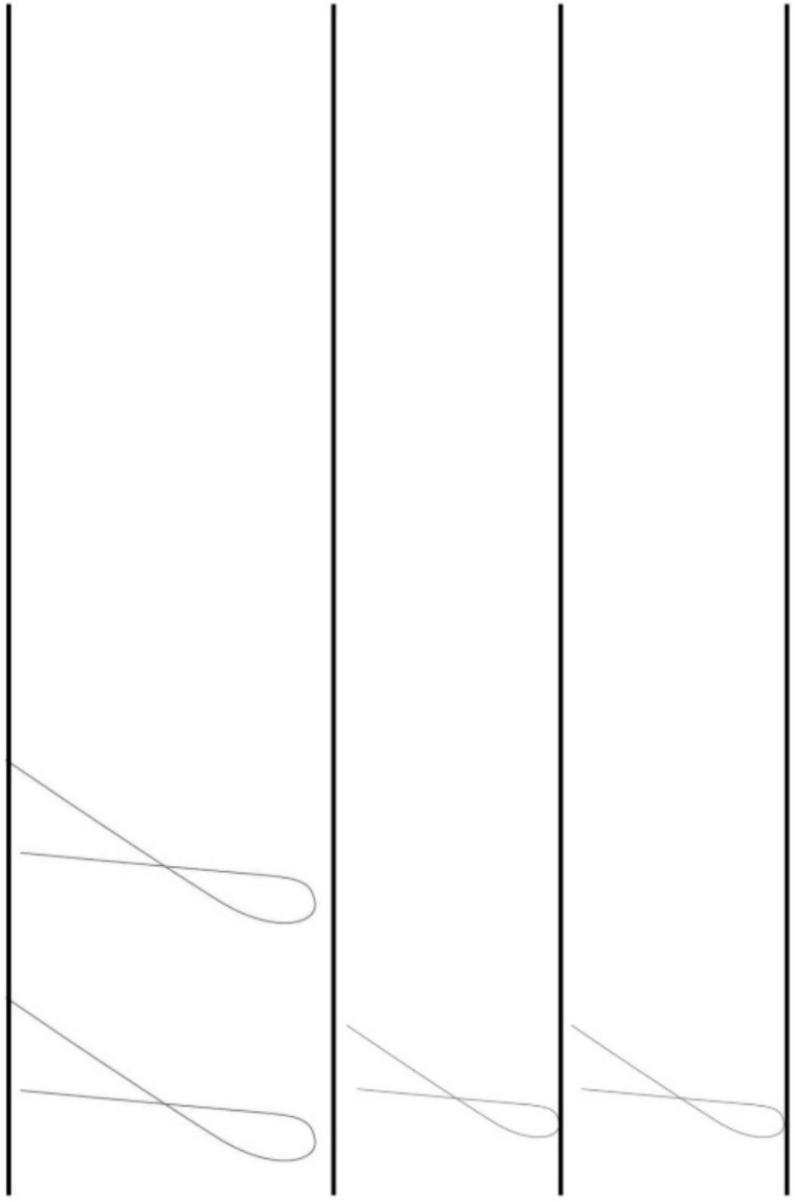

Pracovní list č. 24 HORNÍ KLIČKA

Handwriting practice lines for the cursive letter 'H'. The first line shows two examples of the letter 'H' written between two horizontal lines. The second line shows a single 'H' with a blue dot at the bottom left, indicating the starting point. The third and fourth lines are empty for practice.

Pracovní list č. 25 DOLNÍ KLIČKA

Pracovní list č. 26 SRDCOVKA

